

Sisällysluettelo

SIVISTYS, 26.5.2020 16:00, Pöytäkirja

§ -3 Pöytäkirjan kansilehti (läsnäolijat)	1
§ -1 Pöytäkirjan kansilehti (vakiopykälät)	3
§ 52 Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön muuttaminen 1.8.2020 alkaen	4
Liite: Liite 1: toimintasääntö, muutokset merkitty	6
Liite: Liite 2: toimintasääntö, puhdas versio	14
Liite: Liite 3: toimipisteluettelo, muutokset merkitty	22
Liite: Liite 4: toimipisteluettelo, puhdas versio	28
§ 53 Oikaisuvaatimus matematiikan päätoimisen tuntiopettajan tehtävän täyttämisestä	33
§ 54 Oikaisuvaatimus matematiikan ja fysiikan päätoimisen tuntiopettajan tehtävän täyttämisestä	35
§ 55 Lausunnon antaminen luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	38
Liite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	43
Liite: Lausuntoluonnos 26.5.2020	48
Liite: Äänestyslista 1_55 §	51
Liite: Äänestyslista 2_55 §	53
Liite: Sari Niinistön eriävä mielipide	55
Liite: Martti Mäkelän eriävä mielipide	56
§ 56 Ruotsinkielisen kielikylpyopetuksen vakiinnuttaminen Lahden esi- ja perusopetuksessa	57
Liite: Liite 1: Tidtabell för utvecklingen av hela språkbadsskolstigen i Lahtis; kielikylpyopetuksen kehittämistyön aikataulu	62
Liite: Liite 2: Exempel på timfördelning och undervisningsspråk; suunnitelma Lahden perusopetuksessa toteutettavan kielikylpyopetuksen opetuskielen ja kielikylpykielen tuntijaosta	63
Liite: Liite 3: Kustannukset kielikylpyopetuksen toteuttamiselle	64
Liite: Liite 4: : Modell för permanent svensk språkbadsskolstig i Lahtis; Kielikylpyopetuksen rakentuminen vuosiluokittain	69
§ 57 Muutos Lahden perusopetuksen A2-kielen tuntijakoon	70
Liite: Liite: A2-kielen tuntijako	73
Liite: Liite: Tuntijako/opettajien ja huoltajien avoin kommentointi	74
§ 58 Täydennys sivistyslautakunnan 06.11.2018 tekemään päätökseen perusopetuksen kieliohjelmasta koskien perusopetuksessa opetettavan vieraan kielen (A2 -	75
Liite: Liite 1: Vieraan kielen (A2 -kieli) kielitarjonta	78
Liite: Liite 2: Huoltajien kyselyn koonti	82
Liite: Liite 3: Kooste kyselytuloksista	97
Liite: Liite 4: Vieraan kielen (A2 -kieli) opetusjärjestelyt	98
§ 59 Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia	102

Liite: Liite 1: Lahden perusopetuksen OPS2016 muutokset_Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi	104
Liite: Liite 2: Lausuntopyyntö Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia	125
Liite: Liite 3: Tiivistelmä kyselytuloksista ja lausunnoista	127
§ 60 Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia	128
Liite: Liite 1: Förändringar i Lahtis läroplan för grundskolan 2016_Bedömning av elevens lärande och kunskande i den grundläggande utbildningen	130
Liite: Liite 2: Lausuntopyyntö Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia	151
§ 61 Varhaiskasvatuksen kesäajan toiminta 2020	153
§ 62 Lainmuutos yksityisen hoidon tuesta	155
§ 63 Tiedoksi merkittävät asiat	157
Liite: Luettelo 26.5.2020	159
§ 64 Muut asiat	160
§ 65 Tiedoksi merkittävät salassa pidettävät asiat	161
§ 9998 Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus	162

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

n:o 6/2020

Aika: 26.05.2020 klo 16.00 – 19.40

Paikka: Sähköinen kokous Teams-etäyhteyden välityksellä
Lautakunta piti kokoustaunon klo 17.55-18.10 ja klo 18.37-18.55.

Läsnä:

Varsinaiset jäsenet

Maria Mäkynen, puheenjohtaja
Sari Niinistö, varapuheenjohtaja poistui
§:n 63 käsittelyn aikana klo 19.12

Varajäsenet

Tomi Paakkunainen poistui §:n 64 käsittelyn
aikana klo 19.35

Anneli Viinikka
Eemeli Salomäki
Reijo Oksanen
Markus Vierumäki poistui §:n 64
käsittelyn aikana klo 19.33
Sami Metsäranta
Martti Mäkelä
Henni Hyytiä-Ilmonen
Marja Kaitainen
Elisa Lientola poistui §:n 64 käsittelyn
aikana klo 19.26

Esittelijät:

Tiina Granqvist
Lassi Kilponen
Heikki Turunen

sivistysjohtaja
vastuualuejohtaja
vastuualuejohtaja

Pysyvät asiantuntijat:

Mika Harju poistui §:n 64 käsittelyn
aikana klo 19.15

päivähoitojohtaja

Kaupunginhallituksen edustaja:

Merja Vahter poistui §:n 64 käsittelyn
aikana klo 19.18

Henkilöstön edustaja:

Jussi Anttila poistui §:n 64 käsittelyn
aikana klo 19.36

Poissa:

Kimi Uosukainen
Päivikki Tapiola
Salla Palmi-Felin
Jouni Kivilahti
Lassi Svärd

jäsen
rehtori
kirjastopalvelujohtaja
nuorisotoimenjohtaja
nuorisovaltuuston edustaja

Pöytäkirjanpitäjä:

Anniina Kovero

hallintopäällikkö

SIVISTYSLAUTAKUNNAN puolesta:

Maria Mäkynen

Anniina Kovero

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Lahdessa kesäkuun 2. päivänä 2020

Anneli Viinikka

Sami Metsäranta

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa <http://www.lahti.fi> kesäkuun 2. päivänä 2020; todistaa

Anniina Kovero
hallintopäällikkö

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätös: Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjan tarkastajien valinta

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin jäsenet Anneli Viinikka ja Sami Metsäranta.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 52

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön muuttaminen 1.8.2020 alkaen

D/2516/00.01.01.00.00/2019

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Hallintopäällikkö Anniina Kovero, puh. 050 398 5501

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Sivistysjohtaja Tiina Granqvist

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä sivistyksen palvelualueen toimintasäännön muutokset liitteen 2. mukaisesti ja toimipisteluettelon muutokset liitteen 4. mukaisesti tulemaan voimaan 1.8.2020 alkaen.

Perusteluosa

Hallintosäännön 3 §:n mukaan: ”Siltä osin kuin asiasta ei ole määrätty hallintosäännössä Konsernihallinnon, palvelualueiden ja taseyksikköjen organisaatiosta ja tehtävistä voidaan määrätä kaupunginhallituksen tai ao. lautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä.”

Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 12.6.2018/96 §, että alle kouluikäisten kerhotoiminnan järjestäminen siirtyy osaksi varhaiskasvatuspalveluja 1.8.2020.

Tämän osalta on tarpeen muuttaa sivistyksen palvelualueen toimintasäännön 4 §:ää ja 5 §:ää liitteen 1 mukaisesti 1.8.2020 lukien.

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön liitteenä olevaan toimipisteluetteluun on tarpeen tehdä seuraavat muutokset:

- lautakunta päätti 19.11.2019/124 §, että Launeen peruskoulun nimi on 1.8.2020 alkaen Lähteen peruskoulu ja 10.12.2019/138 §, että 1.8.2020 lukien Timonkadun päiväkodin nimi muuttuu Mukkulan päiväkodiksi ja Mustikkamäen päiväkodin nimi Lähteen päiväkodiksi.
- lisäksi lautakunta päätti, että Onnelantien päiväkotitoiminta yhdistetään hallinnollisesti Villa Piiparin päiväkotitoimintaan ja sen toiminta omana toimintayksikkönä lakkaa. Samoin Kerinkallion päiväkodin toiminta päättyy.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 52

-
- toimipisteluettelosta tulee poistaa nuorisopalveluiden toimipisteistä Joutjärven nuorisotalo, Tenavankatu 19, 15170 Lahti ja Nuorisokeskus, Sammonkatu 8 C, 15140 Lahti.
  - lisäksi on tarpeen tehdä osoitteenmuutokset niille toimipisteille, jotka ovat muuttaneet osoitteesta Saimaankatu 11:

Lasten ja nuorten kasvun vastualueen Psykologi- ja kuraattoripalvelut, Aikuiskoulutuskeskus, Kirkkokatu 16, 15140 Lahti
ja Yhteiset palvelut, Kirkkokatu 27, 15140 Lahti
Varhaiskasvatuspalveluiden toimisto, Kirkkokatu 27, 15140 Lahti
Perusopetuspalveluiden toimisto, Kirkkokatu 27, 15140 Lahti
Lukiokoulutuspalveluiden toimisto, Kirkkokatu 27, 15140 Lahti.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ao. palveluyksiköt, säädöskokoelma

Liitteenä

1. toimintasäntö, muutokset merkitty
2. toimintasäntö, puhdas versio
3. toimipisteluettelo, muutokset merkitty
4. toimipisteluettelo, puhdas versio

Sivistyksen palvelualueen toimintasääntö

Sivistyksen palvelualueen toimintasääntö

Liikunta- ja kulttuurilautakunta 22.4.2020/15 §, sivistyslautakunta 26.5.2020/52 §

Asianumero: D/2516/2019

Korvaa säädöksen: 2019/11 **2020/08**

Sivistyksen palvelualueen toimintasääntö

~~Muutettu sivistyslautakunta 10.12.2019~~

~~Muutettu liikunta- ja kulttuurilautakunta 12.3.2019~~

Muutettu liikunta- ja kulttuurilautakunta 22.4.2020/15 §

Muutettu sivistyslautakunta 26.5.2020/52 §

Korvaa säädöksen 2020/03

Toimintasääntö sisältää määräyksiä sivistyksen palvelualueen organisaatiosta, toiminnan sisällöstä ja johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta.

Toimintasäännön 1 § - 5 § sisältävät toiminnan kuvauksen ja 6 § - 11 § johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden tehtävät ja toimivallan.

1 §

Palvelualueen johtaminen

Sivistyksen palvelualueen johtajana toimii palvelualuejohtaja.

Palvelualuejohtajan tehtävät on määritelty Lahden kaupungin hallintosäännössä ja sen liitteinä olevissa talousasioiden ja henkilöstöasioiden toimivaltataulukoissa sekä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevista erillissäännöissä.

2 §

Johtoryhmä

Palvelualueella toimii johtoryhmä, jonka tehtävänä on edistää koko palvelualueen yhteistoimintaa sekä strategian ja tavoitteiden toteuttamista.

Palvelualuejohtaja nimeää palvelualueen johtoryhmän, jossa on henkilöstön edustus. Henkilöstöä edustava jäsen nimitetään henkilöstöjärjestöjen esityksestä.

3 §

Vastualueet

Sivistyksen palvelualueella on seuraavat kolme vastuualuetta, joilla on seuraavat keskeiset tehtävät:

1. *Lasten ja nuorten kasvun vastuualue:*

- lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
- vastualueen palvelujen ja ydinprosessien kehittäminen ja koordinointi
- opetuksen ja kasvatuksen alueellisen yhteistyön ja tukipalvelujen kehittäminen ja koordinointi
- viestintä- ja markkinointiyhteistyö

2. *Osaamisen ja tiedon vastuualue:*

- elinikäisen osaamisen edistäminen
- vastualueen palvelujen ja ydinprosessien kehittäminen ja koordinointi
- toisen asteen koulutusyhteistyö ja opiskelijahuoltopalvelut
- taiteen perusopetuksen palveluyhteistyö
- vastualueen maakunnallinen palveluyhteistyö
- viestintä- ja markkinointiyhteistyö

3. *Liikunnan ja kulttuurin vastuualue:*

- virikkeellisen elämän sekä kaupungin vetovoimaisuuden edistäminen
- vastualueen palvelujen ja ydinprosessien kehittäminen ja koordinointi
- lasten ja nuorten kulttuurityö
- vastualueen avustusten ja tukien linjaaminen
- viestintä- ja markkinointiyhteistyö

Vastuualueet toimivat vastualuejohtajien alaisuudessa.

4 §

Palveluyksiköt

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueelle kuuluvat seuraavat sivistyslautakunnan alaiset palveluyksiköt:

1. *Varhaiskasvatuspalvelut*, joka vastaa

- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisestä
- yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta
- yksityisen varhaiskasvatuksen ja lasten kotihoidon tuista
- muista erikseen määrätyistä tehtävistä

2. *Perusopetuspalvelut*, joka vastaa

- kaupungin perusopetuksen järjestämisestä
- osaltaan esiopetuksesta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta ~~ja alle kouluikäisten kerhotoiminnasta~~
- muista erikseen määrätyistä tehtävistä

Perusopetuspalvelut on jaettu määrääjäksi 31.5.2021 saakka kolmeen alueeseen, jotka ovat pohjoinen, eteläinen ja itäinen alue.

3. *Nuorisopalvelut*, joka vastaa

- nuorten hyvinvoinnin edistämisestä yhteisöllisellä sekä yksilöllisellä tuella ja toiminnalla
- palvelukokonaisuudesta, joka muodostuu alueellisista nuorisopalveluista, osallisuuden ja kansalaistoiminnan tukemisesta, nuorten työllisyys- ja tukipalveluista sekä nuorisopoliittisista ja nuorten kasvu- ja elinoloihin liittyvistä tehtävistä
- muista erikseen määrätyistä tehtävistä

Osaamisen ja tiedon vastuualueelle kuuluvat seuraavat sivistyslautakunnan alaiset palveluyksiköt:

1. *Lukiokoulutuspalvelut*, joka vastaa

- yleissivistävän, jatko-opintokelpoisuuden antavan lukiokoulutuksen järjestämisestä

2. *Kirjasto- ja tietopalvelut*, joka vastaa

- tasa-arvoisten mahdollisuuksien luomisesta asukkaille hankkia tietoa ja sivistystä, harrastaa kirjallisuutta, musiikkia ja kulttuuria sekä edistää tietoyhteiskunnan kansalaistaitoja

3. *Wellamo-opisto*, joka vastaa

- toiminta-alueensa asukkaiden omaehtoiseen koulutustarpeisiin eri elämänvaiheissa perustuvan yleissivistävän koulutuksen järjestämisestä
- kuvataiteen taiteen perusopetuksesta

Liikunnan ja kulttuurin vastuualueelle kuuluvat seuraavat liikunta- ja kulttuurilautakunnan alaiset palveluyksiköt:

1. *Liikuntapalvelut*, joka vastaa

- kaupungin liikuntapaikkojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä
- liikuntatilojen vuokraamisesta asukkaiden, liikuntaseurojen sekä urheilu- ja liikuntatapahtumajärjestäjien käyttöön
- ohjatun liikuntatoiminnan järjestämisestä erityis- ja terveysliikuntaryhmille
- yhteistyöstä urheilun lajiliittojen ja muiden tapahtumajärjestäjien kanssa kansainvälisten liikunta- ja urheilutapahtumien järjestämiseksi

2. *Kaupunginmuseo*, joka vastaa

- aluevastuumuseona Opetusministeriön määrittelemistä tehtävistä Päijät-Hämeessä:
  1. alueellisen museotoiminnan edistämistehtävästä,
  2. kulttuuriympäristötehtävästä ja
  3. alueellisesta taidemuseotehtävästä Päijät-Hämeen maakunnassa.
- museotoiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä
- kokoelma- ja tutkimustyöstä
- näyttelyiden järjestämisestä ja muista yleisötapahtumista
- Lahden kaupunki vastaa siitä, että museoiden kokoelmat säilyvät museokokoelmina museotoimintaa tehtävänäään järjestävän oikeustoimikelpoisen, yksityisen tai julkisen toimijan hallinnassa silloinkin, jos Lahden kaupunki luopuu museoiden ylläpidosta
- Lahden kaupungin museoita ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi

3. *Kaupunginorkesteri*, joka vastaa

- konserttien järjestämisestä, tallentamisesta ja välittämisestä ja yleisötyöstä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

4. *Kaupunginteatteri*, joka vastaa

- omaa sekä yhteistuotantoa olevien teatteriesityksien järjestämisestä ja kaupunginteatterin yleisötyöstä
- ohjelmistoa täydentävien koti- ja ulkomaisten teatteri- ja kulttuuriesitysvierailujen järjestämisestä

Palveluyksiköt toimivat palveluyksiköiden esimiesten alaisuudessa.

5 §

Toimintayksiköt

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueelle kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Yhteiset palvelut -toimintayksikkö, jonka tehtävänä on koordinoita ja kehittää

- perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa

- kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa
- koulun kerhotoimintaa
- tukea tarvitsevien ja monikulttuuristen lasten ja nuorten opetusjärjestelyjä

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen palveluyksiköihin kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Varhaiskasvatuspalvelut:

Päiväkodit, joiden tehtävänä on

- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen omassa yksikössään

Avoimen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö, jonka tehtävänä on avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Perusopetuspalvelut (määräaikaisesti 31.5.2021 saakka pohjoinen, eteläinen ja itäinen alue):

Peruskoulut, joiden tehtävänä on

- perusopetuksen järjestäminen omassa yksikössään

Psykologi- ja kuraattoripalvelut, joka tuottaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut päiväkotien ja peruskoulujen lisäksi myös toisen asteen ammatillisen koulutuksen oppilaitoksiin. Psykologi- ja kuraattoripalvelut –toimintayksikön esimiehenä toimii opiskeluhoollon palvelupäällikkö ja tämän esimiehenä Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen vastuualuejohtaja.

Osaamisen ja tiedon vastuualueen palveluyksiköihin kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Lukiokoulutuspalvelut:

Lukiot, joiden tehtävänä on

- lukiokoulutuksen järjestäminen omassa yksikössään
- yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa

Liikunnan ja kulttuurin vastuualueelle kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Kulttuuripalvelut, jonka tehtävänä vastuualueen yhteisinä palveluina on vastata

- lasten ja nuorten kulttuuritarjonnan sekä lastenkulttuurikeskustoiminnan suunnittelusta ja organisoinnista
- tapahtumatoiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä kulttuuripalveluiden osalta
- yhteyksistä ja avustusneuvotteluista liikunnan ja kulttuurin 3. sektorin toimijoiden kanssa
- vastuualueen yhteisistä tehtävistä
- vastuualueen viestintä- ja markkinointiyhteistyöstä

Palvelualueelle, vastuualueelle ja palveluyksiköihin voidaan palvelualuejohtajan päätöksellä muodostaa edellä mainittujen lisäksi myös muita toimintayksiköitä, joista ei ole tässä toimintasäännössä erikseen määrätty.

Toimintayksiköillä on vastuu yksikkönsä osalta toiminnasta ja taloudesta sekä seurannasta ja arvioinnista.

Toimintayksiköt toimivat osana joko palvelualueen, vastualueen tai palveluyksikön organisaatiota palvelualuejohtajan, vastualuejohtajan tai palveluyksikön esimiehen alaisuudessa.

6 §

Vastuualuejohtajan tehtävät

Vastuualuejohtaja

- johtaa ja kehittää vastualueen toimintaa sekä vastaa vastualueen
  - palvelujen järjestämisestä toimintaansa koskevien päätösten ja määräysten mukaisesti, minkä lisäksi Lasten ja nuorten kasvun vastualueen vastuualuejohtaja vastaa perusopetuksen kokonaisuuden johtamisesta
  - asioiden organisoinnista sekä valmistelusta lautakuntaan
  - toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta ja talousarvion sekä käyttösunnitelman toteuttamisesta, seurannasta ja raportoinnista
  - ydinprosessien kehittämisestä ja koordinoinnista
  - yhteisistä tehtävistä sekä yhteistyöstä palvelualueen ja vastualueen muiden yksiköiden kanssa
  - yhteisistä hankkeista ja projekteista
  - toimii esittelijänä lautakunnassa vastuualuetta ja siihen kuuluvia palveluyksiköitä koskevissa asioissa
- päätää alaisestaan organisaatiosta sekä henkilöstöstä ja sen tehtävistä siltä osin kuin niistä ei ole hallintosäännössä tai tässä toimintasäännössä määrätty
- toimii alaisensa henkilöstön henkilöstöhallinnollisena esimiehenä ja vastaa yhteistoimintamenettelyn toteuttamisesta
- vastaa kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrättyistä ja esimiehen määräämistä muista tehtävistä.

7 §

Palveluyksikön esimiehen tehtävät

Palveluyksiköiden esimiehiä ovat opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja (määräaikaisesti 31.5.2021 saakka tehtävä jaettu pohjoisen, eteläisen ja itäisen alueen aluepäälliköille), päivähoitojohtaja, nuorisotoimenjohtaja, lukiojohtaja, Wellamo-opiston rehtori, kirjastopalvelujohtaja, liikuntatoimenjohtaja, museonjohtaja, teatterinjohtaja ja kaupunginorkesterin intendentti.

Palveluyksikön esimies

- johtaa ja kehittää yksikön toimintaa sekä vastaa yksikön
  - palvelujen järjestämisestä toimintaansa koskevien päätösten ja määräysten mukaisesti
  - asioiden organisoinnista sekä valmistelusta lautakuntaan
  - toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta ja talousarvion sekä käyttösunnitelman toteuttamisesta, seurannasta ja raportoinnista
  - osalta vastualueen yhteisistä tehtävistä sekä yhteistyöstä palvelualueen ja vastualueen muiden yksiköiden kanssa
  - hankkeista ja projekteista
  - viestinnästä ja markkinoinnista

2. päättää alaisestaan organisaatiosta sekä henkilöstöstä ja sen tehtävistä siltä osin kuin niistä ei ole hallintosäännössä tai tässä toimintasäännössä määrätty
3. toimii alaisensa henkilöstön henkilöstöhallinnollisena esimiehenä ja vastaa yhteistoimintamenettelyn toteuttamisesta lukuun ottamatta kaupunginteatteria, jossa hallintojohtaja soveltaa työ- ja virkaehtosopimusta sekä niihin perustuvia viranomaisohjeita
4. vastaa kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösuunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrättyistä ja esimiehen määräämistä muista tehtävistä.

8 §

Toimintayksikön esimiehen tehtävät

Toimintayksikön esimies

1. johtaa ja kehittää yksikkönsä toimintaa
2. vastaa yksikkönsä
  - toiminnan suunnittelusta ja organisoinnista strategian mukaisesti
  - toiminnasta ja taloudesta sekä seurannasta ja arvioinnista
  - osaamisen ja laadun kehittämisestä
3. vastaa kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösuunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrättyistä ja esimiehen määräämistä muista tehtävistä.

Mitä edellä todetaan toimintayksikön esimiehen tehtävistä, koskee myös varhaiskasvatuspalveluiden perhepäivähoidon ohjaajan tehtävää oman alueensa osalta.

9 §

Johtavien viranhaltijoiden välittömät alaiset

Palvelualuejohtajan välittömiä alaisia ovat vastuualuejohtajat ja kehittämisspäällikkö.

Vastuualuejohtajien välittömiä alaisia ovat palveluyksiköiden esimiehet ja suoraan vastuualueen alaisuuteen kuuluvien toimintayksiköiden esimiehet.

10 §

Henkilöstön kelpoisuusehdot

Vastuualuejohtajien kelpoisuusehtoina ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä riittävä kunnallishallinnon tuntemus.

Palveluyksiköiden esimiesten kelpoisuusehtoina ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, riittävä kunnallishallinnon tuntemus sekä alansa hyvä tuntemus, minkä ohella määrätään seuraavaa:

- Nuorisotoimenjohtajan virkaan on kelpoinen myös henkilö, jolla on nuorisotyöntutkinto Tampereen yliopistosta ja joka on perehtynyt kunnallishallintoon ja jolla on alansa hyvä tuntemus
- Kirjastopalvelujohtajan kelpoisuudesta on lisäksi voimassa, mitä laissa yleisistä kirjastoista säädetään
- Wellamo-opiston rehtorin kelpoisuudesta on lisäksi voimassa, mitä opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa säädetään
- Kaupunginorkesterin intendentiltä vaaditaan ylempään korkeakoulututkintoon kuuluvana tai erikseen suoritettuna musiikin alan arvosana tai vastaava käytännössä saavutettu pätevyys
- Teatterinjohtajan virkaan on kelpoinen myös henkilö, jolla on korkeakoulututkinto tai

teatterialan vastaava aikaisempi tutkinto taikka muutoin hankittu vastaava pätevyys sekä hyvä kokemus toimialaansa kuuluvissa tehtävissä. Teatterinjohtaja valitaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Teatterin apulaisjohtajan kelpoisuusehtoina ovat soveltuva korkeakoulututkinto, riittävä kunnallishallinnon tuntemus sekä alansa hyvä tuntemus.

Orkesterin taiteellisen johtajan kelpoisuusehtona on kapellimestarin loppututkinto tai sitä vastaava tutkinto tai muutoin hankittu vastaava pätevyys.

Muiden kuin edellä luetellun henkilöstön kelpoisuusehdot määrää valinnan suorittava viranomainen, jollei lainsäädännöstä muuta johdu.

11 §

Toimivallan delegointi

Toimivallan delegoimisesta on voimassa, mitä Lahden kaupungin hallintosäännössä määrätään.

12 §

Liitteet

Toimintasäännön liitteenä on luettelo palvelualueen toimipisteistä.

13 §

Toimintasäännön suhde hallintosääntöön

Lahden kaupungin hallintosääntöä sovelletaan ensisijaisena ennen sivistyksen palvelualueen toimintasääntöä.

14 §

Voimaantulo

Tämä toimintasääntö tulee voimaan ~~1.4.2020~~ 1.8.2020.

Säädös
nro

Sivistyksen palvelualueen toimintasääntö

Sivistyksen palvelualueen toimintasääntö

Liikunta- ja kulttuurilautakunta 22.4.2020/15 §, sivistyslautakunta 26.5.2020/52 §
Asianumero: D/2516/2019

Korvaa säädöksen:

Sivistyksen palvelualueen toimintasääntö

Muutettu liikunta- ja kulttuurilautakunta 22.4.2020/15 §

Muutettu sivistyslautakunta 26.5.2020/52 §

Korvaa säädöksen 2020/08

Toimintasääntö sisältää määräyksiä sivistyksen palvelualueen organisaatiosta, toiminnan sisällöstä ja johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta.

Toimintasäännön 1 § - 5 § sisältävät toiminnan kuvauksen ja 6 § - 11 § johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden tehtävät ja toimivallan.

1 §**Palvelualueen johtaminen**

Sivistyksen palvelualueen johtajana toimii palvelualuejohtaja.

Palvelualuejohtajan tehtävät on määritelty Lahden kaupungin hallintosäännössä ja sen liitteinä olevissa talousasioiden ja henkilöstöasioiden toimivaltataulukoissa sekä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevissa erillissäännöissä.

2 §**Johtoryhmä**

Palvelualueella toimii johtoryhmä, jonka tehtävänä on edistää koko palvelualueen yhteistoimintaa sekä strategian ja tavoitteiden toteuttamista.

Palvelualuejohtaja nimeää palvelualueen johtoryhmän, jossa on henkilöstön edustus. Henkilöstöä edustava jäsen nimitetään henkilöstöjärjestöjen esityksestä.

3 §**Vastuualueet**

Sivistyksen palvelualueella on seuraavat kolme vastuualuetta, joilla on seuraavat keskeiset tehtävät:

1. Lasten ja nuorten kasvun vastuualue:

- lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
- vastuualueen palvelujen ja ydinprosessien kehittäminen ja koordinointi
- opetuksen ja kasvatuksen alueellisen yhteistyön ja tukipalvelujen kehittäminen ja koordinointi
- viestintä- ja markkinointiyhteistyö

2. Osaamisen ja tiedon vastuualue:

- elinikäisen osaamisen edistäminen
- vastuualueen palvelujen ja ydinprosessien kehittäminen ja koordinointi
- toisen asteen koulutusyhteistyö ja opiskelijahuoltopalvelut
- taiteen perusopetuksen palveluyhteistyö
- vastuualueen maakunnallinen palveluyhteistyö
- viestintä- ja markkinointiyhteistyö

3. *Liikunnan ja kulttuurin vastuualue:*

- virikkeellisen elämän sekä kaupungin vetovoimaisuuden edistäminen
- vastualueen palvelujen ja ydinprosessien kehittäminen ja koordinointi
- lasten ja nuorten kulttuurityö
- vastualueen avustusten ja tukien linjaaminen
- viestintä- ja markkinointiyhteistyö

Vastuualueet toimivat vastualuejohtajien alaisuudessa.

4 §

Palveluyksiköt

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueelle kuuluvat seuraavat sivistyslautakunnan alaiset palveluyksiköt:

1. *Varhaiskasvatuspalvelut*, joka vastaa

- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisestä
- yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta
- yksityisen varhaiskasvatuksen ja lasten kotihoidon tuista
- muista erikseen määräytyistä tehtävistä

2. *Perusopetuspalvelut*, joka vastaa

- kaupungin perusopetuksen järjestämisestä
- osaltaan esiopetuksesta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta
- muista erikseen määräytyistä tehtävistä

Perusopetuspalvelut on jaettu määräajaksi 31.5.2021 saakka kolmeen alueeseen, jotka ovat pohjoinen, eteläinen ja itäinen alue.

3. *Nuorisopalvelut*, joka vastaa

- nuorten hyvinvoinnin edistämisestä yhteisöllisellä sekä yksilöllisellä tuella ja toiminnalla
- palvelukokonaisuudesta, joka muodostuu alueellisista nuorisopalveluista, osallisuuden ja kansalaistoiminnan tukemisesta, nuorten työllisyys- ja tukipalveluista sekä nuorisopoliittisista ja nuorten kasvu- ja elinoloihin liittyvistä tehtävistä
- muista erikseen määräytyistä tehtävistä

Osaamisen ja tiedon vastuualueelle kuuluvat seuraavat sivistyslautakunnan alaiset palveluyksiköt:

1. *Lukiokoulutuspalvelut*, joka vastaa

- yleissivistävän, jatko-opintokelpoisuuden antavan lukiokoulutuksen järjestämisestä

2. *Kirjasto- ja tietopalvelut*, joka vastaa

- tasa-arvoisten mahdollisuuksien luomisesta asukkaille hankkia tietoa ja sivistystä, harrastaa kirjallisuutta, musiikkia ja kulttuuria sekä edistää tietoyhteiskunnan kansalaistaitoja

3. *Wellamo-opisto*, joka vastaa

- toiminta-alueensa asukkaiden omaehtoiisiin koulutustarpeisiin eri elämänvaiheissa perustuvan yleissivistävän koulutuksen järjestämisestä
- kuvataiteen taiteen perusopetuksesta

Liikunnan ja kulttuurin vastuualueelle kuuluvat seuraavat liikunta- ja kulttuurilautakunnan alaiset palveluyksiköt:

1. *Liikuntapalvelut*, joka vastaa

- kaupungin liikuntapaikkojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä
- liikuntatilojen vuokraamisesta asukkaiden, liikuntaseurojen sekä urheilu- ja liikuntatapahtumajärjestäjien käyttöön
- ohjatun liikuntatoiminnan järjestämisestä erityis- ja terveysliikuntaryhmille
- yhteistyöstä urheilun lajiliittojen ja muiden tapahtumajärjestäjien kanssa kansainvälisten liikunta- ja urheilutapahtumien järjestämiseksi

2. *Kaupunginmuseo*, joka vastaa

- aluevastuumuseona Opetusministeriön määrittelemistä tehtävistä Päijät-Hämeessä:
  1. alueellisen museotoiminnan edistämistehtävästä,
  2. kulttuuriympäristötehtävästä ja
  3. alueellisesta taidemuseotehtävästä Päijät-Hämeen maakunnassa.
- museotoiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä
- kokoelma- ja tutkimustyöstä
- näyttelyiden järjestämisestä ja muista yleisötapahtumista
- Lahden kaupunki vastaa siitä, että museoiden kokoelmat säilyvät museokokoelmina museotoimintaa tehtävänään järjestävän oikeustoimikelpoisen, yksityisen tai julkisen toimijan hallinnassa silloinkin, jos Lahden kaupunki luopuu museoiden ylläpidosta
- Lahden kaupungin museoita ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi

3. *Kaupunginorkesteri*, joka vastaa

- konserttien järjestämisestä, tallentamisesta ja välittämisestä ja yleisötyöstä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

4. *Kaupunginteatteri*, joka vastaa

- omaa sekä yhteistuotantoa olevien teatteriesityksien järjestämisestä ja kaupunginteatterin yleisötyöstä
- ohjelmistoa täydentävien koti- ja ulkomaisten teatteri- ja kulttuuriesitysvierailujen järjestämisestä

Palveluyksiköt toimivat palveluyksiköiden esimiesten alaisuudessa.

5 §

Toimintayksiköt

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueelle kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Yhteiset palvelut -toimintayksikkö, jonka tehtävänä on koordinoida ja kehittää

- perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa

- kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa
- koulun kerhotoimintaa
- tukea tarvitsevien ja monikulttuuristen lasten ja nuorten opetusjärjestelyjä

Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen palveluyksiköihin kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Varhaiskasvatuspalvelut:

Päiväkodit, joiden tehtävänä on

- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen omassa yksikössään

Avoimen varhaiskasvatuksen toimintayksikkö, jonka tehtävänä on avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Perusopetuspalvelut (määräaikaisesti 31.5.2021 saakka pohjoinen, eteläinen ja itäinen alue):

Peruskoulut, joiden tehtävänä on

- perusopetuksen järjestäminen omassa yksikössään

Psykologi- ja kuraattoripalvelut, joka tuottaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut päiväkotien ja peruskoulujen lisäksi myös toisen asteen ammatillisen koulutuksen oppilaitoksiin. Psykologi- ja kuraattoripalvelut –toimintayksikön esimiehenä toimii opiskeluhuollon palvelupäällikkö ja tämän esimiehenä Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen vastuualuejohtaja.

Osaamisen ja tiedon vastuualueen palveluyksiköihin kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Lukiokoulutuspalvelut:

Lukiot, joiden tehtävänä on

- lukiokoulutuksen järjestäminen omassa yksikössään
- yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa

Liikunnan ja kulttuurin vastuualueelle kuuluvat ainakin seuraavat toimintayksiköt:

Kulttuuripalvelut, jonka tehtävänä vastuualueen yhteisinä palveluina on vastata

- lasten ja nuorten kulttuuritarjonnan sekä lastenkulttuurikeskustoiminnan suunnittelusta ja organisoinnista
- tapahtumatoiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä kulttuuripalveluiden osalta
- yhteyksistä ja avustusneuvotteluista liikunnan ja kulttuurin 3. sektorin toimijoiden kanssa
- vastuualueen yhteisistä tehtävistä
- vastuualueen viestintä- ja markkinointiyhteistyöstä

Palvelualueelle, vastuualueelle ja palveluyksiköihin voidaan palvelualuejohtajan päätöksellä muodostaa edellä mainittujen lisäksi myös muita toimintayksiköitä, joista ei ole tässä toimintasäännössä erikseen määrätty.

Toimintayksiköillä on vastuu yksikkönsä osalta toiminnasta ja taloudesta sekä seurannasta ja arvioinnista.

Toimintayksiköt toimivat osana joko palvelualueen, vastuualueen tai palveluyksikön organisaatiota palvelualuejohtajan, vastuualuejohtajan tai palveluyksikön esimiehen alaisuudessa.

6 §

Vastuualuejohtajan tehtävät

Vastuualuejohtaja

1. johtaa ja kehittää vastuualueen toimintaa sekä vastaa vastuualueen
  - palvelujen järjestämisestä toimintaansa koskevien päätösten ja määräysten mukaisesti, minkä lisäksi Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen vastuualuejohtaja vastaa perusopetuksen kokonaisuuden johtamisesta
  - asioiden organisoinnista sekä valmistelusta lautakuntaan
  - toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta ja talousarvion sekä käyttösuunnitelman toteuttamisesta, seurannasta ja raportoinnista
  - ydinprosessien kehittämisestä ja koordinoinnista
  - yhteisistä tehtävistä sekä yhteistyöstä palvelualueen ja vastuualueen muiden yksiköiden kanssa
  - yhteisistä hankkeista ja projekteista
  - toimii esittelijänä lautakunnassa vastuualuetta ja siihen kuuluvia palveluyksiköitä koskevissa asioissa
2. päättää alaisestaan organisaatiosta sekä henkilöstöstä ja sen tehtävistä siltä osin kuin niistä ei ole hallintosäännössä tai tässä toimintasäännössä määrätty
3. toimii alaisensa henkilöstön henkilöstöhallinnollisena esimiehenä ja vastaa yhteistoimintamenettelyn toteuttamisesta
4. vastaa kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösuunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrättyistä ja esimiehen määräämistä muista tehtävistä.

7 §

Palveluyksikön esimiehen tehtävät

Palveluyksiköiden esimiehiä ovat opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja (määräaikaisesti 31.5.2021 saakka tehtävä jaettu pohjoisen, eteläisen ja itäisen alueen aluepäälliköille), päivähoitojohtaja, nuorisotoimenjohtaja, lukiojohtaja, Wellamo-opiston rehtori, kirjastopalvelujohtaja, liikuntatoimenjohtaja, museonjohtaja, teatterinjohtaja ja kaupunginorkesterin intendentti.

Palveluyksikön esimies

1. johtaa ja kehittää yksikön toimintaa sekä vastaa yksikön
  - palvelujen järjestämisestä toimintaansa koskevien päätösten ja määräysten mukaisesti
  - asioiden organisoinnista sekä valmistelusta lautakuntaan
  - toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta ja talousarvion sekä käyttösuunnitelman toteuttamisesta, seurannasta ja raportoinnista
  - osalta vastuualueen yhteisistä tehtävistä sekä yhteistyöstä palvelualueen ja vastuualueen muiden yksiköiden kanssa
  - hankkeista ja projekteista
  - viestinnästä ja markkinoinnista

2. päättää alaisestaan organisaatiosta sekä henkilöstöstä ja sen tehtävistä siltä osin kuin niistä ei ole hallintosäännössä tai tässä toimintasäännössä määrätty
3. toimii alaisensa henkilöstön henkilöstöhallinnollisena esimiehenä ja vastaa yhteistoimintamenettelyn toteuttamisesta lukuun ottamatta kaupunginteatteria, jossa hallintojohtaja soveltaa työ- ja virkaehtosopimusta sekä niihin perustuvia viranomaisohjeita
4. vastaa kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösuunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrättyistä ja esimiehen määräämistä muista tehtävistä.

8 §

Toimintayksikön esimiehen tehtävät

Toimintayksikön esimies

1. johtaa ja kehittää yksikkönsä toimintaa
2. vastaa yksikkönsä
  - toiminnan suunnittelusta ja organisoinnista strategian mukaisesti
  - toiminnasta ja taloudesta sekä seurannasta ja arvioinnista
  - osaamisen ja laadun kehittämisestä
3. vastaa kaupungin strategian, talousarvion ja käyttösuunnitelman sekä toimivallan delegoinnin perusteella määrättyistä ja esimiehen määräämistä muista tehtävistä.

Mitä edellä todetaan toimintayksikön esimiehen tehtävistä, koskee myös varhaiskasvatuspalveluiden perhepäivähoidon ohjaajan tehtävää oman alueensa osalta.

9 §

Johtavien viranhaltijoiden välittömät alaiset

Palvelualuejohtajan välittömiä alaisia ovat vastuualuejohtajat ja kehittämisspäällikkö.

Vastuualuejohtajien välittömiä alaisia ovat palveluyksiköiden esimiehet ja suoraan vastuualueen alaisuuteen kuuluvien toimintayksiköiden esimiehet.

10 §

Henkilöstön kelpoisuusehdot

Vastuualuejohtajien kelpoisuusehtoina ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä riittävä kunnallishallinnon tuntemus.

Palveluyksiköiden esimiesten kelpoisuusehtoina ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, riittävä kunnallishallinnon tuntemus sekä alansa hyvä tuntemus, minkä ohella määrätään seuraavaa:

- Nuorisotoimenjohtajan virkaan on kelpoinen myös henkilö, jolla on nuorisotyöntutkinto Tampereen yliopistosta ja joka on perehtynyt kunnallishallintoon ja jolla on alansa hyvä tuntemus
- Kirjastopalvelujohtajan kelpoisuudesta on lisäksi voimassa, mitä laissa yleisistä kirjastoista säädetään
- Wellamo-opiston rehtorin kelpoisuudesta on lisäksi voimassa, mitä opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa säädetään
- Kaupunginorkesterin intendentiltä vaaditaan ylempään korkeakoulututkintoon kuuluvana tai erikseen suoritettuna musiikin alan arvosana tai vastaava käytännössä saavutettu pätevyys
- Teatterinjohtajan virkaan on kelpoinen myös henkilö, jolla on korkeakoulututkinto tai

teatterialan vastaava aikaisempi tutkinto taikka muutoin hankittu vastaava pätevyys sekä hyvä kokemus toimialaansa kuuluvissa tehtävissä. Teatterinjohtaja valitaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Teatterin apulaisjohtajan kelpoisuusehtoina ovat soveltuva korkeakoulututkinto, riittävä kunnallishallinnon tuntemus sekä alansa hyvä tuntemus.

Orkesterin taiteellisen johtajan kelpoisuusehtona on kapellimestarin loppututkinto tai sitä vastaava tutkinto tai muutoin hankittu vastaava pätevyys.

Muiden kuin edellä luetellun henkilöstön kelpoisuusehdot määrää valinnan suorittava viranomainen, jollei lainsäädännöstä muuta johdu.

11 §

Toimivallan delegointi

Toimivallan delegoimisesta on voimassa, mitä Lahden kaupungin hallintosäännössä määrätään.

12 §

Liitteet

Toimintasäännön liitteenä on luettelo palvelualueen toimipisteistä.

13 §

Toimintasäännön suhde hallintosääntöön

Lahden kaupungin hallintosääntöä sovelletaan ensisijaisena ennen sivistyksen palvelualueen toimintasääntöä.

14 §

Voimaantulo

Tämä toimintasääntö tulee voimaan 1.8.2020.

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

SIVISTYKSEN PALVELUALUEEN TOIMIPISTEET**LASTEN JA NUORTEN KASVUN VASTUUALUE Osoite**

Psykologi- ja kuraattoripalvelut	~~Saimaankatu 11~~ Aikuiskoulutuskeskus, Kirkkokatu 16	15140 Lahti
Yhteiset palvelut	~~Saimaankatu 11~~ Kirkkokatu 27	15140 Lahti

VARHAISKASVATUSPALVELUT Osoite

Varhaiskasvatuspalveluiden toimisto	~~Saimaankatu 11~~ Kirkkokatu 27	15140 Lahti
-------------------------------------	--	-------------

Loviisanpässin kerho	Loviisankatu 16	15100 Lahti
Tanssimäen kerho	Tanssimäenkatu 12	15240 Lahti
Launeen perhepuiston kerho	Kaarikatu 26	15100 Lahti
Jalkarannan kerho	Sarvikatu 1	15950 Lahti

Päiväkodit

Ahtialan päiväkot	Kivisillankatu 2	15300 Lahti
Asemantaustan päiväkot	Heikinkatu 7	15100 Lahti
Aurinkorinteen päiväkot	Rahikantie 3	15560 Nastola
Erstan päiväkot	Villähteentie 506	15540 Villähde
Hennalan päiväkot	Kasarmikatu 10	15700 Lahti
Herrasmannin päiväkot	Roopenkatu 1	15320 Lahti
Humpulan päiväkot	Laaksokatu 6	15140 Lahti
Jalkarannan päiväkot	Sarvikatu 1	15950 Lahti
Kaarikadun päiväkot	Kaarikatu 16	15100 Lahti
Kanervan päiväkot	Sykekatu 4	15850 Lahti
Kariston päiväkot	Karistonkatu 213	15160 Lahti
~~Kerinkallion päiväkot~~	~~Kerinkallionkatu 6~~	~~15520 Lahti~~
Kilpiäisten päiväkot	Huvikatu 2	15240 Lahti
Kytölän päiväkot	Heinlammintie 80	15230 Lahti
Launeen päiväkot	Tapparakatu 15	15610 Lahti
Leikkituvan päiväkot	Kukonaronkatu 19	15320 Lahti
Liipolan päiväkot	Ostoskatu 3	15500 Lahti
Metsäkankaan päiväkot	Suitsikatu 10	15830 Lahti
~~Mustikkamäen Lähteen päiväkot~~	~~Kivikatu 8~~ Ajokatu 167	~~15700 Lahti~~ 15610 Lahti
Möysän päiväkot	Mutkakatu 7	15150 Lahti
~~Onnelantien päiväkot~~	~~Onnelantie 6~~	~~15140 Lahti~~
Paavolan päiväkot	Työmiehenkatu 1	15140 Lahti
Palokunnantien päiväkot	Palokunnantie 3	15800 Lahti

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Rakokiven päiväkoti	Rapparintie 5	15550 Nastola
Renkomäen päiväkoti	Lakkitehtaantie 3	15680 Lahti
Riihelän päiväkoti	Uotilankatu 6	15840 Lahti
Ruoriniemen päiväkoti	Pursimiehenkatu 5	15140 Lahti
Sipuran päiväkoti	Päivänsäteenkatu 1	15320 Lahti
Tenava-Tonttilan päiväkoti	Salonaukio 1	15170 Lahti
~~Timonkadun~~ Mukkulan päiväkoti	~~Timonkatu 3~~ Lippokatu 1 ja Tuhtokatu 2 (esiopetusryhmät)	15240 Lahti
Viherlaakson päiväkoti	Viherlaaksontie 30	15200 Lahti
Villa Piiparin päiväkoti	Kymintie 33	15150 Lahti
Villähteen päiväkoti	Kalevantie 1	15550 Nastola

PERUSOPETUSPALVELUT**Osoite**

Perusopetuspalveluiden toimisto	~~Saimaankatu 11~~ Kirkkokatu 27	15140 Lahti
~~Hirsimetsän kerho~~	~~Hirsimetsänkerhotie 6~~	~~15150 Lahti~~
~~Loviisanpässin kerho~~	~~Loviisankatu 16~~	~~15100 Lahti~~
~~Tanssimäen kerho~~	~~Tanssimäenkatu 12~~	~~15240 Lahti~~
~~Launeen perhepuiston kerho~~	~~Kaarikatu 26~~	~~15100 Lahti~~
~~Jalkarannan kerho~~	~~Sarvikatu 1~~	~~15950 Lahti~~

Peruskoulu	Vuosiluokat	Osoite	
Ahtiala	1-9	Purorinteenkatu 4	15320 Lahti
Kivijärven toimipiste	0-6	Vehkamäentie 24	15460 Mäkelä
Ali-Juhakkala	0-9	Eteläinen rengastie 7	15700 Lahti
Ersta	0-6	Käräytie 7	15540 Villähde
Harju	1-6	Vuorikatu 29	15110 Lahti
Jalkaranta	1-6	Sarvikuja 1	15950 Lahti
Karisto	1-6	Karistonkatu 213	15160 Lahti
Kasakkamäki	1-6	Sävelkatu 2	15810 Lahti
Kirkonkylä	0-6	Hoitokodintie 1	15560 Nastola
Kivimaa	1-9	Lahdenkatu 62	15210 Lahti
Kukkanen	7-9	Ylätie 3	15560 Nastola
Kunnas	1-6	Opinkatu 4	15340 Lahti
Kärpänen	1-9	Kasakkamäentie 1	15800 Lahti
Metsäkankaan toimipiste	1-2	Suitsikatu 10	15830 Lahti
Lahden ruotsinkielinen koulu	0-6	Teinintie 4	15200 Lahti
~~Laune~~ Lähde	1-9	Ajokatu 167	15610 Lahti
Liipolan toimipiste	1-4	Ostoskatu 3	15500 Lahti
Lotila	1-6	Vuoksenkatu 9	15100 Lahti
Länsiharju	1-6	Helsingintie 52	15700 Lahti
Mukkula	1-9	Lippokatu 1	15240 Lahti
Myllypohja	1-6	Vanha Ahtialantie 93	15300 Lahti
Möysä	1-5	Hiljankuja 6	15150 Lahti
Rakokivi	0-6	Toritie 6	15550 Nastola

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Renkomäki	1-5	Orimattilankatu 93	15680 Lahti
Salpausselkä	7-10	Hämeenlinnantie 3	15800 Lahti
Tiirismaa	0-9	Ursankatu 2	15100 Lahti
Uusikylä	1-6	Heinolantie 278	16100 Uusikylä
Villähde	1-6	Kankaantie 5	15540 Villähde

Sairaalaopetus

Kanervikko	1-9	Keskussairaalankatu 7	15850 Lahti
------------	-----	-----------------------	-------------

NUORISOPALVELUT**Osoite**

Nuorisopalveluiden toimisto		Kirkkokatu 21 E	15140 Lahti
Ahtialan nuorisotalo		Arvonkatu 14	15320 Lahti
~~Joutjärven nuorisotalo~~		~~Tenavankatu 19~~	~~15170 Lahti~~
Launeen nuorisotalo		Lehtokatu 2	15500 Lahti
Metsäkankaan nuorisotila		Suitsikatu 10	15830 Lahti
Monikulttuurikeskus Multi-Culti		Päijänteenkatu 1	15140 Lahti
Nastolan nuorisotila		Huokotie 9	15550 Nastola
Naumi-Isorannan leirikeskus		Karilanmaa	19310 Sysmä
Niemen nuorisotalo		Tietotie 5	15140 Lahti
~~Nuorisokeskus~~		~~Sammonkatu 8 C~~	~~15140 Lahti~~
Nuorten tukipalvelut, Domino		Kirkkokatu 21 D	15140 Lahti
Nuortentila Tripla, Kauppakeskus Trio		Aleksanterinkatu 18	15140 Lahti
Ohjaamo Lahti		Kirkkokatu 21 E	15140 Lahti
Työllisyyspalvelut		Sammonkatu 8 B	15140 Lahti

OSAAMISEN JA TIEDON VASTUUALUE**LUKIOKOULUTUSPALVELUT****Osoite**

Lukiokoulutuspalveluiden toimisto		~~Saimaankatu 11~~ Kirkkokatu 27	15140 Lahti
Lukiot			
Kannaksen lukio		Kannaksenkatu 20	15140 Lahti
Lahden lyseo		Lahdenkatu 6	15110 Lahti
Tiirismaan lukio		Ursankatu 4	15100 Lahti
Nastopolin lukio		Rakokiventie 2	15550 Nastola

WELLAMO-OPISTO**Osoite**

Wellamo-opiston toimisto		Aikuiskoulutuskeskus, Kirkkokatu 16	15140 Lahti
Kansalaisopiston opetus		Sammonkatu 8	15140 Lahti
Aikuiskoulutuskeskus		Kirkkokatu 16	15140 Lahti
Taide- ja muotoilukoulu TAIKA		Sammonkatu 8	15140 Lahti
Nastolan kunnantalo		Pekkalantie 5	15560 Nastola

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

KIRJASTO- JA TIETOPALVELUT

	Osoite	
Kirjasto- ja tietopalveluiden toimisto	Kirkkokatu 31	15140 Lahti
Pääkirjasto	Kirkkokatu 31	15140 Lahti
Ahtialan kirjasto	Alasenkatu 2	15300 Lahti
Jalkarannan kirjastopiste	Sarvikuja 1	15950 Lahti
Kärpäsen kirjasto	Kasakkamäentie 16	15800 Lahti
Launeen kirjasto	Aurakatu 11	15610 Lahti
Liipolan kirjastopiste	Ostoskatu 3	15500 Lahti
Mukkulan kirjasto	Tuhtokatu 2	15240 Lahti
Nastolan kirjasto	Laturintie 1	15550 Nastola
Renkomäen kirjasto	Orimattilankatu 103	15680 Lahti

LIKUNNAN JA KULTTUURIN VASTUUALUE

	Osoite	
Yhteiset palvelut	Saimaankatu 11	15140 Lahti
Pikkuteatteri	Loviisankatu 8	15100 Lahti
Kansantalo	Aleksanterinkatu 26 B	15140 Lahti

KAUPUNGINMUSEO

	Osoite	
Kaupunginmuseon toimisto	Saimaankatu 11	15140 Lahti
Lahden historiallinen museo	Lahdenkatu 4	15110 Lahti
Hiihtomuseo	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Radio- ja tv-museo	Radiomäenkatu 35	15100 Lahti
Kokoelmakeskus	Sopenkorvenkatu 9	15800 Lahti
Kuva-arkisto	Sopenkorvenkatu 9	15800 Lahti
Nastolan kotiseutumuseo	Anttilantie 7	15560 Nastola

KAUPUNGINORKESTERI

Osoite	
Sibeliustalo, Ankkurikatu 7	15140 Lahti

KAUPUNGINTEATTERI

Osoite	
Kirkkokatu 14	15140 Lahti

LIKUNTAPALVELUT

	Osoite	
Liikuntapalveluiden toimisto	Urheilukeskus	15110 Lahti

Urheilukeskus

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Stadion	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Mäkistadion ja hyppyrimäet (6 kpl)	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Maauimala	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Mäkikatsomorakennus (liikuntatilat)	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Pääkatsomorakennus (toimistotilat, juoksusuora, toimitilat ym.)	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Urheilu- ja messukeskus (Suurhalli Areena, Suurhalli Treeni, Salpausselkähalli, muut hallit)	Salpausselänkatu 7	15110 Lahti
Jäähalli (Isku Areena) (vuoroja ostopalveluna)	Svinhufvudinkatu 29	15110 Lahti
Suurmäen kentän liikuntatila (Kamppailuareena)	Suurmäenkatu 4	15100 Lahti
Suurmäen näkötorni	Suurmäenkatu 5	15100 Lahti
Pajulahti-halli (vuoroja ostopalveluna)	Pajulahdentie 167	15560 Nastola
Kivimaan uimahalli	Katajapolku 4	15210 Lahti
Lahden uimahalli	Svinhufvudinkatu 8	15110 Lahti
Saksalan uimahalli	Pyökkipolku 2	15520 Lahti
Nastolan uimahalli	Urheilutie 4	15550 Nastola
Launeen harjoitusjäähalli (vuoroja ostopalveluna)	Launeenkatu 7	15100 Lahti
Pajulahden jäähalli (vuoroja ostopalveluna)	Pajulahdentie 167	15560 Nastola
Mustankallion liikuntatilat (voimistelusalit, nyrkkeilytalli, parkoursali, painonnostosalit)	Tunnelikatu 2	15140 Lahti
Kisapuiston liikunta- ja urheilualue	Tarinakatu	15140 Lahti
Radiomäen urheilukenttä	Radiomäenkatu 33	15140 Lahti
Kivimaan liikunta- ja urheilualue	Mukkulankatu 1	15210 Lahti
Mukkulan liikunta- ja urheilualue	Torpinkatu 3	15240 Lahti
Mukkulan palloiluhalli	Torpinkatu 3	15240 Lahti
Sepänniemen liikunta- ja urheilualue	Sepänniemenkuja 10	15320 Lahti
Kankolan/Jalkarannan liikunta- ja urheilualue	Kotikuja/Jalkarannantie	15950 Lahti
Nastolan urheilukeskus	Urheilutie 4	15550 Nastola
Ilma-ase-ampumahalli	Vanhatie 22	15240 Lahti
Kaupunginosakenttien ja lähiliikuntapaikkojen verkosto		
Tapanilan hiihtomaja (1. kerros)	Mäkrinteenkatu 29	15950 Lahti
Koulujen liikuntasalit (iltakäyttö)	eri kaupunginosissa	
Ahtialan kuntosalit	Arvonkatu 14	15320 Lahti
Lotilan kuntosalit	Vuoksenkatu 9	15100 Lahti
Nastolan uimahallin kuntosalit	Urheilutie 4	15550 Nastola

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Salpausselkä-Tiirismaa-reitistö
Kaupunginosareittien verkosto

Möysän uimaranta/avantouintipaikka	Uimarannatie 2	15150 Lahti
Mytjäisten uimaranta/avantouintipaikka	Väinönkatu	15800 Lahti
Uimapaikkaverkosto		
Möysän melontakeskus (Vellamo-stadion)	Uimarannantie 2	15150 Lahti

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

SIVISTYKSEN PALVELUALUEEN TOIMIPISTEET**LASTEN JA NUORTEN KASVUN VASTUUALUE****Osoite**

Psykologi- ja kuraattoripalvelut	Aikuiskoulutuskeskus, Kirkkokatu 16	15140 Lahti
Yhteiset palvelut	Kirkkokatu 27	15140 Lahti

VARHAISKASVATUSPALVELUT**Osoite**

Varhaiskasvatuspalveluiden toimisto	Kirkkokatu 27	15140 Lahti
Hirsimetsän kerho	Hirsimetsänkerhotie 6	15150 Lahti
Loviisanpässin kerho	Loviisankatu 16	15100 Lahti
Tanssimäen kerho	Tanssimäenkatu 12	15240 Lahti
Launeen perhepuiston kerho	Kaarikatu 26	15100 Lahti
Jalkarannan kerho	Sarvikatu 1	15950 Lahti

Päiväkodit

Ahtialan päiväkot	Kivisillankatu 2	15300 Lahti
Asemantaustan päiväkot	Heikinkatu 7	15100 Lahti
Aurinkorinteen päiväkot	Rahikantie 3	15560 Nastola
Erstan päiväkot	Villähdeentie 506	15540 Villähde
Hennalan päiväkot	Kasarmikatu 10	15700 Lahti
Herrasmannin päiväkot	Roopenkatu 1	15320 Lahti
Humpulan päiväkot	Laaksokatu 6	15140 Lahti
Jalkarannan päiväkot	Sarvikatu 1	15950 Lahti
Kaarikadun päiväkot	Kaarikatu 16	15100 Lahti
Kanervan päiväkot	Sykekatu 4	15850 Lahti
Kariston päiväkot	Karistonkatu 213	15160 Lahti
Kilpiäisten päiväkot	Huvikatu 2	15240 Lahti
Kytölän päiväkot	Heinlammintie 80	15230 Lahti
Launeen päiväkot	Tapparakatu 15	15610 Lahti
Leikkituvan päiväkot	Kukonaronkatu 19	15320 Lahti
Liipolan päiväkot	Ostoskatu 3	15500 Lahti
Metsäkankaan päiväkot	Suitsikatu 10	15830 Lahti
Lähteen päiväkot	Ajokatu 167	15610 Lahti
Möysän päiväkot	Mutkakatu 7	15150 Lahti
Paavolan päiväkot	Työmiehenkatu 1	15140 Lahti
Palokunnantien päiväkot	Palokunnantie 3	15800 Lahti
Rakokiven päiväkot	Rapparantie 5	15550 Nastola

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Renkomäen päiväkot	Lakkitehtaantie 3	15680 Lahti
Riihelän päiväkot	Uotilankatu 6	15840 Lahti
Ruoriniemen päiväkot	Pursimiehenkatu 5	15140 Lahti
Sipurin päiväkot	Päivänsäteenkatu 1	15320 Lahti
Tenava-Tonttilan päiväkot	Salonaukio 1	15170 Lahti
Mukkulan päiväkot	Lippokatu 1	15240 Lahti
- esiopetusryhmät	Tuhtokatu 2	15240 Lahti
Viherlaakson päiväkot	Viherlaakson tie 30	15200 Lahti
Villa Piiparin päiväkot	Kymintie 33	15150 Lahti
Villähden päiväkot	Kalevantie 1	15550 Nastola

PERUSOPETUSPALVELUT**Osoite**

Perusopetuspalveluiden toimisto	Kirkkokatu 27	15140 Lahti
---------------------------------	---------------	-------------

Peruskoulu	Vuosiluokat	Osoite	
Ahtiala	1-9	Purorinteenkatu 4	15320 Lahti
Kivijärven toimipiste	0-6	Vehkamäentie 24	15460 Mäkelä
Ali-Juhakkala	0-9	Eteläinen rengastie 7	15700 Lahti
Ersta	0-6	Kärkytie 7	15540 Villähde
Harju	1-6	Vuorikatu 29	15110 Lahti
Jalkaranta	1-6	Sarvikuja 1	15950 Lahti
Karisto	1-6	Karistonkatu 213	15160 Lahti
Kasakkamäki	1-6	Sävelkatu 2	15810 Lahti
Kirkonkylä	0-6	Hoitokodintie 1	15560 Nastola
Kivimaa	1-9	Lahdenkatu 62	15210 Lahti
Kukkanen	7-9	Ylätie 3	15560 Nastola
Kunnas	1-6	Opinkatu 4	15340 Lahti
Kärpänen	1-9	Kasakkamäentie 1	15800 Lahti
Metsäkankaan toimipiste	1-2	Suitsikatu 10	15830 Lahti
Lahden ruotsinkielinen koulu	0-6	Teinintie 4	15200 Lahti
Lähde	1-9	Ajokatu 167	15610 Lahti
Liipolan toimipiste	1-4	Ostoskatu 3	15500 Lahti
Lotila	1-6	Vuoksenkatu 9	15100 Lahti
Länsiharju	1-6	Helsingintie 52	15700 Lahti
Mukkula	1-9	Lippokatu 1	15240 Lahti
Myllypohja	1-6	Vanha Ahtialantie 93	15300 Lahti
Möysä	1-5	Hiljankuja 6	15150 Lahti
Rakokivi	0-6	Toritie 6	15550 Nastola
Renkomäki	1-5	Orimattilankatu 93	15680 Lahti
Salpausselkä	7-10	Hämeenlinnantie 3	15800 Lahti
Tiirismaa	0-9	Ursankatu 2	15100 Lahti
Uusikylä	1-6	Heinolantie 278	16100 Uusikylä
Villähde	1-6	Kankaantie 5	15540 Villähde

Sairaalaopetus

Kanervikko	1-9	Keskussairaalankatu 7	15850 Lahti
------------	-----	-----------------------	-------------

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

NUORISOPALVELUT	Osoite	
Nuorisopalveluiden toimisto	Kirkkokatu 21 E	15140 Lahti
Ahtialan nuorisotalo	Arvonkatu 14	15320 Lahti
Launeen nuorisotalo	Lehtokatu 2	15500 Lahti
Metsäkankaan nuorisotila	Suitsikatu 10	15830 Lahti
Monikulttuurikeskus Multi-Culti	Päijänteenkatu 1	15140 Lahti
Nastolan nuorisotila	Huokotie 9	15550 Nastola
Naumi-Isorannan leirikeskus	Karilanmaa	19310 Sysmä
Niemen nuorisotalo	Tietotie 5	15140 Lahti
Nuorten tukipalvelut, Domino	Kirkkokatu 21 D	15140 Lahti
Nuortentila Tripla, Kauppakeskus Trio	Aleksanterinkatu 18	15140 Lahti
Ohjaamo Lahti	Kirkkokatu 21 E	15140 Lahti
Työllisyyspalvelut	Sammonkatu 8 B	15140 Lahti

OSAAMISEN JA TIEDON VASTUUALUE

LUKIOKOULUTUSPALVELUT	Osoite	
Lukiokoulutuspalveluiden toimisto	Kirkkokatu 27	15140 Lahti
Lukiot		
Kannaksen lukio	Kannaksenkatu 20	15140 Lahti
Lahden lyseo	Lahdenkatu 6	15110 Lahti
Tiirismaan lukio	Ursankatu 4	15100 Lahti
Nastopolin lukio	Rakokiventie 2	15550 Nastola

WELLAMO-OPISTO

	Osoite	
Wellamo-opiston toimisto	Aikuiskoulutuskeskus, Kirkkokatu 16	15140 Lahti
Kansalaisopiston opetus	Sammonkatu 8	15140 Lahti
Aikuiskoulutuskeskus	Kirkkokatu 16	15140 Lahti
Taide- ja muotoilukoulu TAIKA	Sammonkatu 8	15140 Lahti
Nastolan kunnantalo	Pekkalantie 5	15560 Nastola

KIRJASTO- JA TIETOPALVELUT

	Osoite	
Kirjasto- ja tietopalveluiden toimisto	Kirkkokatu 31	15140 Lahti
Pääkirjasto	Kirkkokatu 31	15140 Lahti
Ahtialan kirjasto	Alasenkatu 2	15300 Lahti
Jalkarannan kirjastopiste	Sarvikuja 1	15950 Lahti
Kärpäsen kirjasto	Kasakkamäentie 16	15800 Lahti
Launeen kirjasto	Aurakatu 11	15610 Lahti

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Liipolan kirjastopiste	Ostoskatu 3	15500 Lahti
Mukkulan kirjasto	Tuhtokatu 2	15240 Lahti
Nastolan kirjasto	Laturintie 1	15550 Nastola
Renkomäen kirjasto	Orimattilankatu 103	15680 Lahti

LIKUNNAN JA KULTTUURIN VASTUUALUE**Osoite**

Yhteiset palvelut	Saimaankatu 11	15140 Lahti
Pikkuteatteri	Loviisankatu 8	15100 Lahti
Kansantalo	Aleksanterinkatu 26 B	15140 Lahti

KAUPUNGINMUSEO**Osoite**

Kaupunginmuseon toimisto	Saimaankatu 11	15140 Lahti
Lahden historiallinen museo	Lahdenkatu 4	15110 Lahti
Hiihtomuseo	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Radio- ja tv-museo	Radiomäenkatu 35	15100 Lahti
Kokoelmakeskus	Sopenkorvenkatu 9	15800 Lahti
Kuva-arkisto	Sopenkorvenkatu 9	15800 Lahti
Nastolan kotiseutumuseo	Anttilantie 7	15560 Nastola

KAUPUNGINORKESTERI**Osoite**

Sibeliustalo,
Ankkurikatu 7 15140 Lahti

KAUPUNGINTEATTERI**Osoite**

Kirkkokatu 14 15140 Lahti

LIKUNTAPALVELUT**Osoite**

Liikuntapalveluiden toimisto	Urheilukeskus	15110 Lahti
<u>Urheilukeskus</u>		
Stadion	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Mäkistadion ja hyppymäet (6 kpl)	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Maa-uimala	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Mäkikatsomorakennus (liikuntatilat)	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Pääkatsomorakennus (toimistotilat, juoksusuora, toimitilat ym.)	Salpausselänkatu 8	15110 Lahti
Urheilu- ja messukeskus (Suurhalli Areena, Suurhalli Treeni, Salpausselkähalli, muut hallit)	Salpausselänkatu 7	15110 Lahti

Sivistyksen palvelualueen toimintasäännön LIITE

Jäähalli (Isku Areena) (vuoroja ostopalveluna) Suurmäen kentän liikuntatila (Kamppailuareena) Suurmäen näkötorni	Svinhufvudinkatu 29 Suurmäenkatu 4 Suurmäenkatu 5	15110 Lahti 15100 Lahti 15100 Lahti
Pajulahti-halli (vuoroja ostopalveluna)	Pajulahdentie 167	15560 Nastola
Kivimaan uimahalli Lahden uimahalli Saksalan uimahalli Nastolan uimahalli	Katajapolku 4 Svinhufvudinkatu 8 Pyökkipolku 2 Urheilutie 4	15210 Lahti 15110 Lahti 15520 Lahti 15550 Nastola
Launeen harjoitusjäähalli (vuoroja ostopalveluna) Pajulahden jäähalli (vuoroja ostopalveluna)	Launeenkatu 7 Pajulahdentie 167	15100 Lahti 15560 Nastola
Mustankallion liikuntatilat (voimistelusalit, nyrkkeilytalo, parkoursali, painonnostosalit) Kisapuiston liikunta- ja urheilualue Radiomäen urheilukenttä Kivimaan liikunta- ja urheilualue Mukkulan liikunta- ja urheilualue Mukkulan palloiluhalli Sepänniemen liikunta- ja urheilualue Kankolan/Jalkarannan liikunta- ja urheilualue Nastolan urheilukeskus Ilma-ase-ampumahalli	Tunnelikatu 2 Tarinakatu Radiomäenkatu 33 Mukkulankatu 1 Torpinkatu 3 Torpinkatu 3 Sepänniemenkuja 10 Kotikuja/Jalkarannantie Urheilutie 4 Vanhatie 22	15140 Lahti 15140 Lahti 15140 Lahti 15210 Lahti 15240 Lahti 15240 Lahti 15320 Lahti 15950 Lahti 15550 Nastola 15240 Lahti
Kaupunginosakenttien ja lähiliikuntapaikkojen verkosto		
Tapanilan hiihtomaja (1. kerros)	Mäkirinteenkatu 29	15950 Lahti
Koulujen liikuntasalit (iltakäyttö)	eri kaupunginosissa	
Ahtialan kuntosalit Lotilan kuntosalit Nastolan uimahallin kuntosalit	Arvonkatu 14 Vuoksenkatu 9 Urheilutie 4	15320 Lahti 15100 Lahti 15550 Nastola
Salpausselkä-Tiirismaa-reitistö Kaupunginosareittien verkosto		
Möysän uimaranta/avantouintipaikka Mytäjäisten uimaranta/avantouintipaikka Uimapaikkaverkosto Möysän melontakeskus (Vellamo-stadion)	Uimarannantie 2 Väinönkatu Uimarannantie 2	15150 Lahti 15800 Lahti 15150 Lahti

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 53

Oikaisuvaatimus matematiikan päätoimisen tuntiopettajan tehtävän täyttämisestä

D/875/01.01.01.01.01/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen, puh. 044 7161 330

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen

Lautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen perusteettomana.

Perusteluosa

Lahden lyseon rehtorin viranhaltijapäätökseen 30.4.2020/ 3 §, Lukion matematiikan päätoimisen tuntiopettajan palkkaaminen Lahden lyseoon ajalle 1.8.2020 – 31.7.2021, on tehty oikaisuvaatimus.

Kunnallisen viranhaltijalain nojalla tehtyihin päätöksiin haetaan muutosta kuntalain mukaan. Kuntalain mukaan lautakunnan alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen lautakunnalle. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa sekä kunnan jäsen. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus voidaan tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Henkilöllä on asianosaisena oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja vaatimus on tehty määräaikana, joten lautakunnan tulee ottaa asiaan kantaa. Lautakunta voi harkintansa mukaan joko hylätä tai hyväksyä oikaisuvaatimuksen. Jos oikaisuvaatimus hyväksytään, sen kohteena oleva päätös voidaan kumota tai päätöstä voidaan muuttaa, taikka se voidaan palauttaa asianomaisen alemman viranomaisen käsiteltäväksi.

Oikaisuvaatimuksen tekijä osoittaa tyytymättömyytensä siihen, että hänellä on toimeen valittuun henkilöön nähden huomattavasti laajempi koulutus ja työkokemus. Edelleen hän lausuu, että hänet olisi edellä mainittujen seikkojen takia pitänyt kutsua videohaastattelun lisäksi varsinaiseen lähihaastatteluun.

Valintaprosessi Lahden lyseon matematiikan päätoimisen tuntiopettajan tehtävään oli kolmivaiheinen. Ensimmäisessä

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 53

vaiheessa kutsuttiin videohaastatteluun kaikki kelpoiset 24 hakijaa. Yksi hakeneista ei ollut kelpoinen. Toisessa vaiheessa videohaastattelujen perusteella valittiin neljä hakijaa varsinaiseen lähihaastatteluun. Videohaastattelussa arvioitiin hakijoiden ajatuksia opettajuudesta, erilaisista oppijoista, motivaatiota kyseiseen toimeen ja ilmaisutaitoa. Lopulta tuntiopettaja valittiin neljän lähihaastatteluun kutsutun joukosta.

Hakemusten, videohaastattelujen ja lähihaastattelujen perusteella pätevimmäksi ja soveliaimmaksi osoittautui tehtävään valittu. Valinta perustuu kokonaisarvioon, joka muodostuu koulutuksesta, työkokemuksesta ja tehtävän hoitamisen kannalta merkityksellisistä, hakuprosessissa esille tulleista asioista sekä henkilökohtaisista ominaisuuksista. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnin kohteina haastattelussa olivat referenssit, persoonallisuuden, profiilin ja vuorovaikutustaitojen sopivuus työyhteisöön sekä edelleen motivaatio.

Oikaisuvaatimuksessa esitettyihin kannanottoihin esitetään seuraavaa:

Koulutus ja työkokemus ovat vain osa valintakokonaisuutta kuten yllä esitetystä käy ilmi. Ratkaisevaa valinnan kannalta on kokonaisarvio. Kyseiseen päätoimisen tuntiopettajan tehtävään edellytyksenä oli lukion matematiikan aineenopettajan kelpoisuus, joka oli myös kaikilla haastatelluilla. Työkokemusta oikaisuvaatimuksen tekijällä oli enemmän kuin tehtävään valitulla. Hakijan henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioidaan haastattelujen perusteella. Oikaisuvaatimuksen tekijä osallistui videohaastatteluun, josta hän ei kuitenkaan edennyt viimeiseen osioon, lähihaastatteluun.

Oikaisuvaatimus, rehtorin viranhaltijapäätös ja oikaisuvaatimuksen tekijän sekä valitun hakemusasiakirjat ovat nähtävillä luottamushenkilöiden extrassa.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Oikaisuvaatimuksen tekijä, Lahden lyseo, lukiokoulutuspalvelut

Liitteenä

-

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 54

Oikaisuvaatimus matematiikan ja fysiikan päätoimisen tuntiopettajan tehtävän täyttämisestä

D/875/01.01.01.01/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen, puh. 044 7161 330

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen

Lautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen perusteettomana.

Perusteluosa

Lahden lyseon rehtorin viranhaltijapäätökseen 30.4.2020/2 §, Lukion matematiikan ja fysiikan päätoimisen tuntiopettajan palkkaaminen Lahden lyseoon ajalle 1.8.2020 – 31.7.2021, on tehty oikaisuvaatimus.

Kunnallisen viranhaltijalain nojalla tehtyihin päätöksiin haetaan muutosta kuntalain mukaan. Kuntalain mukaan lautakunnan alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen lautakunnalle. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa sekä kunnan jäsen. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus voidaan tehdä sekä laillisuudesta tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Henkilöllä on asianosaisena oikeus tehdä oikaisuvaatimus ja vaatimus on tehty määräaikana, joten lautakunnan tulee ottaa asiaan kantaa. Lautakunta voi harkintansa mukaan joko hylätä tai hyväksyä oikaisuvaatimuksen. Jos oikaisuvaatimus hyväksytään, sen kohteena oleva päätös voidaan kumota tai päätöstä voidaan muuttaa, taikka se voidaan palauttaa asianomaisen alemman viranomaisen käsiteltäväksi.

Oikaisuvaatimuksen tekijä osoittaa tyytymättömyytensä siihen, että hänellä on toimeen valittuun henkilöön nähden huomattavasti laajempi koulutus ja työkokemus. Edelleen hän lausuu, että hänet olisi edellä mainittujen seikkojen takia pitänyt kutsua videohaastattelun lisäksi varsinaiseen lähihaastatteluun.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 54

Valintaprosessi Lahden lyseon matematiikan ja fysiikan päätoimisen tuntiopettajan tehtävään oli kolmivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa kutsuttiin kaikki 14 hakijaa videohaastatteluun, kolme ei vastannut videohaastattelupyyntöön. Toisessa vaiheessa videohaastattelujen perusteella valittiin neljä hakijaa varsinaiseen lähihaastatteluun. Videohaastattelussa arvioitiin hakijoiden ajatuksia opettajuudesta, erilaisista oppijoista, motivaatiota kyseiseen tehtävään ja ilmaisutaitoa. Lopulta tuntiopettaja valittiin neljän lähihaastatteluun kutsutun joukosta.

Hakemusten, videohaastattelujen ja haastattelujen perusteella pätevimmäksi ja soveliaimmaksi osoittautui tehtävään valittu. Valinta perustuu kokonaisarvioon, joka muodostuu koulutuksesta, työkokemuksesta ja tehtävän hoitamisen kannalta merkityksellisistä, hakuprosessissa esille tulleista asioista sekä henkilökohtaisista ominaisuuksista. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnin kohteina haastattelussa olivat referenssit, persoonallisuuden, profiilin ja vuorovaikutustaitojen sopivuus työyhteisöön sekä edelleen motivaatio.

Oikaisuvaatimuksessa esitettyihin kannanottoihin esitetään seuraavaa:

Koulutus ja työkokemus ovat vain osa valintakokonaisuutta, kuten yllä esitetystä käy ilmi. Ratkaisevaa valinnan kannalta on kokonaisarvio. Kyseiseen päätoimisen tuntiopettajan tehtävään edellytyksenä oli lukion matematiikan ja fysiikan aineenopettajan kelpoisuus, joka oli myös kaikilla haastatelluilla. Työkokemusta oikaisuvaatimuksen tekijällä oli enemmän kuin tehtävään valitulla. Hakijan henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioidaan haastattelujen perusteella. Oikaisuvaatimuksen tekijä osallistui videohaastatteluun, josta hän ei kuitenkaan edennyt viimeiseen osioon, lähihaastatteluun.

Oikaisuvaatimus, rehtorin viranhaltijapäätös ja oikaisuvaatimuksen tekijän sekä valitun hakemusasiakirjat ovat nähtävillä luottamushenkilöiden extrassa.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Oikaisuvaatimuksen tekijä, Lahden lyseo, lukiokoulutuspalvelut

Liitteenä

-

3 (3)

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 54

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 55

Lausunnon antaminen luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

D/1041/03.00.00.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen, puh. 044 4161 330

Päätös

Esittelijän muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Sari Niinistö ja Martti Mäkelä jättivät menettelytavasta eriävät mielipiteet.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Heikki Turunen

Sivistyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se antaa lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi liitteenä olevan lausuntoluonnoksen.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa esittelijä muutti lausuntoa siten, että s. 2 kolmanneksi viimeinen kappale poistetaan: ”Edellä hallituksen esityksen taustamateriaaleista kerätyistä tiedoista sekä samansuuntaisista kokemuksista myös Päijät-Hämeen alueella voidaan vetää kuitenkin johtopäätös, että pelkkä pakollinen toisen asteen koulutus ei takaa koulutustason nousua. Kysymys on nuorena hankituista tiedoista, taidoista sekä asenteesta opiskelua kohtaan. Kohdennetut toimenpiteet on aloitettava jo koulupolun ensi askeleilla. Panostamalla näin pitkäjänteisesti siihen kohderyhmään, joka on oppimisvalmiuksien suhteen vaarassa syrjäytyä, voidaan peruskoulun aikana saavuttaa vaikuttavia tuloksia, jotka kantavat myös jatko-opinnoissa. Olisi siis tarkoin harkittava, onko toimenpiteiden kohdentaminen vaikuttavampaa ja myös kustannustehokkaampaa koulutien alkupäässä vai vasta toisella asteella.” ja sen tilalle kirjataan seuraava:

”Hallituksen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tärkeää, että koko koulupolussa kiinnitetään huomiota oppilaiden opiskelunvalmiuksien vahvistamiseen. Näin taataan, että jokaisella toisen asteen opiskelijalla on reaalinen mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto.”

Lisäksi lausunnon s. 2 toiseksi viimeinen kappale poistetaan: ”Oppivelvollisuuden laajentamisella pyritään myös takaamaan, että

kaikilla olisi mahdollisuus taloudellisesti suorittaa toisen asteen koulutus. Selvityksistä käy ilmi, että lukiokoulutuksessa, jossa kustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin ammatillisessa koulutuksessa, 65-75 % opiskelijoista kokee, että oppimateriaalin hankkiminen ei tuota vaikeuksia. Vain 3-6 %:lla on ollut merkittäviä taloudellisia vaikeuksia. Ammatillisen perustutkinnon opiskelijoista seitsemän prosenttia koki, että raha-asiat tuottivat heille jatkuvasti hankaluuksia.”.

Asian käsittelyn kuluessa varapuheenjohtaja Sari Niinistö teki seuraavan lisäsehdotuksen: s. 2 kolmanneksi viimeinen kappale poistetaan: ”Hallituksen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tärkeää, että koko koulupolussa kiinnitetään huomiota oppilaiden opiskeluvalmiuksien vahvistamiseen. Näin taataan, että jokaisella toisen asteen opiskelijalla on reaalinen mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto.” ja sen tilalle kirjataan seuraava:

”Edellä hallituksen esityksen taustamateriaaleista kerätyistä tiedoista sekä samansuuntaisista kokemuksista myös Päijät-Hämeen alueella voidaan vetää kuitenkin johtopäätös, että pelkkä pakollinen toisen asteen koulutus ei takaa koulutustason nousua. Kysymys on nuorena hankituista tiedoista, taidoista sekä asenteesta opiskelua kohtaan. Kohdennetut toimenpiteet on aloitettava jo koulupolun ensi askeleilla. Panostamalla näin pitkäjänteisesti siihen kohderyhmään, joka on oppimisvalmiuksien suhteen vaarassa syrjäytyä, voidaan peruskoulun aikana saavuttaa vaikuttavia tuloksia, jotka kantavat myös jatko-opinnoissa. Olisi siis tarkoin harkittava, onko toimenpiteiden kohdentaminen vaikuttavampaa ja myös kustannustehokkaampaa koulutien alkupäässä vai vasta toisella asteella. Oppivelvollisuuden pidentäminen on mekaaninen toimenpide, jolla ei varmisteta, että opiskelijat saavuttavat koulutuksen aikana riittävän osaamisen myöhempää koulutusta tai työelämää varten. Oppivelvollisuuden pidentäminen ei vaikuttavin / kustannustehokkain tapa puuttua syrjäytymisongelmiin ja koulupudokkuuteen.”.

Lisäksi lausunnon s.2 toiseksi viimeiseksi kappaleeksi lisätään seuraava: ”Oppivelvollisuuden laajentamisella pyritään myös takaamaan, että kaikilla olisi mahdollisuus taloudellisesti suorittaa toisen asteen koulutus. Selvityksistä käy ilmi, että lukiokoulutuksessa, jossa kustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin ammatillisessa koulutuksessa, 65-75 % opiskelijoista kokee, että oppimateriaalin hankkiminen ei tuota vaikeuksia. Vain 3-6 %:lla on ollut merkittäviä taloudellisia vaikeuksia. Ammatillisen perustutkinnon opiskelijoista seitsemän

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 55

---

prosenttia koki, että raha-asiat tuottivat heille jatkuvasti hankaluuksia.”.

Jäsen Marja Kaitainen, jäsen Reijo Oksanen ja jäsen Markus Vierumäki kannattivat tehtyä muutosehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esittelijän pohjaehdotuksesta poikkeava lisäsehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestusehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat varapuheenjohtaja Sari Niinistön lisäsehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä (Anneli Viinikka, Eemeli Salomäki, Sami Metsäranta, Elisa Lientola ja Maria Mäkynen) ja 7 EI-ääntä (Sari Niinistö, Tomi Paakkunainen, Reijo Oksanen, Markus Vierumäki, Martti Mäkelä, Henni Hyytiä-Ilmonen, Marja Kaitainen). Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä 3.

Puheenjohtaja totesi varapuheenjohtaja Sari Niinistön lisäsehdotuksen voittaneen äänin 7–5.

62 §:n käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 19.00 puheenjohtaja avasi pykälän uudelleen todeten, että lautakunnan tahto ei toteutunut, koska todettiin yhden jäsenen äänestäneen erehdyksessä väärin.

Äänestys suoritettiin uudelleen.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestusehdotuksen nimenhuutoäänestyksenä: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat varapuheenjohtaja Sari Niinistön lisäsehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 6 JAA-ääntä (Tomi Paakkunainen, Anneli Viinikka, Eemeli Salomäki, Sami Metsäranta, Elisa Lientola ja Maria Mäkynen) ja 6 EI-ääntä (Sari Niinistö, Reijo Oksanen, Markus Vierumäki, Martti Mäkelä, Henni Hyytiä-Ilmonen, Marja Kaitainen). Äänestyslista on pöytäkirjan liitteenä 4.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 55

Puheenjohtaja totesi esittelijän päätösehdotuksen tulleen hyväksytyksi puheenjohtajan äänellä.

Tämän jälkeen varapuheenjohtaja Sari Niinistö ja jäsen Martti Mäkelä jättivät menettelytavasta eriävät mielipiteet kirjattavaksi pöytäkirjaan.

Perusteluosa

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Lahden kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja. Esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.

Esityksessä ehdotetaan oppivelvollisuuden laajentamista koskemaan perusopetuksen jälkeistä toisen asteen koulutusta siihen asti, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritettaisiin lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen jälkeisissä erilaisissa nivelvaiheen koulutuksissa. Oppivelvollisella olisi perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä oppivelvollisen asuinkunnalle ehdotetaan uusia oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuita, joilla vahvistettaisiin alle 18-vuotiaan nuoren saamaa ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisvaiheessa ja mahdollisissa keskeyttämistilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä laajemmasta maksuttomuudesta toisen asteen koulutuksessa. Perusopetuksen jälkeen suoritettava ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutus ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto olisivat jatkossa täysin

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 55

maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona henkilö täyttää 20 vuotta. Maksuttomia olisivat opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet. Lisäksi yli viiden kilometrin koulumatkat olisivat maksuttomia.

Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistettäisiin nykyiset perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset: perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Uuden koulutuskokonaisuuden tavoitteena olisi antaa valmiuksia tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutumiseen ja tutkinnon suorittamiseen.

Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Tavoitteena on, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista. Esityksen tavoitteena on osaltaan tukea työllisyysasteen nostamista.

Lahden kaupungin lausuntoluonnos ja sen perustelut ovat esityslistan liitteinä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kaupunginhallitus

Liitteenä

1. Lausuntopyyntö
2. Lausuntoluonnos

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

Kirje

30.4.2020

VN/1985/2020

VN/1985/2020-OKM-1

Jakelussa mainituille
Enligt sändlista

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esityksen luonnos on luettavissa oppivelvollisuuden laajentamishankkeen hankesivuilla osoitteessa <https://minedu.fi/oppivelvollisuus-hanketiedot-ja-asiakirjat>. Hallituksen esityksen ruotsinkieliset lakiluonnokset ovat luettavissa mainitulla nettisivulla 4.5.2020.

Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuusiän korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittamisestä. Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista, joten esityksen tavoitteena on osaltaan tukea myös työllisyysasteen nostamista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja. Ministeriö pyytää lausunnon antajia ilmaisemaan kantansa esitettyjen uudistusten sisältöön, laajuuteen ja voimaantulon ajankohtaan.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään maanantaina 15.6.2020 opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamon sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@minedu.fi. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää toimittamaan lausunnon Word-, TXT- tai RTF-muodossa osoitteeseen oppivelvollisuus@minedu.fi.

Ministeriö pyytää lausunnon antajaa tiivistämään lausunnon päätteeksi lausuntoon sisältyvän keskeisimmän sisällön lyhyesti (enintään yksi sivu) otsikon ”Lausunnon keskeinen sisältö” alle.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till läropliktslag och till vissa lagar som har samband med den

Undervisnings- och kulturministeriet ber om ert utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till läropliktslag och till vissa lagar som har samband med den.

Utkastet till regeringsproposition kan läsas på projektsidan för utvidgningen av läroplikten på adressen <https://minedu.fi/oppivelvollisuus-hanketiedot-ja-asiakirjat>. Den svenska versionen av regeringens proposition finns på sidan 4.5.2020.

Regeringens proposition anknyter till regeringsprogrammets skrivningar om att höja läropliktsåldern till 18 år, stärka handledningen, införa avgiftsfri utbildning på andra stadiet samt utveckla de förberedande utbildningarna på andra stadiet och handledningen i övergångsskedet. Syftet med förslaget är att höja utbildnings- och kompetensnivån samt att säkerställa att var och en har möjlighet att avlägga en examen på andra stadiet. Avläggande av en examen på andra stadiet främjar personens sysselsättning och deltagande i samhället, varvid syftet med propositionen också är att stöda en höjning av sysselsättningsnivån.

I propositionen föreslås det att det stiftas en läropliktslag och en lag om utbildning som handleder för examensutbildning samt att ändringar i anslutning till dessa nya lagar görs i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om yrkesutbildning, lagen om fritt bildningsarbete, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om nationella studie- och examensregister, lagen om stöd för skolresor, lagen om studiestöd, lagen om studentexamen och vissa andra lagar. Ministeriet ber remissinstanserna ta ställning till de föreslagna reformernas innehåll och omfattning samt tidpunkten för ikraftträdandet.

Vi ber er lämna utlåtandena senast måndagen 15.6.2020 till undervisnings- och kulturministeriets registratorskontor på e-postadressen kirjaamo@minedu.fi. Därtill ber vi er sända utlåtandet i Word-, TXT- eller RTF-format till adressen oppivelvollisuus@minedu.fi.

Ministeriet ber remissinstansen sammanfatta det viktigaste innehållet i utlåtandet i korthet (högst en sida) under rubriken "Utlåtandets centrala innehåll".

Kansliapäällikkö
Kanslichef

Anita Lehikoinen

Hallitusneuvos
Regeringsråd

Piritta Sirvio

Jakelu

Aikuislukoliitto ry
Aineopettajaliitto AOL ry
AIO Aikuislukioiden opettajat ry
Akava ry
Ammatillisen aikuiskoulutuksen johtajat ry
Ammatilliset erityisoppilaitokset (AMEO)
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Ammattiosaamisen kehittämisen yhdistys AMKE ry
Bildningsalliansen rf
Celia - Näkövammaisten kirjasto
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry EOL
Espoon ryhmä- ja perheryhmäkoti
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Finlands Svenska Lärarförbund FSL rf

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
Förbundet Hem och Skola i Finland rf
Föreningen Luckan rf
Helsingin eurooppalainen koulu
Helsingin kaupunki
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
Kajaanin kaupunki
Kansaneläkelaitos KELA
Kemin kaupunki
Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
Kirjakauppaliitto ry
Kirkkohallitus
Kolarin kunta
Koulukuraattorit ry
KT Kuntatyönantajat
Lahden kaupunki
Lahden yhteiskoulun säätiö sr
Lapin aluehallintovirasto
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Linja-autoliitto ry
Loimaan kaupunki
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Nokian kaupunki
Nuorisotutkimusseura ry
Nurmeksen kaupunki
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja sivistystoimen asiantuntijat Opsia ry
Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry
Opetushallitus
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
Oulun kaupunki
Oy Matkahuolto Ab
Perheryhmäkoti Satakieli
Pietarsaaren kaupunki
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimisto
Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria
Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Porin kaupunki
Pro Lukio ry
Riihimäen kaupunki
Rovaniemen kaupunki
Saamelaiskäräjät
Savonlinnan kaupunki
Sivistystyönantajat ry
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Erikoisalusten työnantajaliitto ry
Suomen Kansanopistoyhdistys
Suomen Konepäällystöliitto ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Kustannusyhdistys ry
Suomen Laivanpäällystöliitto ry
Suomen Lukiolaisten Liitto ry (SLL)
Suomen Matkustajalaivayhdistys SMLY ry
Suomen Merimies-Unioni SMU ry

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Suomen opinto-ohjaajat ry
Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry
Suomen Opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Suomen Oppisopimusosaajat ry
Suomen Psykologiliitto ry
Suomen Rehtorit ry
Suomen tietokirjailijat ry
Suomen vanhempainliitto
Suomen Varustamot ry
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Suomen Yrittäjät ry
Suomussalmen kunta
Svenska Finlands folkting
Talous ja nuoret TAT ry
Tampereen Aikuiskoulutussäätiö sr
Tampereen kaupunki
Tietosuojavaikuttetun toimisto
Tilastokeskus
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Turun kaupunki
TVV Lippu- ja maksujärjestelmä Oy
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyysrahasto
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry (TYJ)
Urheiluopistojen Yhdistys ry
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto
Vaasan kaupunki
Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
Valtion koulukodit
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vantaan kaupunki
Vapaa Sivistystyö ry (VST)
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto
VR-yhtymä Oy
Yksityiskoulujen Liitto ry
Ylioppilastutkintolautakunta
Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
Ålands landskapsregering

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET
FINNISH GOVERNMENT

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/1985/2020

OKM; Hallituksen esitys oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/1985/2020-OKM-1

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Sirvio Piritta 91215697U	2020-04-30T13:45:29	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK
Lehikoinen Anita 91012023P	2020-04-30T13:53:10	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

680efc3eed46385847554157b324ed74

Lahden kaupungin lausunto

luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Lahden kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja. Esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuuden korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.

Esityksessä ehdotetaan oppivelvollisuuden laajentamista koskemaan perusopetuksen jälkeistä toisen asteen koulutusta siihen asti, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Perusopetuksen jälkeen oppivelvollisuutta suoritettaisiin lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen jälkeisissä erilaisissa nivelvaiheen koulutuksissa. Oppivelvollisella olisi perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä oppivelvollisen asuinkunnalle ehdotetaan uusia oppivelvollisen ohjaus- ja valvontavastuita, joilla vahvistettaisiin alle 18-vuotiaan nuoren saamaa ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisasiheissa ja mahdollisissa keskeyttämistilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä laajemmasta maksuttomuudesta toisen asteen koulutuksessa. Perusopetuksen jälkeen suoritettava ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutus ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto olisivat jatkossa täysin maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona henkilö täyttää 20 vuotta. Maksuttomia olisivat opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet. Lisäksi yli viiden kilometrin koulumatkat olisivat maksuttomia.

Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistettäisiin nykyiset perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset: perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Uuden koulutuskokonaisuuden tavoitteena olisi antaa valmiuksia tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutumiseen ja tutkinnon suorittamiseen.

Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Tavoitteena on, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista. Esityksen tavoitteena on osaltaan tukea työllisyysasteen nostamista.

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Tällä hetkellä lähes kaikki (98-99%) saavat perusopetuksen jälkeen koulutuspaikan lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta tai nivelvaiheen koulutuksista (perusopetuksen lisäopetus, valmentavat koulutukset). Tilastokeskuksen mukaan kuitenkin n. 15 % jää ilman toisen asteen tutkintoa. Ongelman muodostavat koulutusten keskeyttämiset, joita tapahtuu ennen kaikkea ammatillisessa koulutuksessa. Ammatillisessa koulutuksessa lv. 2017-18 keskeyttäneiden määrä oli valtakunnallisesti 8,7 % ja lukiokoulutuksessa 3,2 %. Ammatillisessa koulutuksessa syyt keskeyttämiseen painottuivat opintomenestykseen, motivaation puutteeseen, terveystilaan ja tuen puutteeseen.

Toisaalta tutkimuksissa on todettu, että vanhempien sosioekonomisella taustalla on merkittävä yhteys lasten ja nuorten hyvinvointiin ja koulutuksellisiin ratkaisuihin. Mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (Nuorisotutkimusseura ry- Nuorisotutkimusverkosto. Raportti 9/2016) tutkimuksessa kävi ilmi, että ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien vanhempien lapsista 38,1 % ei suorittanut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Viidesosalla kouluttamattomien vanhempien lapsista oli lukio- tai korkeakoulututkinto. Vastaavasti korkeasti koulutettujen vanhempien lapsista kolmella neljästä (74,1%) oli lukio- tai korkeakoulututkinto ja joka kymmenes oli vailla peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa.

Lahden kaupunki pitää hallituksen tavoitetta, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon, kannatettavana.

Hallituksen tavoitteen saavuttamisen kannalta on tärkeää, että perusopetuksessa kiinnitetään huomiota oppilaiden opiskeluvalmiuksien vahvistamiseen. Näin taataan, että jokaisella toisen asteen opiskelijalla on reaalin mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto.

Oppivelvollisuuden laajentaminen tuo mukanaan myös maksuttoman koulutuksen toisella asteella. Hallituksen esityksessä maksuttomuus ulottuisi sen kalenterivuoden loppuun, kun henkilö täyttää 20 vuotta. Oppivelvollisuus päättyisi 18 vuoden iässä.

Joiltakin osin maksuttomuuden laajentaminen 20 vuoden ikään on perusteltua. Olisi kuitenkin selvitettävä, mitkä kustannuksista voisi edellyttää henkilön itsensä maksettaviksi oppivelvollisuusikänsä täyttymisen jälkeen. Kuten selvitykset tässä hallituksen esityksessä osoittavat, toisen asteen keskeyttämisen syy on harvoin koulutuksen kustannukset. Myös Opetushallituksen vuosina 2014-19 tekemän selvityksen mukaan yleisin syy keskeyttämiseen on henkilökohtaiset syyt.

Rahoitus

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 55 §:n 2 momentin mukaan uusissa ja laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. Säännöksen mukaisesti uudet tehtävät korvattaisiin kunnille 100-prosenttisesti valtionosuusrahoitteisesti, ja uudet tehtävät otettaisiin huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa tarkoitetun valtionosuusprosentin laskennassa.

Oppivelvollisuuden laajentamisen aiheuttamista kustannuksista ei ole laajaa yksimielisyyttä. Esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriön laskelmat ovat 20 M€ Kuntaliiton laskelmia pienemmät.

Lahden kaupunki pitää erittäin tärkeänä varmistaa, että kaikki oppivelvollisuuden laajentamisesta aiheutuvat kustannukset korvataan täysimääräisesti koulutusta järjestäville tahoille. Koska kaikkia kustannuksia ei pystytä etukäteen tarkkaan määrittämään, on tärkeää, että luodaan järjestelmä, jolla toteutuneita kustannuksia seurataan ja jonka avulla tarvittaviin muutoksiin pystytään reagoimaan nopeutetulla aikataululla. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä reagoi koulutuksen järjestäjiä ajatellen liian hitaasti vaadittaviin muutoksiin.

Ohjaus- ja valvontavastuu

Kun perusopetuksen päättänyt nuori olisi aloittanut toisen asteen koulutuksessa, ohjaus- ja valvontavastuu siirtyisi toisen asteen koulutuksen järjestäjälle. Koulutuksen järjestäjän olisi seurattava oppivelvollisen opintojen edistymistä ja tarvittaessa ilmoitettava oppivelvollisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle, jos oppivelvollinen ei suorittaisi opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Jos oppivelvollinen olisi aikeissa keskeyttää oppivelvollisuutensa suorittamisen, koulutuksen järjestäjän olisi selvitettävä mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen, jotta oppivelvollisuuden suorittaminen ei keskeytyisi. Oppivelvollinen opiskelija ei voisi erota oppilaitoksesta oman ilmoituksensa perusteella ilman, että hänellä on uusi opiskelupaikka. Jos oppivelvollinen opiskelija ohjauksesta huolimatta keskeyttäisi opintonsa, koulutuksenjärjestäjän tulisi ilmoittaa oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä oppivelvollisen asuinkunnalle.

Lahden kaupungin näkemyksen mukaan ohjaus- ja valvontavastuu kaipaavat vielä tarkennusta. Esimerkiksi tapauksessa, että nuori haluaa keskeyttää oppivelvollisuuden suorittamisen, on epäselvää, kuinka laaja on toisen asteen koulutuksen järjestäjän selvittämismvastuu ja milloin se katsotaan päättyneeksi.

Toimeenpanon aikataulu

Oppivelvollisuuslaki ja siihen liittyvät muut lakimuutokset on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2021 alkaen. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettava laki ja siihen liittyvät muut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

Lahden kaupunki katsoo, että aikataulu lain voimaantuloksi on liian tiukka. Kunnilla on tällä hetkellä suuri työ selviytyä koronavirusepidemian aiheuttamista taloudellisista ja toiminnallisista haasteista. Laajennetun oppivelvollisuuden käyttöönotto vaatii koulutuksen järjestäjiltä toimenpiteitä, kuten oppimateriaalin kilpailutuksen, oppimisvälineiden varastoinnin järjestämisen, henkilöstöresurssin lisäämisen jne. Oppimateriaalien kilpailutus täytyisi toteuttaa useamman koulutuksen järjestäjän yhteistyössä, mahdollisesti jopa valtakunnan tasoisesti, jotta kustannukset saadaan pudotettua mahdollisimman alhaisiksi. Tämä kaikki vaatii aikaa, jota nykyisellä toimeenpanon aikataululla ei ole. Mikäli oppivelvollisuutta aiotaan laajentaa, niin oppivelvollisuuslaki voitaisiin ottaa käyttöön aikaisintaan 1.8.2022.

Liite 1.

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupungin sivistyslautakunnan kokous 26.5.2020

§ 55 Lausunnon antaminen luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuudesta

JAA = esittelijän pohjaehdotus

EI = varapuheenjohtaja Sari Niiniston lisäehdotus

Jäsen	JAA	EI	TYHJÄ	POISSA
Sari Niinistö (Susanna Norja)		X		
Tomi Paakkunainen		X		
Anneli Viinikka (Hanne Savolainen)	X			
Eemeli Salomäki (Tomi Sairomaa)	X			
Reijo Oksanen (Minna Kyllinen)		X		
Markus Vierumäki (Risto Kaakinen)		X		
Sami Metsäranta (Kalle Kytölä)	X			
Martti Mäkelä (Juha Viitanen)		X		
Henni Hyytiä-Ilmonen (Piia Uotinen)		X		
Marja Kaitainen (Iida Hovi)		X		
Elisa Lientola (Leena Sievänen-Pääkkönen)	X			
Maria Mäkynen (Minna Lampinen)	X			
Yhteensä	5	7		

iksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Liite 2.

ÄÄNESTYSLISTA

Lahden kaupungin sivistyslautakunnan kokous 26.5.2020

§55 Lausunnon antaminen luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuusla

JAA = esittelijän pohjaesitys

EI= varapuheenjohtaja Sari Niinistön lisäysehdotus

Jäsen	JAA	EI	TYHJÄ	POISSA
Sari Niinistö (Susanna Norja)		X		
Tomi Paakkunainen	X			
Anneli Viinikka (Hanne Savolainen)	X			
Eemeli Salomäki (Tomi Sairomaa)	X			
Reijo Oksanen (Minna Kyllinen)		X		
Markus Vierumäki (Risto Kaakinen)		X		
Sami Metsäranta (Kalle Kytölä)	X			
Martti Mäkelä (Juha Viitanen)		X		
Henni Hyytiä-Ilmonen (Pii Uotinen)		X		
Marja Kaitainen (Iida Hovi)		X		
Elisa Lientola (Leena Sievänen-Pääkkönen)	X			
Maria Mäkynen (Minna Lampinen)	X			
Yhteensä	6	6		

iksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eriävä mielipide § 55

Jätän eriävän mielipiteen pykälän 55 epäasiallisesta ja demokratiaa halveksuvasta käsittelytavasta lautakunnassa.

Sari Niinistö

Eriävä mielipide §55

Jätän eriävän mielipiteen johtuen kyseisen pykälän käsittelyssä tapahtuneen virheen johdosta.

Hallintosääntö ei mahdollista uudelleen äänestämistä, jos lopputulos ei ole puheenjohtajan mielestä oikea? Puheenjohtaja ei voi päätellä jonkun jäsenen äänestäneen väärin.

Lisäksi olen myös edelleen jäsen Niinistön muutosesityksen kannalla.

Martti Mäkelä
Lautakunnan jäsen

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 56

Ruotsinkielisen kielikylpyopetuksen vakiinnuttaminen Lahden esi- ja perusopetuksessa

D/1100/00.01.02.01.01/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saastamoinen, puh. 044 416 3159

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta hyväksyy Lahden esi- ja perusopetuksen kielikylpyopetuksen, kohdekielenä ruotsin kieli, järjestämisen.

Kielikylpyopetus otetaan käyttöön porrastetusti alkaen esiopetuksesta lukuvuonna 2020-2021 ja edeten perusopetukseen kyseisen ikäluokan aloittaessa 1. vuosiluokan lukuvuonna 2021-2022. Kokonaisuudessaan kielikylpyopetus otetaan käyttöön kaikilla perusopetuksen vuosiluokilla lukuvuoteen 2029-2030 mennessä.

Perusteluosa

Lahden ruotsinkieliseen peruskouluun on lukuvuodesta 2010 – 2011 otettu oppilaita, jotka ovat osallistuneet vuonna 2007 alkaneeseen kielikylpytoimintaan Lahden ruotsinkielisessä Folkhälsans daghem -päiväkodissa. Lahden ruotsinkielinen koulu on systemaattisesti ja päämäärätietoisesti toteuttanut ja kehittänyt kaksikielisen opetuksen kehittämistyöhön myönnetyn Opetushallituksen valtionavustuksen avulla kielikylpyopetusta suomea äidinkielenään puhuville lapsille. Vuodesta 2015 alkaen saatua valtionavustusta on käytetty mm. kielikylpyopetuksen järjestämiseen, opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen, opetusmateriaalien hankkimiseen sekä ”språköpedagogik”- tutkimuksen tekemiseen. Toiminnan tavoitteena on ollut kehittää, laajentaa ja vakiinnuttaa kotimaisten kielten varhaista täydellistä kielikylpyopetusta osana Lahden perusopetusta. (Liite 1: Tidtabell för utvecklingen av hela språkbadsskolstigen i Lahtis; Lahden ruotsinkielinen koulu on saanut Opetushallituksen valtionavustusta vuosina 2015 – 2020 neljään kielikylpyopetuksen kehittämiseen liittyvään hankkeeseen: Kielikylpy 1 – 4. Kielikylpy 5 - hankkeen valtionavustushakemusta kirjoitetaan parhaillaan. Haku aika lukuvuonna 2020 – 2021 käytettäväksi tulevalle avustukselle päättyy 20.5.2020). Lahtelaiset perheet ovat Lahden ruotsinkielisen koulun rehtorin Karin Ihalaisen mukaan ilmaisseet kiinnostusta vakiintuneeseen kielikylpyopetukseen liittyen mm. olemalla yhteydessä kouluun tiedustellen mahdollisuudesta

---

osallistua kielikylpyopetukseen.

Kotimaisten kielten varhaisen täydellisen kielikylpyopetuksen vakiinnuttaminen Lahden perusopetukseen tarkoittaa kaksikielistä ohjelmaa, joka alkaa viimeistään esiopetuksessa kestäen aina peruskoulun loppuun asti. Kielikylpyopetuksessa osa opetuksesta järjestetään koulun virallisella opetuskielellä (suomi) ja osa toisella kotimaisella kielellä (ruotsi). Kielikylpyopetus on tarkoitettu lapsille, jotka eivät puhu kielikylpykieltä äidinkielenään. Kotimaisten kielten varhaisessa kielikylpyopetuksessa kielikylpykielen osuus opetuskielenä läpi peruskoulun tulee olla vähintään 50% niin, että esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, 1 – 2 vuosiluokilla noin 90 %, vuosiluokilla 3 – 4 70 % ja vuosiluokilla 5 – 9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan koko vuosiluokan koko tuntimäärästä. (Liite 2: Exempel på timfördelning och undervisningsspråk; suunnitelma Lahden perusopetuksessa toteutettavan kielikylpyopetuksen opetuskielen ja kielikylpykielen tuntijaosta). Kielikylpyopetuksessa opiskelevat oppilaat saavuttavat peruskoulun aikana valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet. Opetuksessa oppilaalle tarjotaan autenttinen, koko koulun arjen huomioiva, kielenkäyttöympäristö, jossa oppilas on samanaikaisesti sekä kielen oppija että kielen käyttäjä. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kaksikielisen opetuksen tavoitteeksi asetetaan: hyvän ja monipuolisen kielitaidon savuttaminen sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Peruskoulun mittainen kaksikielinen opetus luo perustan elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle.

Kun opetuksen järjestäjä päättää toteuttaa kotimaisten kielten varhaista täydellistä kielikylpyopetusta osana perusopetusta, määrittelee se kielikylpykielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä kielikylpykielen ja opetuskielen tuntijaon huomioiden kielikylpykielen osuuden opetuskielenä. Muita opetuksen järjestäjän paikallisesti päätettäviä asioita ovat kielikylpyopetuksen kohderyhmän määrittäminen sekä oppilaaksi oton periaatteiden luominen. (Jos kielikylpyopetus vakiinnutetaan osaksi Lahden perusopetusta, tuodaan oppilaaksi oton kriteerit ja tuntijakomuutos sivistyslautakunnan käsiteltäväksi syksyllä 2020.) Opetuksen suunnittelu ja toteutus sekä opetuksen jatkumo nivelvaiheissa edellyttää tiivistä yhteistyötä kielikylpyopetuksessa opettavien luokanopettajien ja vuosiluokilla 7. – 9. opettavien aineenopettajien kesken. Kielikylpyopetuksen järjestämisen suunnittelussa huomioidaan Opetushallituksen määräys (25/011/2005) opettajan kielitietoiseen ja kielipedagogiseen otteeseen liittyen sekä opettajan

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 56

yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä: kun opetuskieli vaihtuu, vaihtuu opettajakin. Myös opetusmateriaalin tulee olla saman kielistä kuin opetuskin on.

Ruotsinkielinen kielikylpyopetus, tullessaan vakiintuneeksi osaksi Lahden perusopetusta, astuu voimaan porrastetusti lukuvuodesta 2020 – 2021 alkaen. Vuosittain esikouluun otetaan enintään 12 uutta lasta. Esiopetuksesta alkavaan, koko peruskoulun kattavaan kielikylpyopetukseen otettavat oppilaat otetaan Lotilan peruskoulun oppilaisiksi esiopetuksesta 6. vuosiluokalle asti ja tämän jälkeen koulupolun mukaisesti kielikylpyoppilaat siirtyvät yläkouluun Tiirismaan kouluun. Kielikylpyopetuksessa Lotilan peruskoulu tekee tiivistä yhteistyötä vuosia kielikylpyopetusta kehittäneen Lahden ruotsinkielisen koulun kanssa: kielikylpyopetuksen ensimmäiset vuodet (esiovetuksesta toisen luokan loppuun) kielikylpyopetukseen otetut oppilaat saavat opetusta Lahden ruotsinkielisessä koulussa. 3. ja 4. vuosiluokan oppilaiden muodostama yhdysluokka sekä vastaava 5. – 6. luokkalaisten muodostama yhdysluokka tulee sijaitsemaan Lotilan peruskoulun tiloissa. Vuoteen 2030 mennessä kielikylpyopetusta on esiopetuksesta peruskoulun loppuun saakka. Oppilasmäärän pysyessä vakiona, on vuonna 2030 kielikylpyoppilaiden määrä Lahden perusopetuksessa enintään 110. Esiopetuksessa kielikylpyoppilaat muodostavat yhden ryhmän, vuosiluokkien 1 – 6 opetus tapahtuu yhdysluokissa ja vuosiluokilla 7. – 9. kielikylpyoppilaat muodostavat kukin oman opetusryhmänsä, jotka soveltuvien osin voidaan integroida yläkoulun ruotsinkielisten oppilaiden muodostamien, noin 10 – 15 oppilaan opetusryhmien kanssa.

Kielikylpyopetuksen käynnistyessä elokuussa 2020 tulee esiopetusryhmään rekrytoida ruotsinkielellä opettava esiopettaja. Kielikylpyopetuksessa opettavan opettajan yksikielisyys sekä kielikylpykielellä annettavan opetuksen määrä huomioiden, tulee lukuvuodesta 2021 – 2022 alkaen porrastetusti vuosiluokkien 1. – 6. yhdysluokille kullekin rekrytoida ruotsinkielellä opettava luokanopettaja suomenkielisen luokanopettajan työpariksi. (Liite 3: Kustannukset kielikylpyopetuksen toteuttamiselle; esitetty tarvittavan uuden opetushenkilöstön rekrytointi ja sen aiheuttamat kustannukset porrastetusti vuosina 2020 – 2029). Lukuvuonna 2021 – 2022, 2023 – 2024 sekä 2025 – 2026 rekrytoitava ruotsinkielellä opettava luokanopettaja tulee opettamaan puolikasta, 12 oppilaan, opetusryhmää. Vuosiluokkien 7. – 9. aineenopettajavetoisen perusopetuksen opettajaresurssia kielikylpyopetuksessa suunnitellussa tulee huomioida kielikylpykielen ja opetuskielen tuntijako sekä kielikylpyopetuksessa opettavan opettajan

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 56

yksikielisyys. Yläkouluun tulee huomioida henkilöstön osalta ruotsinkielellä opettavia aineenopettajia. (Liite 4: Modell för permanent svensk språkbadsskolstigt i Lahtis; Kielikylpyopetuksen rakentuminen vuosiluokittain. Liite 3: Kustannukset kielikylpyopetuksen toteuttamiselle; Ensimmäiset kielikylpyoppilaat siirtyvät yläkouluun elokuussa 2027. Kielikylpyoppilaille tulee tarjota vähintään 50% opetuksesta kielikylpykielellä opettajan yksikielisyys huomioiden. Tarvittavan lisäopetusresurssin tuomia kustannuksia yläkouluun ei tässä vaiheessa pystytä laskemaan. Vuoteen 2027 mennessä tulee kartoittaa nykyisen opetushenkilöstön kykyä opettaa ruotsinkielellä ja mahdollisesti halua hakeutua täydennyskoulutukseen tavoitteena hankkia kielikylpyopettajalta vaadittava kielellinen pätevyys.)

Kielikylpyopetuksessa olevat oppilaat tulevat sijoittumaan kolmeen toimipisteeseen: Lahden ruotsinkieliseen kouluun, Lotilan kouluun sekä Tiirismaan kouluun. Oppilasmääräennusteet huomioiden voidaan tällä hetkellä olettaa, että oppilasmäärien pienentyessä lähivuosina nykyisissä tiloissa kielikylpyopetuksen ryhmille vapautuu opetustiloja niin Lotilasta kuin Tiirismaankin koululta. Kun kielikylpyopetusta toteutetaan Lahden perusopetuksessa esiopetuksesta peruskoulun loppuun asti, tarvitaan opetusryhmille yhteensä seitsemän 24 oppilaalle soveltuvaa opetustilaa (Liite 4). Kielikylpyopetuksen kuuluessa Lahden perusopetuksen kieliohjelmaan, on siihen valituilla oppilailta oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen. Koulukuljetuksen aiheuttamista kustannuksista on tuotu esille laskennallinen arvio liitteessä 3.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

perusopetuspalvelut, Lahden ruotsinkielinen koulu

Liitteenä

1. Tidtabell för utvecklingen av hela språkbadsskolstigen i Lahtis; kielikylpyopetuksen kehittämistyön aikataulu
2. Exempel på timfördelning och undervisningsspråk; suunnitelma Lahden perusopetuksessa toteutettavan kielikylpyopetuksen opetuskielen ja kielikylpykielen tuntijaosta
3. Kustannukset kielikylpyopetuksen toteuttamiselle
4. Modell för permanent svensk språkbadsskolstigt i Lahtis; Kielikylpyopetuksen rakentuminen vuosiluokittain

5 (5)

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 56

LIITE 1: Tidtabell för utvecklingen av hela språkbadskolstigen i Lahtis

Läsåren	Folkhälsans daghem i Lahtis	Svenska skolan	Lotila-skolan	Paavolo Campus
2007-2008				
2008-2009				
2009-2010				
2010-2011				
2011-2012				
2012-2013				
2013-2014				
2014-2015				
2015-2016 *)				
2016-2017 *)				
2017-2018 *)				
2018-2019 *)				
2019-2020 *)				
2020-2021 **)		åk. 0		
2021-2022		åk. 0-1		
2022-2023		åk. 0-2		
2023-2024		åk. 0-2	åk. 3	
2024-2025		åk. 0-2	åk. 3-4	
2025-2026		åk. 0-2	åk. 3-4, åk. 5	
2026-2027		åk. 0-2	åk. 3-4, 5-6	
2027-2028		åk. 0-2	åk. 3-4, 5-6	åk. 7
2028-2029		åk. 0-2	åk. 3-4, 5-6	åk. 7, 8
2029-2030		åk. 0-2	åk. 3-4, 5-6	åk. 7, 8, 9

*) Språkbadsprojekt 1-4

**) Språkbadsprojekt 5

KIELIKYLPYOPETUKSEN TUNTIJAKO

YHTEISET OPPIAINEET	1	2	3	4	5	6	YHT	7	8	9	YHT	YHT kaikki
Äidinkieli ja kirjallisuus		4	3	4	3	4	18	3	4	3	10	28
A1-kieli, englanti	1	1	2	2	3	2	11	2	2	3	7	18
A1-kieli, ruotsi	7	3	2	2	2	3	19	2	2	3	7	26
B1-kieli												
Matematiikka	3	3	3	4	4	3	20	3	4	4	11	31
Ympäristötieto	2	2	3	2	2	3	14					14
Bilologia ja maantiede								2	2	3	7	7
Fysiikka ja kemia								2	3	2	7	7
Terveystieto								0,5	0,5	1	2	2
Uskonto / Elämänkatsomustieto	1	1	2	1	1	1	7	1	1	1	3	10
Historia ja yhteiskuntaoppi				1	2	2	5	2	2	3	7	12
Musiikki	1	1	1	2 (1)	1	2(1)	8	2			2	10
Kuvataide	1	1	1	2	2 (1)	1	8	2			2	10
Käsityö	2	2	2 (1)	2 (1)	2 (1)	2	12	2			2	14
Liikunta	2	2	3	2	2	2	13	2	3	2	7	20
Kotitalous								3			3	3
Valinnaiset taito- ja taideaineet			*(1)	*(2)	*(2)	*(1)	6		2	3	5	11
Oppilaanohjaus								0,5	0,5	1	2	2
VALINNAISET OPPIAINEET	1	1	1	1	2	1	7	1	3	3	7	14
A2-kieli * (kielikylpyoppilaille ei mahdollisuutta valita tätä)				2*	2*	2*	6*	2*	2*	2*	12*	12*
B2-kieli									2	2	4	4
Yhteensä (kielikylpyopetus)	21	21	23	25	26	26	142	30	29	32	91	233/237
Yhteensä (suomenkielinen po)	21	21	23	24 / 26	25 / 27	26 / 28	140 / 146	30 / 32	29	30	89/91	229/237
Minimi (asetus)												
Lahden lisäys (2014)	1	1	1	0	1	0	4	1	0	0	1	5
TUNTIJAKO suomenkielinen perusopetus /kielikylpyopetus	21	21	23	24	25	26	140					229 / 240

LIITE 3: Kustannukset kielikylypyopetuksen toteuttamiselle

KIELIKYLYPYOPETUS	Esikoulu	1. - 2. yhdysluokka	3. - 4. yhdysluokka	5. - 6. yhdysluokka	7. vuosiluokka
Oppilaaksiotto kouluun	Lotila	Lotila	Lotila	Lotila	Tiirismaan koulu
Opetusryhmän sijainti	Lahden ruotsinkielinen koulu	Lahden ruotsinkielinen koulu	Lotila	Lotila	Paavola Campus

Lukuvuosi

2020 - 2021	12				
2021 - 2022	12	12			
2022 - 2023	12	24			
2023 - 2024	12	24	12		
2024 - 2025	12	24	24		
2025 - 2026	12	24	24	12	
2026 - 2027	12	24	24	24	
2027 - 2028	12	24	24	24	12
2028 - 2029	12	24	24	24	12
2029 - 2030	12	24	24	24	12

12 lasta esiopetusryhmässä

24 oppilasta yhdysluokalla

12 oppilasta yhdysluokalla

Muut kustannukset

Laskennallinen arvio

Opetustilakustannukset 24 000 €

Koulukuljetuskustannukset 18 000 €

Arvio kokonaiskustannuksista kielikylypyopetuksen järjestämiseksi

Henkilöstökulut esi-alakoulu	200 000 €
Henkilöstökulut yläkoulu	ei voida vielä arvioida

Opetustilakustannukset	24 000 €
Koulukuljetuskustannukset	18 000 €
Kokonaiskustannusarvio	242 000 €

8. vuosiluokka	9. vuosiluokka	Uusi luokanopettajar esurssi	Olemassa oleva luokanopettajaresursi	Henkilöstökustannukset € / vuosi
Tiirismaan koulu	Tiirismaan koulu			
Paavola Campus	Paavola Campus			
		1	0	50000
		1	1	100000
		0	2	100000
		1	2	150000
		0	3	150000
		1	3	200000
		0	4	200000

12	
12	12

*)

*)

*)

	Henkilöstökustannukset / vuosi / vuosiluokat 0. - 6.	Henkilöstökustannukset vuosiluokat 7. - 9.
2020 - 2021	50 000 €	0 €
2021 - 2022	100 000 €	0 €
2022 - 2023	100 000 €	0 €
2023 - 2024	150 000 €	0 €
2024 - 2025	150 000 €	0 €
2025 - 2026	200 000 €	0 €
2026 - 2027	200 000 €	0 €

2027 - 2028	200 000 €	*)
2028 - 2029	200 000 €	*)
2029 - 2030	200 000 €	*)

*) Vuosiluokilla 7. - 9. tarvitaan lehtoreita, jotka voivat opettaa ruotsiksi

- A1-ruotsi (6vvh / 6vvh)**
- A1-englanti (7vvh / 7vvh)
- biologia ja maantieto (7vvh / 7vvh)
- fysiikka ja kemia (7vvh / 7vvh)
- terveystieto (1vvh / 2vvh)
- uskonto / elämäkatsomustieto (3vvh / 3vvh)
- historia ja yhteiskuntaoppi (7vvh / 7vvh)
- käsityö (3vvh / 3vvh)
- oppilaanohjaus (1vvh / 2vvh)

Yläkoulun opetuksessa huomioitava OPH:n määräys 25/011/2005: Kielikylpyopetuksessa opettajalla on yksikielinen rooli eli kun opetuskieli vaihtuu, vaihtuu opettajakin. Opetusmateriaali saman kielistä kuin opetus.

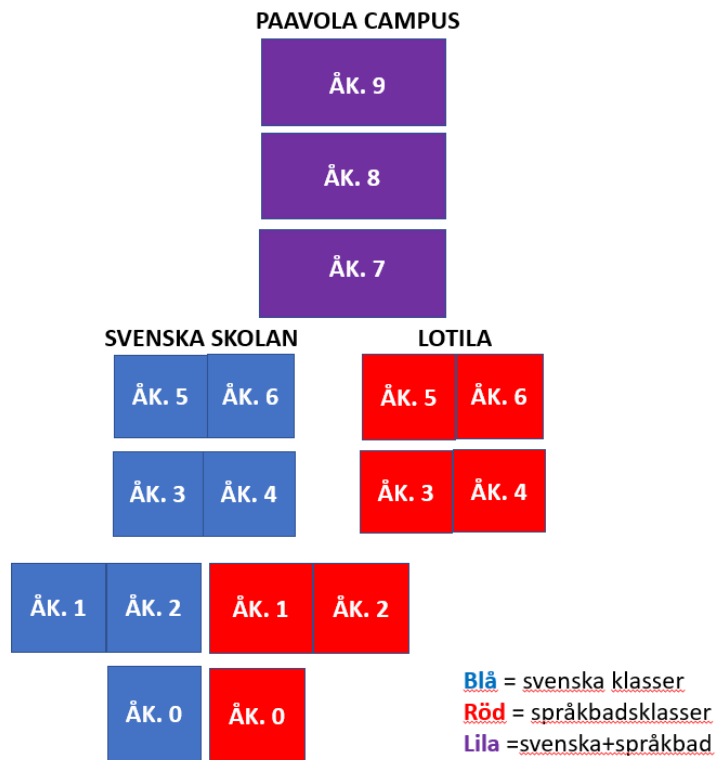
**) Suluissa suunnitelman mukaan ruotsiksi annettavan opetuksen määrä vuosiluokkien 7. - 9. luokkien oppimäärästä, jolla saavutetaan kielikylpyopetuksen opetussuunnitelman mukainen kriteeri vähintään 50% opetuksesta toteutetaan kielikylpykielellä. Jos koko oppimäärää ei opeteta ruotsiksi, tarvitaan kyseiseen oppiaineeseen kaksi opettajaa: ruotsiksi opettava ja suomeksi opettava.

LIITE 4: Modell för permanent svensk språkbadsskolstig i Lahtis

Skolstigen börjar på Svenska skolan i klasserna 0-2.

Den fortsätter i årskurserna 3-6 på Lotilan koulu (avstånd mellan skolorna är 0,5 km).

Högstadiet fortsätter på Svenska skolan i Paavola Campus.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 57

Muutos Lahden perusopetuksen A2-kielen tuntijakoon

D/1120/12.00.01.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saastamoinen, puh. 044 416
3159

Päätös Esittelijän muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta päättää muuttaa Lahden kaupungin perusopetuksen A2-kielen tuntijakoa niin, että asetuksessa (422/2012) valinnaiselle A2-kielelle määrätty vähimmäistuntimäärä 12 vuosiviikkotuntia jaetaan vuosiluokille 3. – 9. siten, että 3. ja 8. vuosiluokalla A2-kieltä opiskellaan 1 vuosiviikkotunti ja vuosiluokilla 4. – 7. sekä 9. A2-kielen opetusta on 2 vuosiviikkotuntia. Muutos otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen 3. vuosiluokalla aloittavista oppilaista. Tuntijakomuutos etenee porrastetusti kyseisen ikäluokan edetessä perusopetuksessa vuosiluokalta seuraavalle. A2 -kielen tuntijakomuutos on otettu siten kokonaisuudessaan käyttöön 1.8.2027.

Käsittely Asian käsittelyn kuluessa esittelijä muutti päätösehdotuksen kuulumaan seuraavasti: Sivistyslautakunta päättää muuttaa Lahden kaupungin perusopetuksen A2-kielen tuntijakoa esitetyn vaihtoehdon 1. mukaiseksi: asetuksessa (422/2012) valinnaiselle A2-kielelle määrätty vähimmäistuntimäärä 12 vuosiviikkotuntia jaetaan vuosiluokille 3. – 9. siten, että 3. ja 8. vuosiluokalla A2-kieltä opiskellaan 1 vuosiviikkotunti ja vuosiluokilla 4. – 7. sekä 9. A2-kielen opetusta on 2 vuosiviikkotuntia. Muutos otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen 3. vuosiluokalla aloittavista oppilaista. Tuntijakomuutos etenee porrastetusti kyseisen ikäluokan edetessä perusopetuksessa vuosiluokalta seuraavalle. A2 -kielen tuntijakomuutos on otettu siten kokonaisuudessaan käyttöön 1.8.2027.

Perusteluosa Valtioneuvoston päätös 20.9.2018 varhensi perusopetuksessa ensimmäisen vieraan kielen opetusta alkamaan 1. vuosiluokalta vuonna 2019. Lahden perusopetuksessa muutos astui voimaan porrastetusti koskien vuonna 2019 koulunsa aloittavia oppilaita. Vieraan kielen opetuksen varhentamisessa on tarve vastata muun muassa työelämän muutoksiin, suomalaisten kielivarannon vahvistamiseen, alueellisten ja sosioekonomisten erojen

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 57

kaventamiseen sekä lasten herkkyykskauden hyödyntämiseen kielenkehityksessä. Tämä edistäisi koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista.

Päätöksessään 6.11.2018 Lahden sivistyslautakunta muutti Lahden perusopetuksen kieliohjelman siten, että kaikille yhteisen oppiaineen, A1-englannin opiskelu alkaa 1. vuosiluokalla. Samalla lautakunta päätti varhentaa myös valinnaisen A2-kielen opiskelun aloitusajankohtaa alkamaan 3. vuosiluokalta. Tämä A2 -kielen opiskelu 3. vuosiluokalta alkaen astuu voimaan 1.8.2021 edeten porrastetusti seuraaville vuosiluokille kyseisen ikäluokan edetessä peruskoulua. Valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) A2 -kielen minimi-tuntimäärä perusopetuksessa on 12 vuosiviikkotuntia. Vuosiviikkotuntien jakautumisesta tulee päättää paikallisesti. Sivistyslautakunnalle tuodaan esitettäväksi 12 vuosiviikkotunnin jakautuminen vuosiluokille 3-9 (liite 1).

Lahden perusopetuksen A2-kielen tuntijakomuutosta on työstänyt opetuksen suunnittelijan vetämänä työryhmä, jossa opetuksen palvelupäällikön ja kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen suunnittelijan lisäksi on toiminut kolme rehtorijäsentä ja kolme opettajajäsentä. Lautakunnalle esitettävää A2-kielen tuntijakomuutoksen valmistelussa on hyödynnetty työryhmän asiantuntemusta, osallistettu rehtoreita järjestämällä rehtorityöpajoja lukuvuoden 2019 – 2020 aikana sekä kuultu vielä kertaalleen huoltajia että opettajia. Opettajille suunnattu kysely välitettiin Wilmalla 789 vastaanottajalle, joista kyselyyn vastasi 36 henkilöä (4,56%). Huoltajien kysely lähetettiin Wilmalla 14 181 huoltajalle, joista kyselyyn vastasi 486 henkilöä (3,43%). Niin opettajilla kuin huoltajillakin vastausaika kyselyyn oli kaksi viikkoa (14.4. – 28.4.2020).

Opettajille ja huoltajille teetetyssä kyselyssä esitettiin kaksi työryhmän laatimaa tuntijakoehdotusta. 50% vastanneista opettajista ja 46,7% vastanneista huoltajista kannatti vaihtoehtoa, jossa yksi vuosiviikkotunti sijoittuu 3. ja 8. vuosiluokalle. Mallin, jossa yksi vuosiviikkotunti sijoittuu 6. ja 8. vuosiluokalle, valitsi 31% vastanneista opettajista ja 50,9% vastanneista huoltajista. Kolmannen vuosiluokan yhden vuosiviikkotunnin oppimäärää perusteltiin kevennetyllä aloituksella; A2-kielen opiskelu voidaan aloittaa yhden vuosiviikkotunnin verran toiminnallisesti keskittyen suulliseen vuorovaikutukseen, sillä samaan aikaan kaikille yhteisessä A1-englannissa alkaa niin kirjoittamaan kuin lukemaankin opettelu. Yhden vuosiviikkotunnin sijoittumista kuudennelle vuosiluokalle perusteltiin oppilaan kieliohjelman keventämisellä vuonna, jolloin kaikille yhteinen toinen kotimainen kieli, B1-kieli, alkaa.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 57

Kummassakin esitellyssä tuntijakoehdotuksessa perusteluna 8. vuosiluokan yhdelle vuosiviikkotunnille nähdään opiskelumotivaation ylläpitäminen; yksi vuosiviikkotunti A2-kielessä 8. vuosiluokalla mahdollistaa A2-kielen opiskelijoille hieman enemmän muitakin valinnaisainevalintoja. Työryhmän kyselyssä esille tuomien tuntijakovaihtoehtojen lisäksi vastaajat ottivat kantaa avoimissa vastauksissaan ([liite 2](#)) yhden vuosiviikkotunnin riittämättömyyteen kielenoppimisen näkökulmasta ja nykyistä mallia, jossa A2-kieltä opetetaan neljänneltä vuosiluokalta alkaen kaksi vuosiviikkotuntia läpi peruskoulun, pidettiin parempana mallina.

Kyselyiden vastausten läpikäymisen jälkeen sekä työryhmän käymien keskusteluiden jälkeen, A2-kielen kieliohjelman muutosta valmisteleva työryhmä ehdottaa sivistyslautakunnalle A2-kielen kieliohjelman tuntijaoksi vaihtoehtoa, jossa A2-kieltä opiskellaan niin 3. kuin 8. vuosiluokalla yksi vuosiviikkotunti ja vuosiluokilla 4. – 7. sekä 9. A2-kieltä opiskellaan kaksi vuosiviikkotuntia.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

perusopetuspalvelut, peruskoulut

Liitteenä

1. Tuntijakoesitys A2 -kielen osalta
2. Kooste opettajien ja huoltajien kommenteista tuntijakoon liittyen

Lahden perusopetuksen A2 –kielen tuntijakomuutos

(vihreällä maalattu rivi)

YHTEISET OPPIAINEET	1. lk	2. lk	3. lk	4. lk	5. lk	6. lk	YHT	7. lk	8. lk	9. lk	YHT	Kaikki
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	4	4	32	3	4	3	10	42
A1-kieli, englanti	1	1	2	2	3	2	11	2	2	3	7	18
B1 -kieli						2	2	2	1	1	4	6
Matematiikka	3	3	3	4	4	4	21	3	4	4	11	32
Ympäristöoppi	2	2	3	2	2	3	14					14
Biologia ja maantieto								2	2	3	7	7
Fysiikka ja kemia								2	3	2	7	7
Terveystieto								0,5	1,5	1	3	3
Uskonto/Elämäntutkimus	1	1	2	1	1	1	7	1	1	1	3	10
Historia ja yhteiskuntaoppi				1	2	2	5	2	2	3	7	12
Musiikki	1	1	1	2 (1)	1	2 (1)	8	2			2	10
Kuvataide	1	1	1	2	2 (1)	1	8	2			2	10
Käsityö	2	2	2 (1)	2 (1)	2 (1)	2	12	2			2	14
Liikunta	2	2	3	2	2	2	13	2	3	2	7	20
Kotitalous								3			3	3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset			*(1)	*(2)	*(2)	*(1)	6		2	3	5	5 (11)
Oppilaanohjaus								0,5	0,5	1	2	2
VALINNAISET OPPIAINEET	1	1	1	1	2	1	7	1	3	3	7	14
A2-kieli (valinnainen)			1	2	2	2	7	2	1	2	5	12
B2-kieli (valinnainen)									2	2	4	4
YHTEENSÄ	21	21	23/24	24/26	25/27	26/28	140/147	30/32	29	30	88	229/237
MINIMI (asetus)												224
Lahden lisäys (2014)	1	1	1	0	1	0	4	1	0	0	1	5
TUNTIJAKO (2020-2021)	21	21	23	24	25	26	140	30	29	30	89	229

Liite

Kooste opettajien ja huoltajien avoimista kommenteista A2-kielen kieliohjelman tuntijakoon

Opettajille ja huoltajille suunnatussa kyselyssä vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa A2-kielen kieliohjelman tuntijakoon. Kyselyssä esitettiin kaksi työryhmän laatimaa vaihtoehtoista mallia 12 vuosiviikkotunnin jakautumisesta vuosiluokille 3. – 9. Vaihtoehdossa 1 esitettiin 12 vuosiviikkotunnin jakautumista vuosiluokille 3. – 9. siten, että A2-kieltä opetetaan 1 vuosiviikkotunti 3. ja 8. vuosiluokalla; 4. – 7. sekä 9. vuosiluokalla A2-kieltä opetetaan 2 vuosiviikkotuntia. Vaihtoehdossa 2 esitettiin 12 vuosiviikkotunnin jakautumista vuosiluokille 3. – 9. siten, että A2-kieltä opetetaan 1 vuosiviikkotunti 6. sekä 8. vuosiluokalla; vuosiluokilla 3. – 5., 7. ja 9. A2-kielen opetusta on 2 vuosiviikkotuntia. Kyselyssä vastaajien oli myös mahdollista valita vaihtoehto muu, mikä ja antaa oma ehdotuksensa tuntijaoksi.

Vastanneista opettajista 18 valitsi A2-kielen tuntijaoksi vaihtoehdon 1. Tätä valintaa perusteltiin keveämmällä aloituksella kieleen tutustumisen merkeissä, kolmannen luokan tuomilla muilla haasteilla sekä A1-kielen opetuksen muuttumisella toiminnallisesta opetuksesta lukemisen ja kirjoittamisen opiskeluun, jolloin ei ole kannattavaa aloittaa näiden asioiden opiskelua myös A2-kielissä. Opettajista 11 oli esitetyn vaihtoehdon 2 kannalla. Tämän vaihtoehdon kannattamista perusteltiin kuudennen luokan tuomat ikään liittyvät haasteet (mm. motivaatio, murrosikä) huomioivana sekä kaikille yhteisen B1-kielen opiskelun aloittamisen takia muun kielen opetuksen keventämisenä. Kyselyyn vastanneista opettajista 7 ei valinnut kumpaakaan esitettyä tuntijakoa vaan antoi oman ehdotuksensa. Muuna vaihtoehtona kannatettiin nykyistä tuntijakoa, jossa A2-kielen opiskelu alkaa 4. vuosiluokalla ja opetusta on 2 vuosiviikkotuntia jokaisella vuosiluokalla. Vastaajien kommentoissa ei otettu kantaa vaihtoehtoihin esitettyyn 1 vuosiviikkotunnin sijoittumiseen 8. vuosiluokalle.

Kyselyyn vastanneista huoltajista 223 oli ensimmäisen tuntijakovaihtoehdon kannalla. Valintaa perusteltiin keveämmällä aloituksella sekä pehmeällä laskulla alkuopetuksen jälkeen siirryttäessä ”isomman” oppilaan rooliin kolmannelle luokalle. Tämän vaihtoehdon nähdään myös tukevan kaikille yhteisen A1-englannin opiskelun etenemistä. 244 vastanneista huoltajista oli valinnut sopivammaksi tuntijaoksi toisen vaihtoehdon. Vaihtoehtoa, jossa yksi vuosiviikkotunti sijoittuu kuudennelle ja kahdeksannelle vuosiluokalle perusteltiin sillä, että heti kielen opiskelun alussa olisi hyödynnettävä lapsen motivaatio ja kyky oppia uutta kieltä ja näin toisaalta keventää kieliohjelmalla kuudennelle vuosiluokalla, jolloin kaikille yhteinen B1-kieli alkaa. Joidenkin tämän vaihtoehdon vastanneiden huoltajien kokemuksen mukaan sekä 6. että 8. vuosiluokka ovat peruskoulun vaativimmat, jolloin olisi hyvä, että oppilaan kouluvuotta kevennettäisiin tällöin nimenomaan keventämällä valinnaisen A2-kielen opiskelua. Osassa vaihtoehdon kaksi valinneiden huoltajien vastauksia otettiin myös kantaa siihen, ettei yksi vuosiviikkotunti kielenopetusta ole riittävästi kielen oppimiseen. Kyselyyn vastanneista huoltajista 11 valitsi tuntijaoksi muun vaihtoehdon. Malli, jossa A2-kielen opiskelu alkaa 4. vuosiluokalla ja opetusta on peruskoulun loppuun asti 2 vuosiviikkotuntia, sai näiden vastaajien keskuudessa kannatusta.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 58

Täydennys sivistyslautakunnan 06.11.2018 tekemään päätökseen perusopetuksen kieliohjelmasta koskien perusopetuksessa opetettavan vieraan kielen (A2 -kieli) kielitarjontaa

D/1138/12.00.01.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saastamoinen, puh. 044 416 3159

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta täydentää päätöstään 06.11.2018/174 § perusopetuksen kieliohjelmasta koskien perusopetuksessa opetettavan vieraan kielen (A2 -kieli) kielitarjontaa liitteessä 1 esitetyllä tavalla. Samalla sivistyslautakunta vahvistaa, että vieraan kielen (A2 -kieli) järjestämisessä alkavan opetusryhmän minimikoko on 12 oppilasta. Esitys tulee koskemaan ensimmäisenä ikäluokkana 1.8.2021 kolmannen vuosiluokan aloittavia oppilaita.

Perusteluosa Valtioneuvoston päätös 20.9.2018 varhensi perusopetuksessa ensimmäisen vieraan kielen opetusta alkamaan 1. vuosiluokalta. Lahden perusopetuksessa muutos astui voimaan porrastetusti koskien 1.8.2019 peruskoulunsa aloittavia oppilaita. Vieraan kielen opetuksen varhentamisessa on tarve vastata muun muassa työelämän muutoksiin, suomalaisten kielivarannon vahvistamiseen, alueellisten ja sosioekonomisten erojen kaventamiseen sekä lasten herkkyyksikauden hyödyntämiseen kielenkehityksessä. Tämä edistäisi koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista.

Sivistyslautakunta muutti Lahden perusopetuksen kieliohjelmaa päätöksessään 06.11.2018/174 § siten, että ensimmäisenä vieraana kielenä (A1-kieli), Lahden perusopetuksessa 1.8.2019 alkaen koulunsa aloittaneet oppilaat opiskelevat kaikille yhteisenä oppiaineena englantia ensimmäiseltä vuosiluokalta alkaen. Samalla sivistyslautakunta päätti muuttaa vapaaehtoisen vieraan kielen (A2-kieli) kieliohjelmalla lisäten espanjan ja kiinan kielet saksan, ranskan, ruotsin, suomen ja venäjän rinnalle. Suomi A2-kielenä on tarkoitettu Lahden ruotsinkielisessä koulussa opiskeleville ruotsia äidinkielenään puhuville oppilaille. Vieraan kielen (A2-kieli) kieliohjelma astuu voimaan porrastetusti ja muutos koskee ensimmäisenä ikäluokkana 1.8.2021 kolmannen vuosiluokansa aloittavia oppilaita.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 58

Lahden perusopetuksen vieraan kielen (A2 -kieli) kielitarjonnan suunnittelussa on tavoitteena mahdollistaa aikaisempaa paremmin oppilaiden yhdenvertaisuus valita opinto-ohjelmaan toinen alkava vieras kieli (A2 -kieli). Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjontaa on työstänyt opetuksen suunnittelijan vetämänä työryhmä, jossa opetuksen palvelupäällikön ja kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen suunnittelijan lisäksi on toiminut kolme rehtorijäsentä ja kolme opettajajäsentä. Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonnan suunnittelussa on hyödynnetty työryhmän asiantuntemusta.

Työryhmä on kuullut kieliohjelman suunnittelussa oppilaita, huoltajia ja opettajia vuosien 2018-2020 aikana sekä osallistanut rehtoreita järjestämällä työpajoja vuosien 2019 – 2020 aikana. Oppilaiden kuuleminen toteutettiin haastattelulla ja lausunnoilla syksyllä 2018, jolloin myös huoltajia ja opettajia kuultiin edellisen kerran perusopetuksen kieliohjelmaan liittyen. Keväällä 2020 välitettiin 789 opettajille kysely Wilmalla; kyselyyn vastasi 36 henkilöä (4,56%). Huoltajien kysely lähetettiin Wilmalla 14 181 huoltajalle, joista kyselyyn vastasi 486 henkilöä (3,43%) (liite 2). Niin opettajilla kuin huoltajillakin vastausaika kyselyyn oli kaksi viikkoa (14.4. – 28.4.2020). Opettajille ja huoltajille esiteltiin kyselyssä vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonnasta luonnos videomuodossa. Kyselyyn vastanneista huoltajista enemmistö (33% vastaajista) valitsi saksan lapselleen A2-kieleksi. Vastaajista 26% valitsi espanjan A2-kieleksi, 17% ruotsin, 12% venäjän ja 10% ranskan. Kiinan kielen A2-kieleksi valitsi 2% vastaajista. Vastausten perusteella osalle huoltajista kielivalinta ei rajoittuisi vain yhteen kieleen vaan heille on tärkeää, että lähikoulussa on valittavana jokin vieras kieli (A2-kieli). Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjontaa koskevaan kyselyyn vastanneiden huoltajien sekä opettajien näkökulmasta vieraan kielen (A2 -kieli) kielitarjontaan ja kielivalinnan yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoisuuteen vaaditaan kielitarjonnan laajentaminen myös kouluille, joiden kielitarjonta on aiemmin rajoittunut ainoastaan englannin kieleen (liite 3). Työryhmän laatiman vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonnan (liite 1) suunnittelussa on huomioitu Lahden perusopetuksessa opiskelevien lasten ja nuorten mahdollisimman tasa-arvoinen asema mahdollisuudessa opiskella vapaaehtoista vierasta kieltä (A2-kieli).

Sivistyslautakunnalle esitetään, että alkavan vieraan kielen opetusryhmän minimikoko on 12 oppilasta. Tämä olisi sama ryhmäkoko, mitä ennen vuotta 2021 käytössä olevassa kieliohjelmassa on. Vuonna 2021 käyttöön otettavan vieraan kielen (A2-kieli) kieliohjelman toteutuminen Lahden perusopetuksessa tasa-

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 58

arvoisesti ja lähikouluperiaatteella on mahdollista toteuttaa lähi-, monimuoto- ja etäyhteyksin toteutettavan opetuksen avulla (liite 4). Monimuoto- ja etäyhteyksin toteutettavan opetuksen onnistunut toteutus varmistetaan tarpeellisella opettajien ja etäopetustunnilla tarvittavien avustajien täydennyskoulutuksella sekä investoimalla tarvittaviin etäopetusvälineisiin. Koulujen välisellä yhteistyöllä ja uudistamalla opetusjärjestelyitä mahdollistetaan vieraista kielistä innostuneille oppilaille mahdollisuus opiskella vieraita kieliä siinäkin tapauksessa, että vieraan kielen opetusryhmä ei synny oman koulun oppilaista. Uudet tavat järjestää opetusta vähemmän opiskelluissa vieraissa kielissä ovat keino toteuttaa kielen varhentamisen päätavoitetta kielivarannon kasvattamiseksi sekä vastata oppilaiden yhdenvertaiseen mahdollisuuteen valita vapaaehtoinen vieras kieli opinto-ohjelmaansa asuinalueesta riippumatta. Kyselyssä opettajille ja huoltajille esitettyjä opetusjärjestelyitä pidettiin enimmäkseen positiivisena ja mahdollisuutta muodostaa opetusryhmä useamman koulun oppilaista nähtiin hyvänä. Kuitenkin uusissa opetusjärjestelyissä huolta aiheutti, syntykö 12 oppilaan alkava opetusryhmä monimuoto-opetuksesta ja etäyhteyksin toteutettavasta opetuksesta huolimatta.

Täten vieraan kielen (A2-kieli) valintamahdollisuuksien markkinointiin panostetaan kieliohjelman tavoitteiden toteutumiseksi. Markkinointia kohdistetaan 2. vuosiluokan oppilaiden huoltajille. Lisäksi koulujen välisessä yhteistyössä suunnitellaan ja toteutetaan tähän varatuin resurssein kielisuihkutusta 2. vuosiluokalla. Uudistuneen kieliohjelman käytäntöön ottamisen vaikutuksia vapaaehtoisen vieraan kielen (A2-kieli) valintaan tullaan seuraamaan. Perusopetuksen kieliohjelmalla tarkastellaan sivistyslautakunnassa seurannan pohjalta viimeistään vuonna 2022.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

perusopetuspalvelut, peruskoulut

Liitteenä

1. Vieraan kielen (A2 -kieli) kielitarjonta
2. Huoltajien kyselyn koonti
3. Kooste kyselytuloksista
4. Vieraan kielen (A2 -kieli) opetusjärjestelyt

Liite 1: Lahden kaupungin perusopetus: Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonta 1.8.2021 alkaen

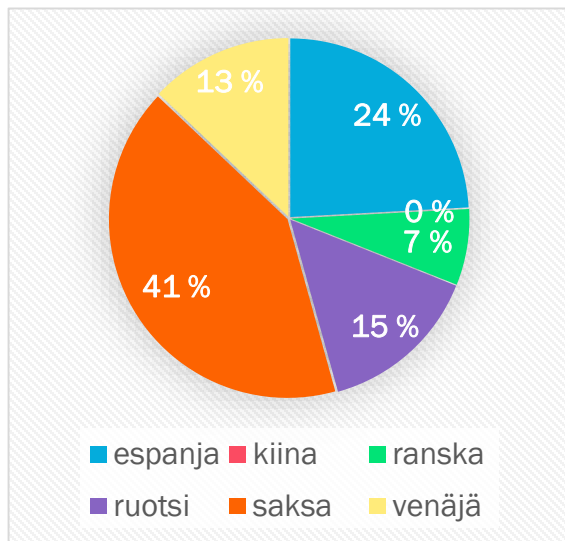

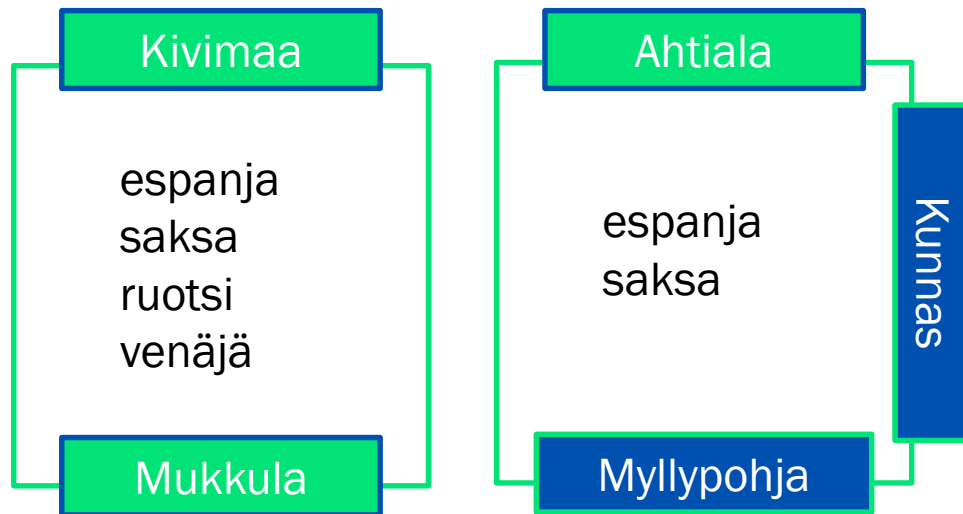

Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonta

Pohjoinen alue

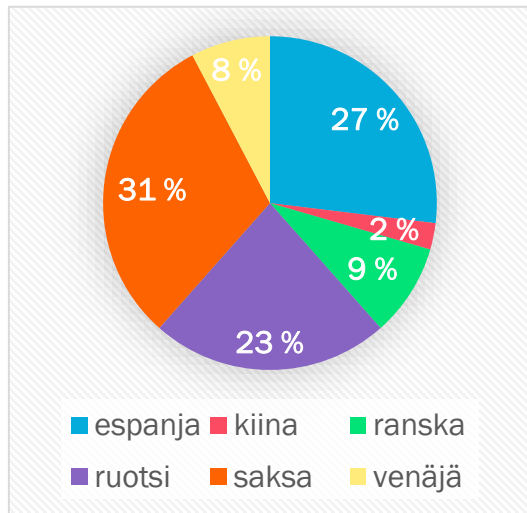

huoltajien esille tuoma toive

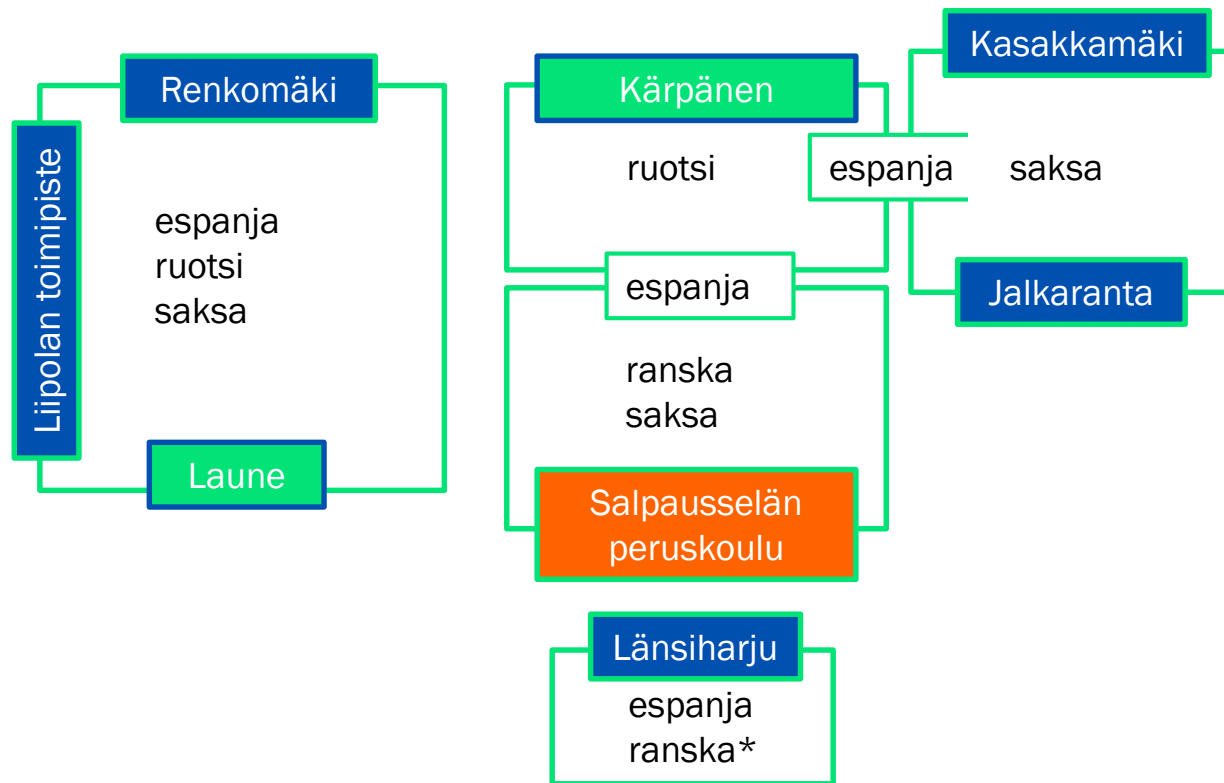

Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonta

Eteläinen alue

huoltajien esille tuoma toive

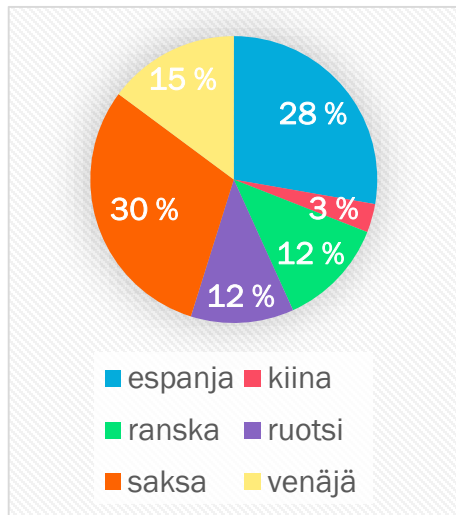

*) mahdollisuus etäopetuksen tarjoamiseen kaupunkitasoisesti

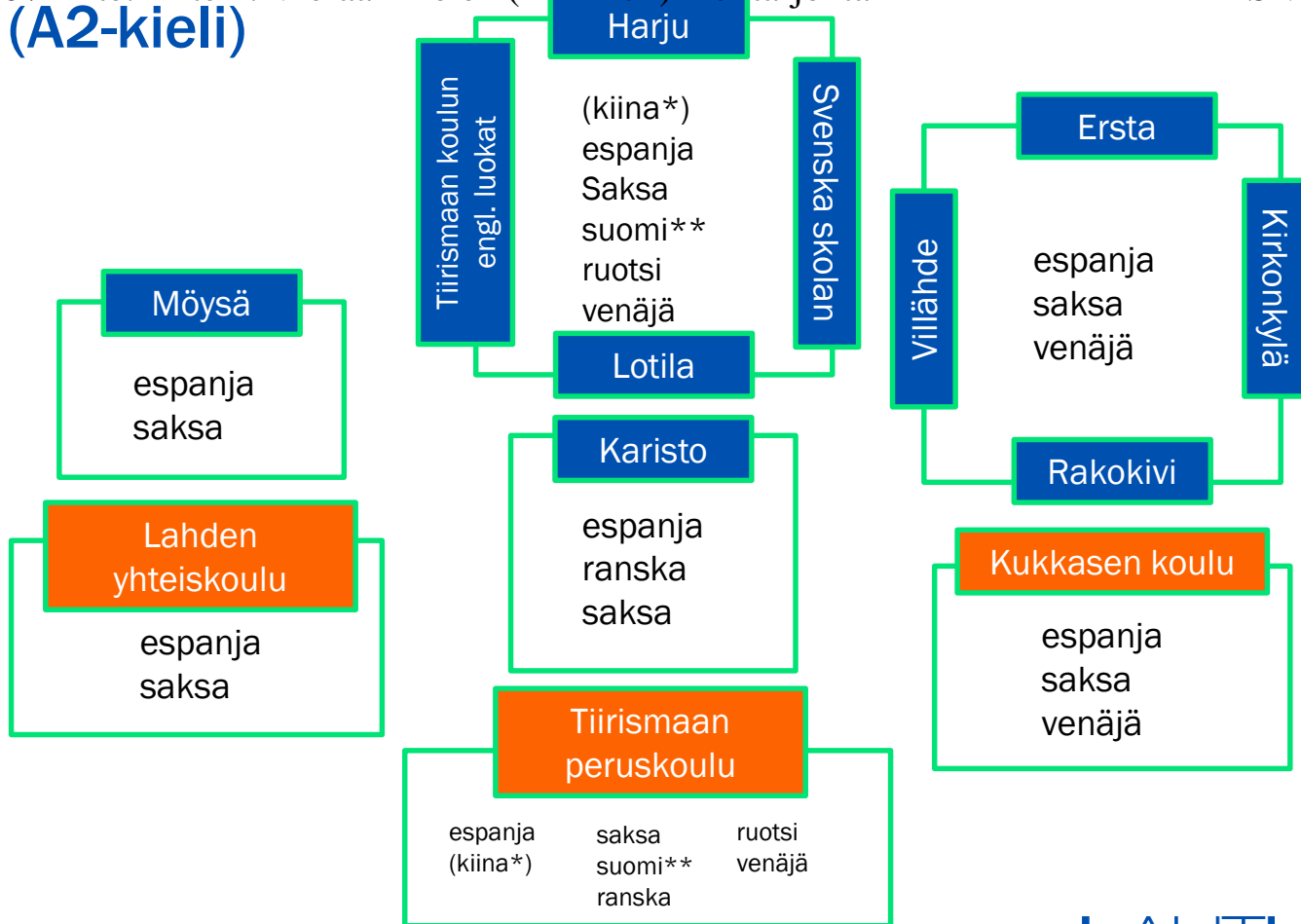
Vieraan kielen (A2-kieli)

kielitarjonta

Itäinen alue

huoltajien esille tuoma toive

*) tarjotaan etäyhteyksin toteutettavana opetuksena kaupunkitasoisesti kaikille

***) on tarkoitettu Lahden ruotsinkielisessä koulussa opiskeleville ruotsia äidinkielenään puhuville oppilaille.

Liite 2:

Vieraan kielen (A2-kieli) kielitarjonta: Huoltajien kyselyn koonti

Lahden perusopetus

huhtikuu 2020

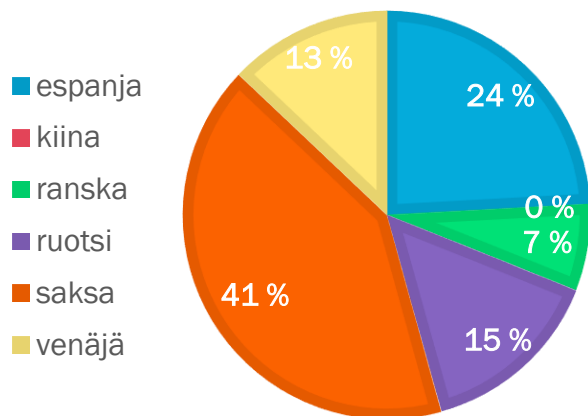

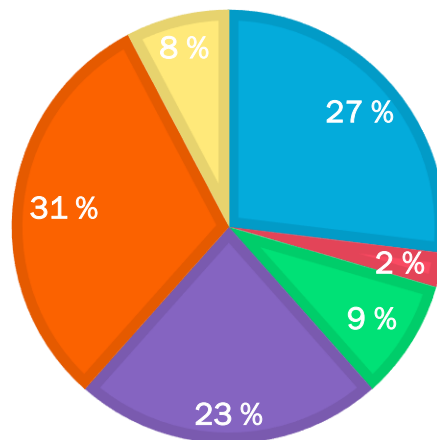
LAHTI

Huoltajien A2-kielitoiveet alueittain

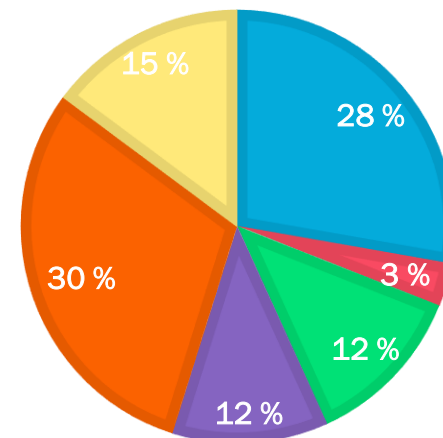
POHJOINEN

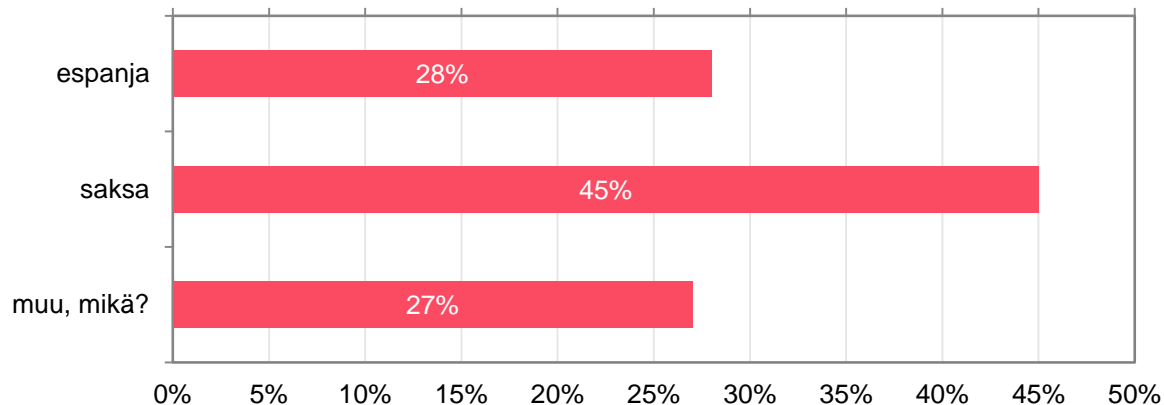
ETELÄ

ITÄ

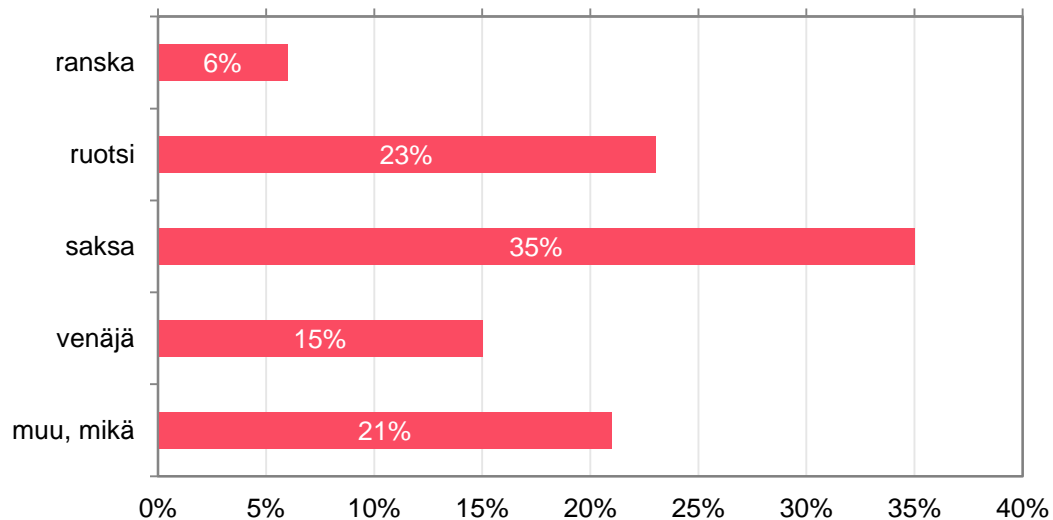
Ahtiala, Myllypohja, Kunnas

	n	Prosentti
espanja	19	28,36 %
saksa	30	44,78 %
muu, mikä?	18	26,86 %

muu, mikä?	Venäjä
muu, mikä?	Ranska
muu, mikä?	En mitään. Voi olla liikaa lautasella 2 vierasta kieltä noin aikaisin.
muu, mikä?	Venäjä
muu, mikä?	Ruotsi
muu, mikä?	Ruotsi tai venäjä
muu, mikä?	Ranska
muu, mikä?	venäjä
muu, mikä?	Ranska
muu, mikä?	Ranska!!!
muu, mikä?	Ranska
muu, mikä?	Ruotsi
muu, mikä?	Venäjä, jos ei saatavilla, niin saksa
muu, mikä?	ruotsi
muu, mikä?	Ruotsi/ venäjä
muu, mikä?	Viro
muu, mikä?	Venäjä
muu, mikä?	Kiina

Kivimaa ja Mukkula

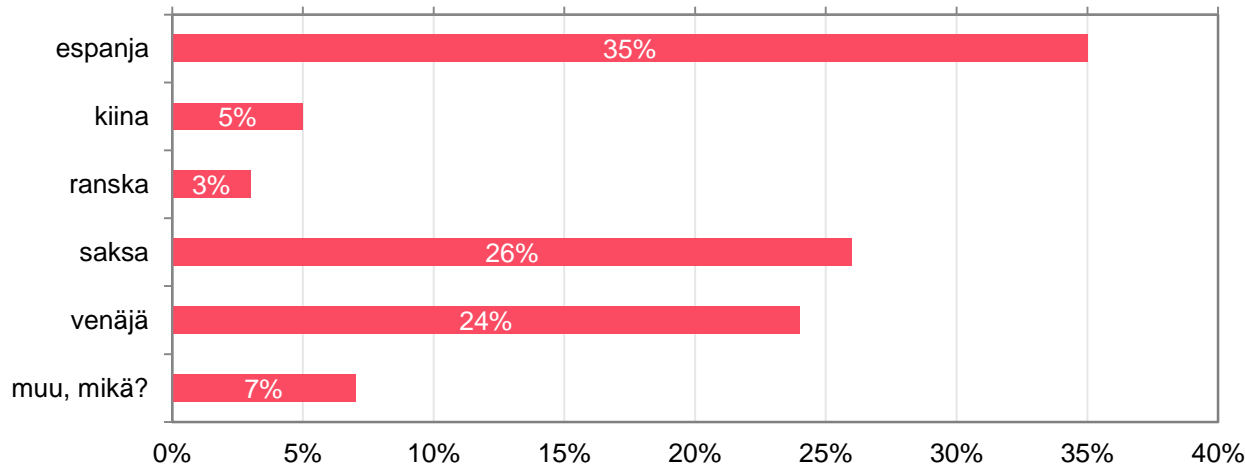

	n	Prosentti
ranska	3	5,77 %
ruotsi	12	23,08 %
saksa	18	34,62 %
venäjä	8	15,38 %
muu, mikä	11	21,15 %

muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Englanti
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Portugali
muu, mikä	espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	espanja

Ersta, Kirkonkylä, Rakokivi, Villähde

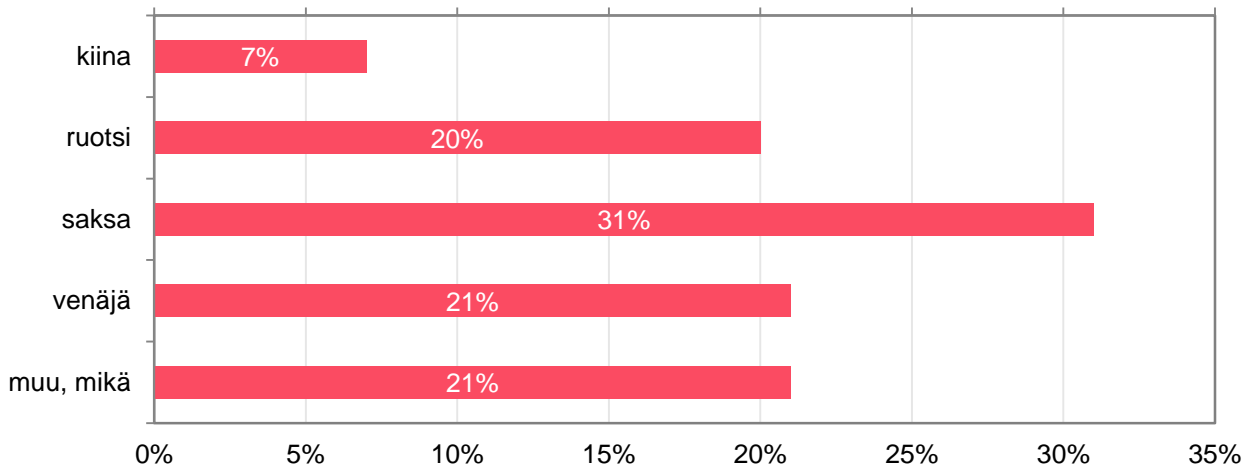

	n	Prosentti
espanja	20	34,48 %
kiina	3	5,17 %
ranska	2	3,45 %
saksa	15	25,86 %
venäjä	14	24,14 %
muu, mikä?	4	6,90 %

Vastausvaihtoehdot	Teksti
muu, mikä?	Ruotsi
muu, mikä?	Ruotsi
muu, mikä?	Ruotsi
muu, mikä?	ruotsi

Harju, Lotila + Tiirismaa & Svenska skolan

	n	Prosentti
kiina	2	6,90 %
ruotsi	6	20,69 %
saksa	9	31,03 %
venäjä	6	20,69 %
muu, mikä	6	20,69 %

muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Italia
muu, mikä	Italia
muu, mikä	ranska
muu, mikä	Espanja

Lahden ruotsinkielinen koulu ja Tiirismaan englanninkieliset luokat

Saksa/Ranskaa
 Saksa
 Kiina tai espanja
 Ruotsi
 Espanja
 Espanjaa, Saksaa tai Kiinaa
 Espanja
 Espanja
 Espanjaa
 Kiina
 ranskaa
 kiina
 Saksa
 Espanja
 Saksa, ranska, venäjä
 Ranska
 Espanja
 saksaa
 Ruotsi
 Venäjä

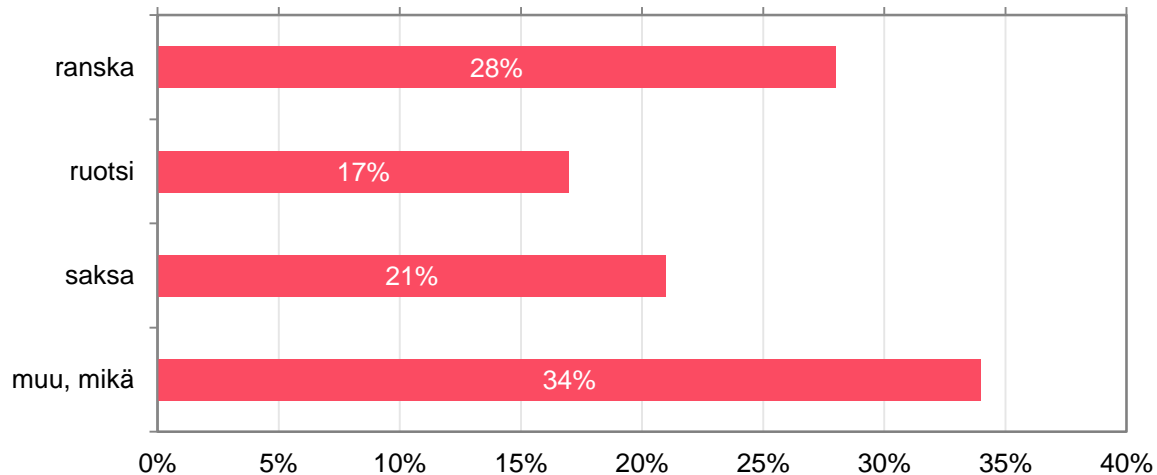
Espanja
 Saksa, ranska
 saksa, ranska
 Saksa
 espanja
 ranskaa
 ruotsia tai ranskaa
 Saksa, venäjä, kiina, espanja
 Ranskaa, saksaa, espanjaa tai italiaa
 Espanja
 Ruotsi
 venäjä
 Espanja
 Ranskaa
 Kiina, ranska, espanja, venäjä, saksa
 1) ruotsia 2) mikä vain (saksa/espanja/ranska)
 Kaikki kielitaito arvokasta ja lapsena kyky omaksua uutta kieltä on parhaimmillaan!

Lapseni haluaa suosia lähiopetusta eli jos ruotsi toteutuisi etänä mutta omasta luokasta muodostuisi esim. saksan ryhmä, jolla kaikki tunnit lähiopetuksena, niin lapseni haluaisi vaihtaa kieltä voidakseen olla lähiopetusryhmässä.

Espanja
 Espanja ja Venäjä
 Ruotsi
 ruotsi/espanja
 saksaa
 ruotsi, ranska, saksa, venäjä
 Ranska

Karisto

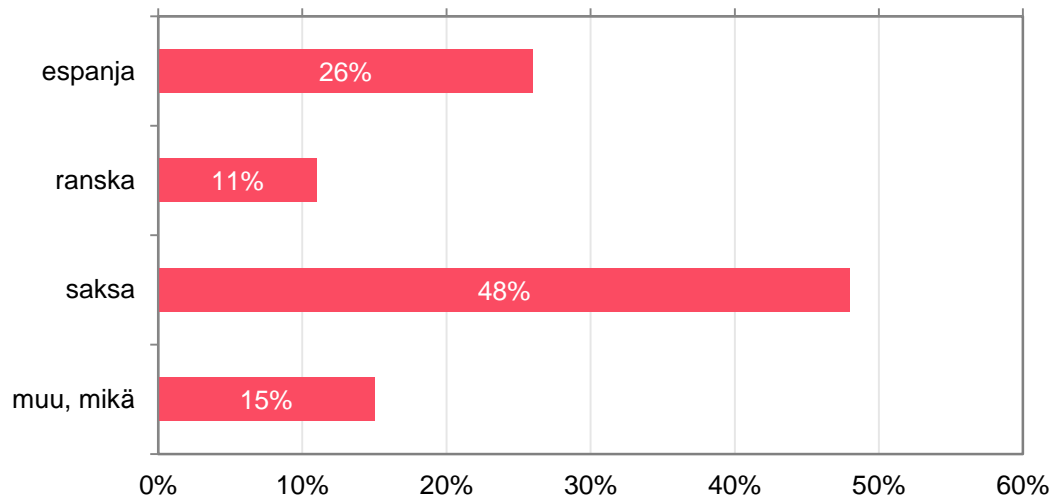

	n	Prosentti
ranska	13	27,66 %
ruotsi	8	17,02 %
saksa	10	21,28 %
muu, mikä	16	34,04 %

muu, mikä	en mitään
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Italia
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja, venäjä
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	espanja
muu, mikä	Italia
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	espanja
muu, mikä	espanja

Möysä

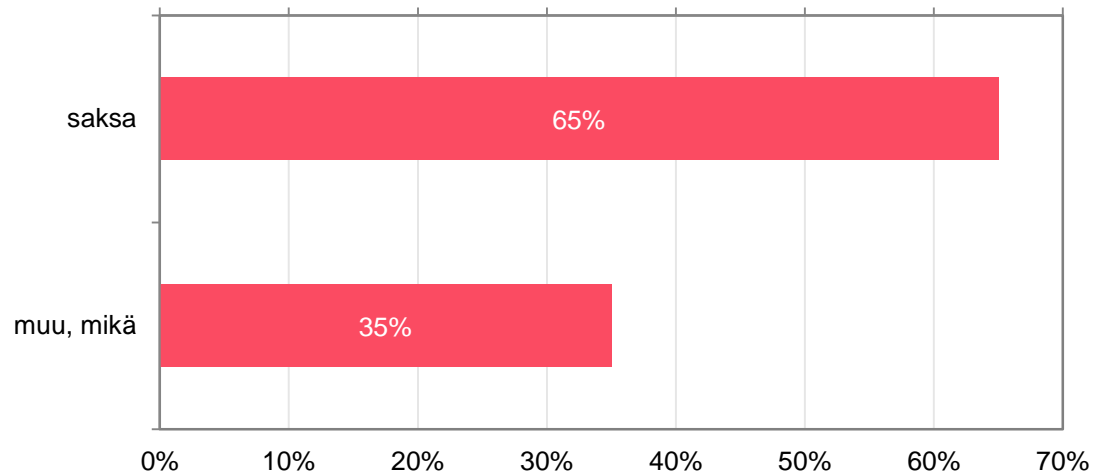

	n	Prosentti
espanja	7	25,93 %
ranska	3	11,11 %
saksa	13	48,15 %
muu, mikä	4	14,81 %

muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	Englantia

Jalkaranta

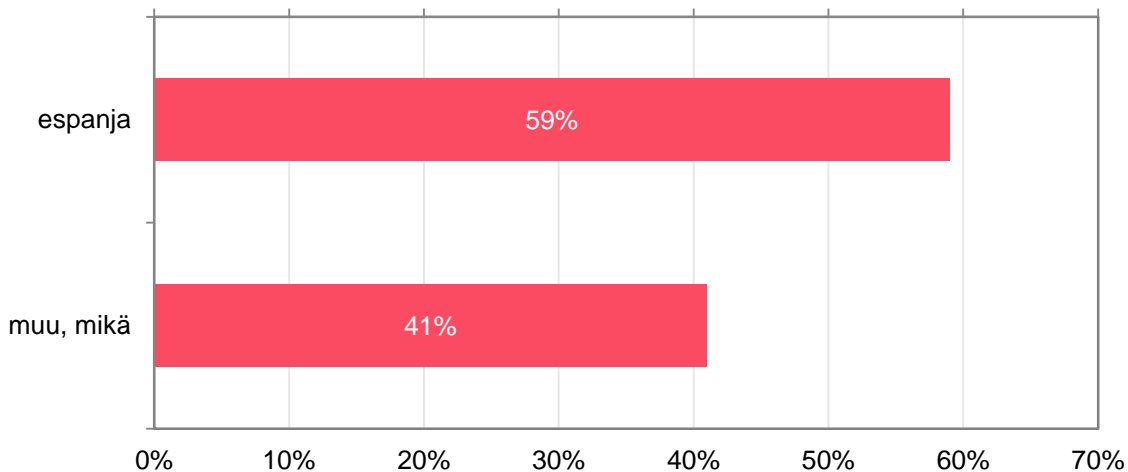

	n	Prosentti
saksa	17	65,38 %
muu, mikä	9	34,62%

muu, mikä	Italia tai espanja
muu, mikä	espanja
muu, mikä	Ruotsi
muu, mikä	Ruotsi
muu, mikä	Italia ,espanja ruotsi
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Englanti

Kasakkamäki

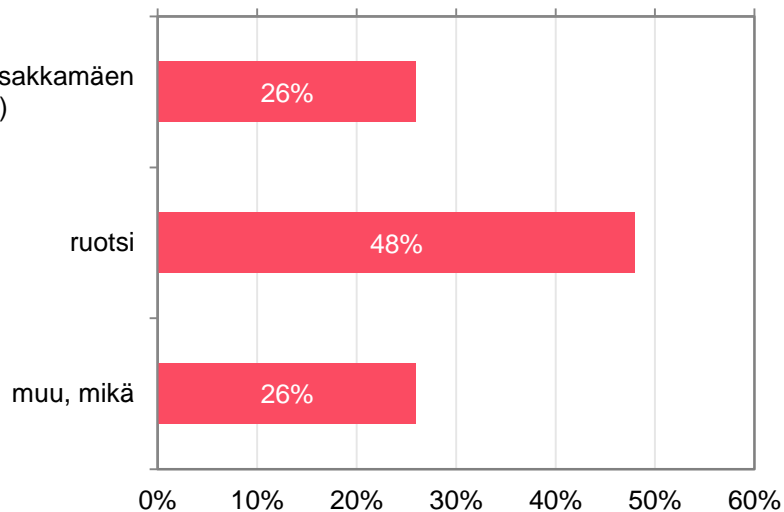

	n	Prosentti
espanja	10	58,82 %
muu, mikä	7	41,18 %

muu, mikä	kiina
muu, mikä	En mitään
muu, mikä	saksa tai venäjä
muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	Ranska
muu, mikä	Saksa
muu, mikä	ruotsi, saksa tai ranska

Kärpänen

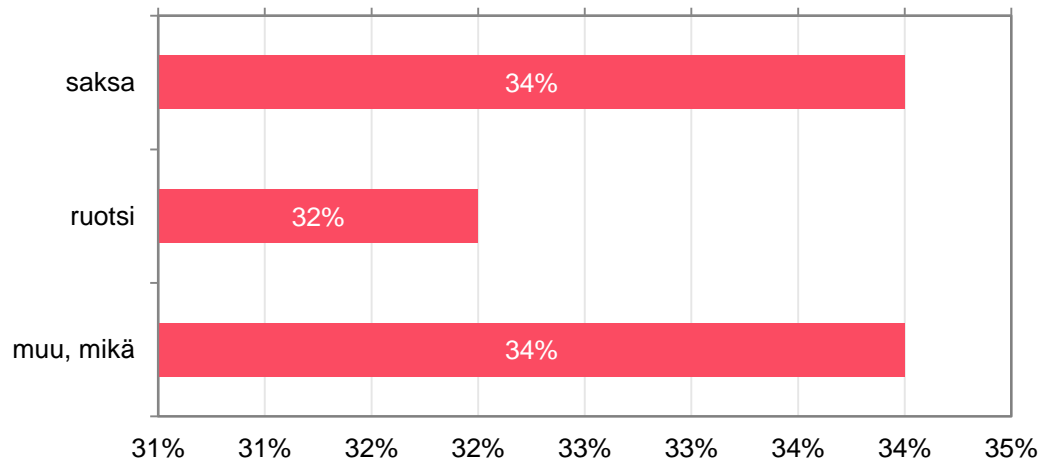

	n	Prosentti
espanja (yhteistyössä Kasakkamäen koulun kanssa)	6	26,09 %
ruotsi	11	47,82 %
muu, mikä	6	26,09 %

muu, mikä	Saksa
muu, mikä	saksa
muu, mikä	venäjä
muu, mikä	kiina
muu, mikä	Saksa
muu, mikä	Saksa

Laune ja Liipola

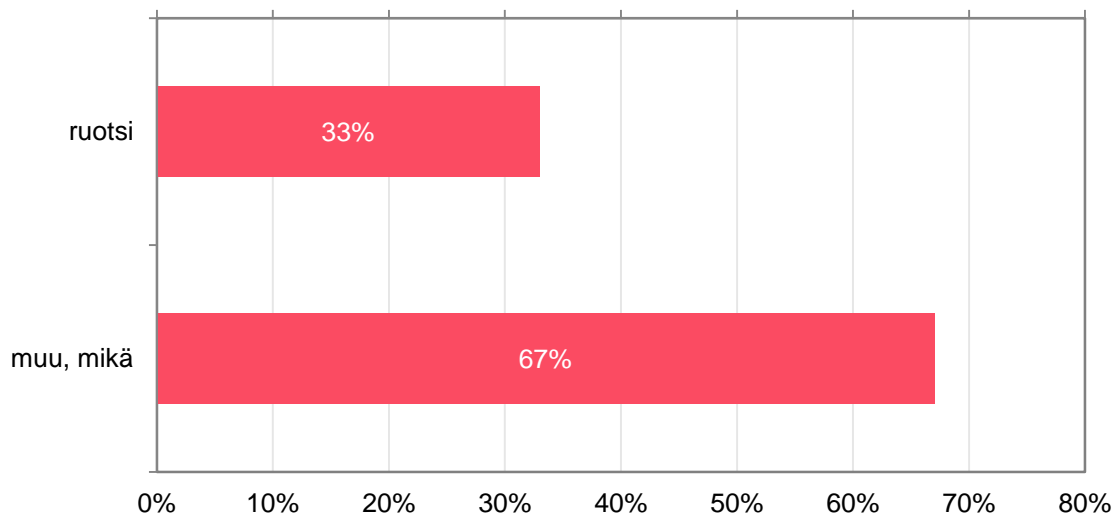
	n	Prosentti
saksa	14	34,14 %
ruotsi	13	31,71 %
muu, mikä	14	34,15 %

muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	espanjan kieli
muu, mikä	Espanjan
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	espanja
muu, mikä	ranska
muu, mikä	Englanti
muu, mikä	Venäjä/Saksa
muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	kiina
muu, mikä	Englanti
muu, mikä	Ranska

Renkomäki

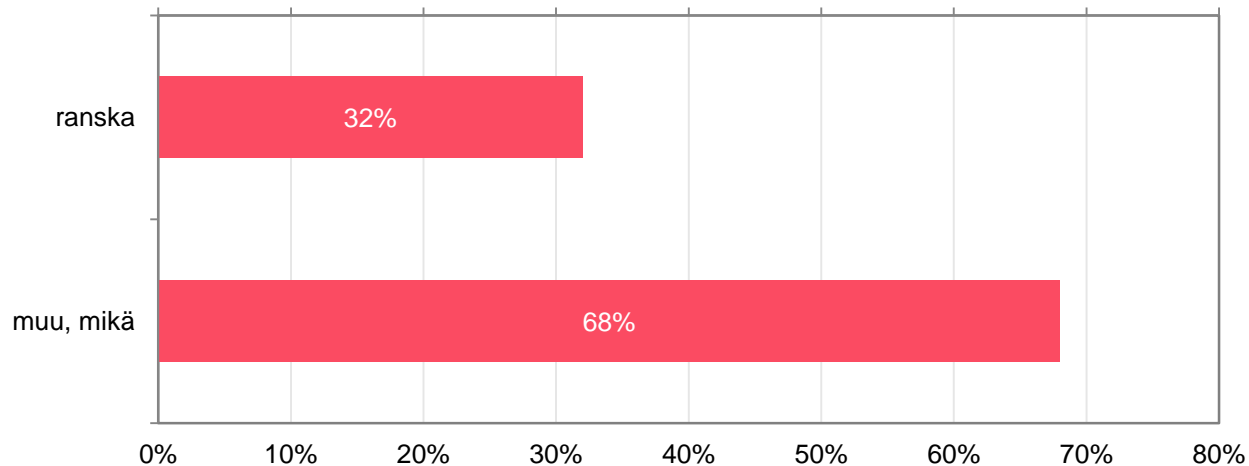

	n	Prosentti
ruotsi	7	33,33 %
muu, mikä	14	66,67 %

muu, mikä	saksa tai espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Kiina
muu, mikä	Ruotsi tai saksa
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	ranska
muu, mikä	saksa tai espanja
muu, mikä	Saksa tai Espanja
muu, mikä	ranska
muu, mikä	venäjä
muu, mikä	Espanja tai Venäjä

Länsiharju

	n	Prosentti
ranska	9	32,14 %
muu, mikä	19	67,86 %

muu, mikä	Espanja
muu, mikä	saksa
muu, mikä	Englanti
muu, mikä	venäjä
muu, mikä	Saksa
muu, mikä	Venäjä
muu, mikä	Espanja, saksa
muu, mikä	Englanti
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Ruotsi tai venäjä
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Saksa
muu, mikä	Saksa
muu, mikä	Espanja
muu, mikä	Ei mitään.
muu, mikä	Saksa
muu, mikä	Venäjä

Kooste opettajien ja huoltajien avoimista vastauksista A2 -kielen kielitarjontaan liittyen

Liite 3: Kooste kyselytuloksista

A2-kielen kielitarjonnan muutostyössä on kuultu huoltajia ja opettajia. Kyselyssä vastaajille annettiin mahdollisuus ottaa kantaa kyselyssä esiteltyyn kielitarjonnan luonnokseen yleisesti. Vastanneista huoltajista 130 kommentoi kielitarjonnan luonnosta avoimessa vastauksessa, vastanneista opettajista kaikki kommentoivat kielitarjonnan luonnosta avoimilla vastauksilla. Huoltajia pyydettiin kommentoimaan kielitarjonnan luonnosta kokonaisuudessaan. Opettajille avoimet kysymykset esitettiin seuraavasti: kielitarjonnan luonnos yleisesti, kielitarjonnan luonnos niin oman koulun kuin oppilaidenkin näkökulmasta, kielitarjonnan luonnos oman ammatillisen minäkuvan näkökulmasta, kielenopetuksen järjestäminen sekä avoin kommentointi.

Moni kielitarjontaa kommentoineesta 130 huoltajasta piti kielitarjonnan uudistusta hyvänä, loistavana, jopa erinomaisena. Suunnitelmaluonnoksessa hyvänä pidettiin sitä, että kielitarjonta on monipuolinen ja alueellinen yhdenvertaisuus kielivalintojen näkökulmasta on otettu huomioon. Kielen opetusryhmien syntymisen takaamiseksi tuotiin esille kielitarjonnan markkinointi. Osa huoltajista toivoi valinnanvapautta myös A1-kielen valintaan. Varsinkin espanjan kielen opetuksen tarjoamista Lahden perusopetuksessa pidettiin panostuksena tulevaisuuteen. Kieltenopiskelun aloittamista mahdollisimman nuorena pidettiin oppimisen kannalta tärkeänä, mutta kielivalintaa tärkeämpänä koettiin opiskelu lähikoulussa. Huoltajat toivat monimuoto-opetuksen sekä etäyhteyksin toteutettavan opetuksen hyödyntämisen A2-kielen opetuksen järjestämiseksi esille. Huoltajat toivovat monimuoto-opetuksen sekä etäyhteyksin toteutettavan opetuksen takaavan opetusryhmien syntymisen harvemmin opiskeltuihin kieliin, mutta samalla tuotiin esiin huoli laadukkaan monimuoto- ja etäyhteyksin toteutettavan opetuksen järjestämisen vaatimista resursseista mm. opettajien osaamisen varmistamisesta sekä oppilaiden ohjaamisesta etäopetusryhmässä. Avoimen kommentin kirjoittaneiden huoltajien vastauksissa osa huoltajista esitti toiveen uudistuvan A2-kielen kielitarjonnan tarjoamisesta elokuussa 2021 myös 4. vuosiluokan aloittaville oppilaille.

Opettajien kommentoimissa koskien suunnitelmaluonnosta yleisesti tuotiin esille laajan kielitarjonnan näyttäytyminen näennäisesti hienolta, mutta epäiltiin sen toteutumista käytännössä: on vaarana, että opetusryhmiä A2-kieleen ei synny ja englanti on ainoa kieli, jota opitaan peruskoulussa. Joitain vastaajista huolesti opetustuntien riittävyys kaikille opettajille kielitarjonnan ollessa näin runsas ja toiset vastaajat puolestaan pohtivat, mistä kaikille syntyville opetusryhmille saadaan pätevät opettajat. Myös lukujärjestyksen laatimisen haasteet yhteistyötä tekevien koulujen välillä tuotiin esille. Monissa vastauksissa otettiin kantaa oppilaiden yhdenvertaiseen asemaan valita A2-kieli ja uudistuvan A2-kielen kielitarjonnan tuomaa alueellista tasa-arvoa pidettiin tärkeänä. Oppilaan oppimisen näkökulmasta avoimissa vastauksissa tuotiin esille yhden vuosiviikkotunnin riittämättömyys kielenoppimiseen. Monimuoto-opetus sekä etäyhteyksin toteutettava kielen opetus sai opettajilta sekä kannatusta että kritiikkiä. Osa opettajista näki nämä uudet opetuksenjärjestämisen tavat oppilaiden yhdenvertaisuuden sekä opetusryhmien syntymisen kannalta hyvänä vaihtoehtona. Toisaalta kritiikkiä sai uusien opetusjärjestelyiden soveltuminen alakouluun sekä opettajien ja etäopetusryhmissä tarvittavien avustajien valmiudet toteuttaa opetusta etäyhteyksien avulla. Vastanneista opettajista osa otti kantaa perusopetuksen kieliohjelmaan toivoen, että A2-kielen kieliohjelman kieliä olisi hyvä voida valita myös A1-kieleksi.

Liite 4: Lahden kaupungin perusopetus: Vieraan kielen (A2-kieli) opetusjärjestelyt

---

Vieraan kielen (A2-kieli) opetusjärjestelyt

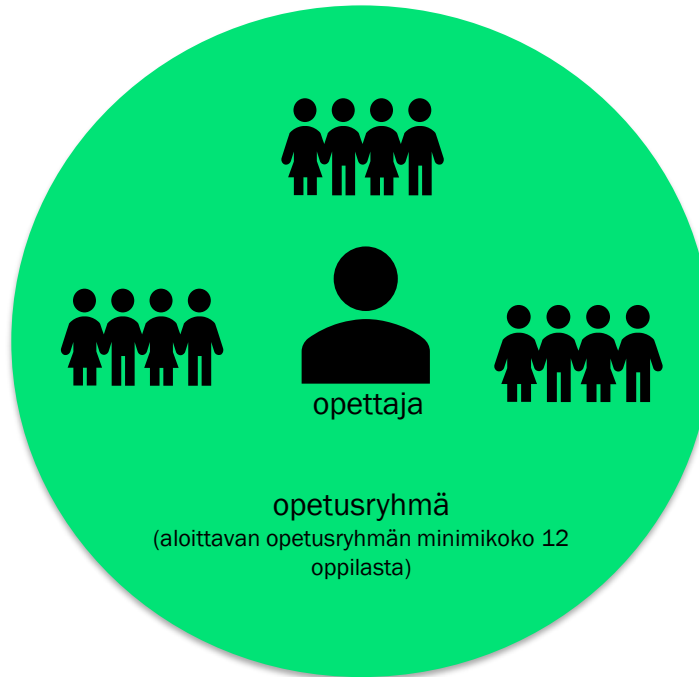
Lähiopetus

Lähiopetus

Lähiopetuksessa opetusryhmä muodostuu joko

- yhden koulun oppilaista
- Yhden tai useamman lähekkäin olevan koulun oppilaista: opetus järjestetään aina samalla koululla, oppilaat kulkevat omalta koulultaan lähiopetukseen.

Aloittavan opetusryhmän minimikoko 12 oppilasta.

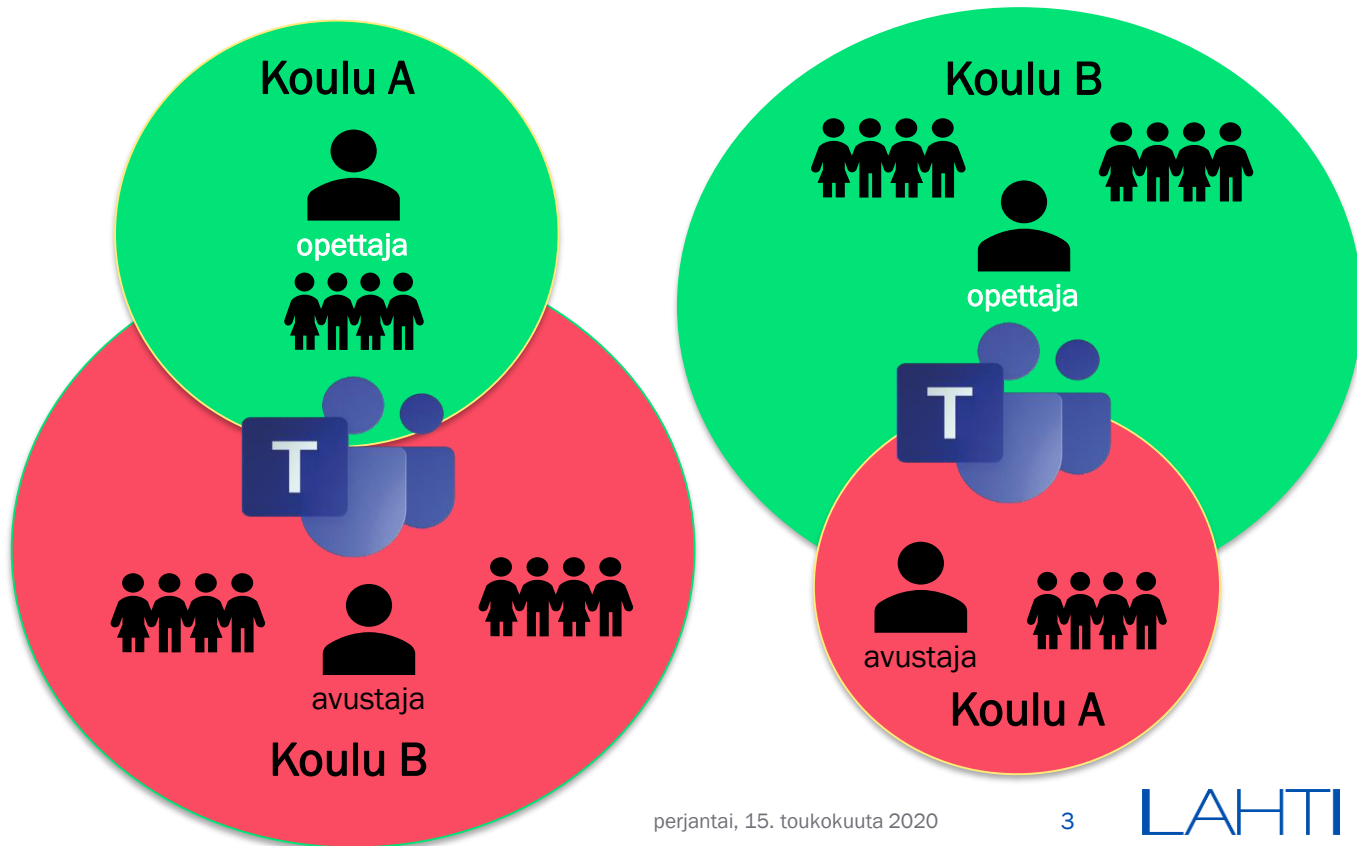

Vieraan kielen (A2-kieli) opetusjärjestelyt

Monimuoto-opetus

Monimuoto-opetus

Monimuoto-opetuksessa opetusryhmä muodostuu kahden koulun oppilaista. Opetus järjestetään joka toinen oppitunti lähiopetuksena ja joka toinen oppitunti etäyhteyksien avulla. Etäyhteyksien avulla opiskelevassa ryhmässä avustaja on opettajan työparina. Aloittavan opetusryhmän minimikoko 12 oppilasta.

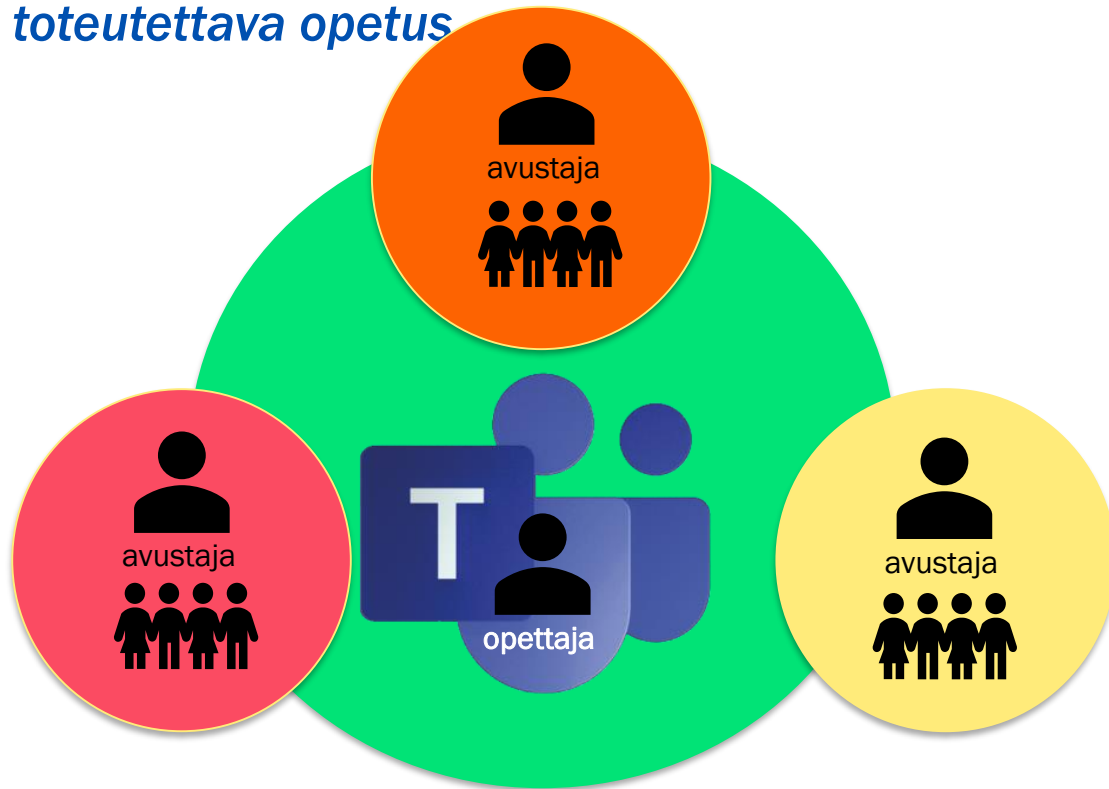

Vieraan kielen (A2-kieli) opetusjärjestelyt

Etäyhteyksin toteutettava opetus

Etäyhteyksien avulla toteutettava opetus

Etäyhteyksin toteutettavassa opetuksessa oppilaat opiskelevat omilla kouluillaan. Tunnilla apuna on avustaja. Opettaja opettaa etänä opetusryhmäänsä. Aloittavan opetusryhmän minimikoko 12 oppilasta.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 59

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia

D/1016/12.00.01.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saastamoinen, puh. 044 416 3159

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta hyväksyy Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia. Muutokset otetaan käyttöön 1.8.2020 alkaen kaikilla perusopetuksen vuosiluokilla.

Perusteluosa

Perusopetuksessa oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on lähdetty valtakunnallisesti uudistamaan. Arvioinnin uudistamisen taustalla on sekä opetusalan ammattilaisten että perheiden herännyt huoli arvioinnin tasa-arvoisuudesta. Uudistustyö koskee sekä arvioinnin kriteerityötä että arvioinnin kansallisia linjauksia, sillä ne on koettu nykyisessä perusopetuksen opetussuunnitelmassa liian tulkinnanvaraisiksi. Arvioinnin uudistaminen vie kaiken kaikkiaan valtakunnallisesti aikaa kolme vuotta.

Opetushallitus on antanut määräyksen 10.2.2020, jonka mukaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014 muutetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin osalta. Muutokset koskevat arvioinnin linjauksia. Linjaukset koskevat muun muassa arvioinnin eri tehtävien ja osa-alueiden määrittelyä ja niitä koskevia periaatteita, tarkennuksia arviointiin liittyviin käsitteisiin sekä linjausta numeroarvioinnin aloittamisen ajankohdasta. Kyseinen opetussuunnitelman osa tulee sellaisenaan käyttöön 1.8.2020 alkaen. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti tarkennetaan Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaa 2016 oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin osalta (liite 1).

Valmistelutyötä Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on tehty kevään 2020 aikana. Lahden perusopetuksen opetushenkilöstöä on osallistunut maaliskuussa 2020 Opetushallituksen järjestämään arviointia koskevaan tilaisuuteen,

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 59

jossa on saatu käsitystä uudistuneista arvioinnin linjauksista yhteistyössä opetushallituksen asiantuntijoiden kanssa. Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman muutoksia on valmisteltu Opetushallituksen tekemien linjausten mukaisesti maaliskokuun aikana. Lahden perusopetuksessa tehtävistä arvioinnin muutoksista on kysytty mielipiteitä huoltajille ja koulun opetushenkilöstölle kohdennetulla kyselyllä. Huoltajat kokivat tärkeäksi säännöllisen tiedon saamisen lapsensa oppimisen edistymisestä sekä keskustelut opettajan kanssa oppilaan koulunkäynnistä. Opettajat sen sijaan kokivat tärkeäksi saada arvioinnin linjauksiin ja käytänteisiin aikaisempaa enemmän selkeyttä. Oppilaiden mielipiteet koottiin lausuntopyynnöllä. Oppilaiden mukaan arvioinnin linjausten muutokset ovat kaiken kaikkiaan hyviä. Numeroarvioinnin aikaistumista pidetään myös hyvänä asiana. Lisäksi arvioinnin linjauksista on kuultu asianosaisia lähettämällä lausuntopyyntö 28.4.2020 (liite 2). Lausuntopyyntö kohdennettiin kaikille Lahden peruskouluille, vanhempainyhdistyksille sekä perusopetuksen yhteistyö- ja sidosryhmille. Lausuntoja saatiin yhteensä 13. Lausunnoista ja kyselyllä saaduista kommentteista on laadittu tiivistelmä liitteeseen 3. Kommentit on huomioitu arvioinnin valmistelutyössä ja Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on saatettu valmiiksi.

Opetushallituksen antaman 10.2.2020 määräyksen mukaisesti sivistyslautakunnalle esitetään, että Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia otetaan käyttöön 1.8.2020 alkaen.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

perusopetuspalvelut, perusopetuksen aluepäälliköt, peruskoulut

Liitteenä

1. Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia
2. Lausuntopyyntö Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia
3. Tiivistelmä kyselytuloksista ja lausunnoista

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

LAHDEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN 2016
MUUTOKSET

LAHDEN KAUPUNKI

1.8.2020 ALKAEN

Sisällys

Sisällys.....	1
6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa.....	2
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa.....	2
6.1.1 Formatiivinen arviointi	2
6.1.2 Summatiivinen arviointi.....	3
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet	4
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	6
6.4 Työskentelyn arviointi	7
6.5 Käyttäytymisen arviointi.....	7
6.6 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana	8
6.6.1 Opintoissa eteneminen vuosiluokittain.....	8
6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan	8
6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet.....	9
6.8 Perusopetuksen päättöarviointi.....	10
6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen	10
6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi.....	10
6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa	11
6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa	11
6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	12
6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi.....	12
6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin	13
6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.....	13
6.11 Todistukset	13
6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa	14
6.11.2 Lukuvuositodistus	14
6.11.3 Välitodistus	15
6.11.4 Erotodistus.....	16
6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus	17
6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset.....	19
6.13 Paikallisesti päätettävät asiat	20

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain¹ ja -asetuksen² mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Lahden perusopetuksessa koulujen yhtenäisiä arvioinnin periaatteita ja käytänteitä ohjaa arvioinnin vuosikello. Arvioinnin tueksi on tuotettu materiaalia Lahden perusopetuksen [opetussuunnitelman verkko-sivustoille](#).

Lahden perusopetusta arvioidaan vuorovuosin laatujärjestelmän ja seudullisen arviointikyselyn avulla. Laatuarvioinnissa tuotetaan tietoa koulun toiminnasta ja kehittämiskohteista monipuolisesti, joka toinen vuosi toteutettava arviointikysely sisältää asiakkaiden palautteen keräämistä ja analysointia.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana

---

¹ Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

² Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.³

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Lahden perusopetuksessa arviointikeskustelut pidetään 1.-, 2.- ja 6.-vuosiluokan aikana yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa. Muilla vuosiluokilla pidetään oppilaskohtaiset vuosittaiset keskustelut, joihin osallistuvat oppilas, huoltaja ja opettaja. Tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden kohdalla keskustelut voidaan käydä oppimissuunnitelman ja HOJKSin laadinnan ja seurannan yhteydessä.

Huoltajia tiedotetaan arviointiin liittyvistä periaatteista ja arvioinnin käytännöistä.

Lisäksi arvioinnista kerrotaan lukuvuoden aikana koululla huoltajatapaamisissa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa arvioinnista Lahden perusopetuksen [opetussuunnitelman verkko -sivustoilla](#).

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁴ Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.⁵

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

---

³ Perusopetusasetus 10 §

⁴ Perusopetusasetus 10 §

⁵ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.⁶

Opettajan tulee dokumentoida arvoinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

Lahden perusopetuksessa annetaan lukuvuositoludistuksen lisäksi väliarviointi vuosiluokilla 3.-9 välitodistuksena. Vuosiluokilla 1-2 ja 6 toteutettava arviointikeskustelu on myös osa lukuvuoden aikana toteutettavaa väliarviointia.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.⁷ Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.⁸

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

---

⁶ Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

⁷ Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

⁸ Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

Arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti.⁹ Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

---

⁹ Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa

suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lahden perusopetuksessa työskentelyn täsmennetyt tavoitteet on kirjattu Lahden perusopetuksen [opetussuunnitelman verkko -sivustoille](#) (Perusopetuksen arvioinnin opas). Työskentelyn arvioinnin periaatteet tulee kuvata oppilaille ja huoltajille säännöllisesti.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestysääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lahden perusopetuksessa käyttäytymisen arvioinnin täsmennetyt kriteerit on kirjattu Lahden perusopetuksen [opetussuunnitelman verkko -sivustoille](#) (Perusopetuksen arvioinnin opas). Käyttäytymisen arvioinnin periaatteet tulee kuvata oppilaille ja huoltajille säännöllisesti.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.¹⁰

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.¹¹ Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushenkilö annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuosittodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.¹²

Lahden perusopetuksessa erillinen näyttömahdollisuus tarjotaan vähintään kaksi kertaa, joista toinen koulun työpäivien aikana. Oppilasta ja huoltajaa on tiedotettava riittävän varhain mahdollisesta luokalle jättämisestä, jotta oppilaalla on mahdollisuus suorittaa erillisiä näyttöjä.

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuosittodistuksen kyseisenä

¹⁰ Perusopetusasetus 11 § 1 mom.

¹¹ Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

¹² Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.¹³

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.¹⁴

Lahden perusopetuksessa yleisen ja tehostetun tuen oppilaalle opinto-ohjelma kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaan opintokokonaisuudet kirjataan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS).

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.¹⁵ Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositolodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnukset ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

---

¹³ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

¹⁴ Perusopetusasetus 11 § 3 mom.

¹⁵ Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päätötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

Lahden perusopetuksessa yksilöllistetyistä oppimäärästä annetaan sanallinen arvio. Lahden perusopetuksessa kirjataan todistuksen lisätietoja -kohtaan, oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä¹⁶ tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

---

¹⁶ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelemaan oppimäärän laajuus.

Lahden perusopetuksessa taide- ja taitoaineen valinnaisaineen arvioinnin vaikutus oppiaineen arvosanaan arvioidaan päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Lahden perusopetuksessa valinnaisten aineiden arvioinnin vaikutus oppiaineen arvosanaan arvioidaan päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelemaan kohde- tai kielikylypykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Lahden perusopetuksessa painotetusta opetuksesta tai kaksikielisestä opetuksesta kirjataan todistuksen lisätietoja -kohtaan, mihin painotettuun tai kaksikieliseen opetukseen oppilas on osallistunut.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.¹⁷ Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.¹⁸

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositolodistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.¹⁹

6.11 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositolodistus
2. välitolodistus
3. erotodistus
4. päättötolodistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

---

¹⁷ Perusopetuslaki 35 §

¹⁸ Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

¹⁹ Perusopetusasetus 19 §

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päätötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.²⁰ Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Lahden perusopetuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3 ja numeroarviointia vuosiluokilla 4-9. Yksilöllistetyistä oppimäärästä annetaan sanallinen arvio.

6.11.2 Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päätötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko²¹.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos

²⁰ Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

²¹ Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohtassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden perusopetuksessa lukuvuositodistukseen kirjataan lisätietoja-kohtaan, mikäli oppilas on opiskellut painotetussa opetuksessa, kaksikielisessä opetuksessa tai oppiaineita on yksilöllistetty.

6.11.3 Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika

- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Lahden perusopetuksessa välitodistus annetaan vuosittain 3. vuosiluokalta alkaen.

6.11.4 Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta²² tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

---

²² Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuuden osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden

todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa²³ tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

Lahden perusopetuksessa tiedotetaan huoltajia varhain mahdollisuudesta jättää arvosana pois ja saada päättötodistukseen ”hyväksytty” -merkintä valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2-kielestä.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa²⁴. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Lahden perusopetuksessa oppimäärän tai sen osan voi suorittaa muun opetuksen yhteydessä. Järjestelystä sovitaan kussakin tapauksessa erikseen näytön vastaanottavan koulun kanssa.

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan

---

²³ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

²⁴ Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

Lahden kaupunki

Lahden perusopetus

Liite 2

28.4.2020

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset ja täydennykset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia

Arvoisa vastaanottaja,

pyydämme teiltä lausuntoa Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetushallitus on laatinut 10.2.2020 perusopetusta koskevan opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia. Opetuksen järjestäjän tulee laatia näiden perusteiden mukainen paikallinen opetussuunnitelma ottaen se käyttöön 1.8.2020.

Lahden perusopetus on laatinut Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia. Opetussuunnitelman muutokset koskevat arvioinnin linjauksia, jotka otetaan sellaisenaan käyttöön. Lahden perusopetuksen lisäykset ja paikallisesti tehtävät linjaukset on kirjoitettu **lihavoidulla tekstillä**.

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on tämän lausuntopyynnön liitteenä.

Lausunnon toimitusaika ja osoite

Pyydämme lausuntonne 12.5.2020 klo 09.00 mennessä sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@lahti.fi tai postitse osoitteeseen Lahden kaupunki, kirjaamo, Harjukatu 31, PL 202, 15101 LAHTI. Sähköpostin aiheeksi tai kirjekuoreen tunnus ”Perusopetuksen opetussuunnitelma_arviointi”.

Lahden kaupungin perusopetuspalvelut

Johanna Saastamoinen
opetuksen palvelupäällikkö

Liite Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia

Jakelu Lahden kaupungin peruskoulut ja näiden koulujen vanhempainyhdistykset ja oppilaskunnan hallitukset (rehtoreiden välittämänä)
Lahden kaupungin perusopetuksen opinto-ohjaajat
Lahden yhteiskoulu
Lahden Rudolf Steiner –koulu
Lahden seudun kristillinen koulu

Lahden perusopetus

Lukiokoulutus, Heikki Turunen
Koulutuskeskus Salpaus, Kaisu Nyman
Varhaiskasvatuspalvelut, Mika Harju
Lahden nuorisovaltuusto
Päijät-Hämeen seudullinen sivistystyö, Anjariitta Carlson
Lahden seudun vanhemmat ry
Lahden opettajien ammattiyhdistys

Liite 3: Tiivistelmä kyselytuloksista ja lausunnoista

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on kuultu oppilaita, huoltajia, koulun henkilökuntaa ja perusopetuksen yhteistyö- ja sidosryhmiä huhti-toukokuussa 2020. Lisäksi huoltajille ja koulun opetushenkilöstölle kohdennettiin kysely, johon oli mahdollista vastata huhtikuussa 2020. Saadut kommentit on tiivistetty seuraavasti:

Koonti oppilaiden kommentteista

Oppilaat pitivät arviointiin liittyviä muutoksia kaiken kaikkiaan hyvinä. Erityisesti numeroarvioinnin aikaistumisesta nykyiseen verrattuna koetaan hyväksi. Välitodistuksen antamista pidettäisiin hyvänä, jotta oman oppimisensa kehittymistä voi seurata paremmin. Oppilaat toivat myös esiin hyvänä asiana sen, että oppilaita huomioidaan yksilöllisesti ja tarvittaessa eriytetään opetusta sekä osoittaa osaamista eri tavoin. Oppilaat esittivät myös toiveen, että oppilaalle kerrottaisiin riittävän ajoon, mikäli on tarvetta tukea oppimisessa saadakseen vuosiluokka suoritettua hyväksytysti.

Koonti huoltajien kommentteista

Huoltajat kokivat tärkeäksi saada säännöllisesti tietää lapsensa oppimisen edistymisestä. Opettajan kanssa käytävät vuosittaiset keskustelut koettiin tärkeäksi. Numeroarviointia toivottiin annettavan koulussa mahdollisimman varhain. Numeroarvioinnin koettiin kertova oppilaan osaamisen tasosta. Toisaalta tuotiin myös esille sanallisen arvioinnin tärkeyttä, jonka ajateltiin tukevan lapsen itsetunnon kehittymistä oppijana.

Koonti koulun opetushenkilöstön kommentteista

Opettajat toivoivat arvioinnin linjauksiin ja käytänteisiin aikaisempaa enemmän selkeyttä. Opettajien näkemykset jakautuivat kahtia sen osalta, milloin sanallista arviointia ja numeroarviointia tulisi toteuttaa; sanallisen arvioinnin nähdään tukevan oppilaan itsetunnon kehittymistä oppijana ja oppilaiden keskinäisen vertailun vähentämisenä. Numeroarviointi sen sijaan koetaan selkeäksi arviointitavaksi. Arviointikeskustelun koettiin tuottavan opettajille työläyttä, mutta toisaalta ymmärrettiin myös huoltajien toive saada keskustella lapsen koulunkäynnistä opettajan kanssa. Opettajat toivat myös esiin, että tarvitsevat arviointityön tueksi selkeitä tukimateriaaleja. Myös huoltajille kertomiseen arvioinnin linjauksista ja käytänteistä tulisi kouluissa panostaa. Kaiken kaikkiaan Lahden perusopetuksen opetussuunnitelmaan tulevat linjaukset koettiin aikaisempaa selkeämpinä.

Koonti perusopetuksen yhteistyö- ja sidosryhmien kommentteista

Yhteistyö- ja sidosryhmiltä ei saapunut lausuntoja.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 60

Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia

D/1016/12.00.01.00/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saastamoinen, puh. 044 416 3159

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta hyväksyy Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia. Muutokset otetaan käyttöön 1.8.2020 alkaen kaikilla ruotsinkielisen perusopetuksen vuosiluokilla.

Perusteluosa

Perusopetuksen oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on lähdetty valtakunnallisesti uudistamaan. Arvioinnin uudistamisen taustalla on sekä opetusalan ammattilaisten että perheiden herännyt huoli arvioinnin tasa-arvoisuudesta. Uudistustyö koskee sekä arvioinnin kriteerityötä että arvioinnin kansallisia linjauksia, sillä ne on koettu nykyisessä perusopetuksen opetussuunnitelmassa liian tulkinnanvaraisiksi. Arvioinnin uudistaminen vie kaiken kaikkiaan valtakunnallisesti aikaa kolme vuotta.

Opetushallitus on antanut määräyksen 10.2.2020, jonka mukaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014 muutetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin osalta. Muutokset koskevat arvioinnin linjauksia. Linjaukset koskevat muun muassa arvioinnin eri tehtävien ja osa-alueiden määrittelyä ja niitä koskevia periaatteita, tarkennuksia arviointiin liittyviin käsitteisiin sekä linjausta numeroarvioinnin aloittamisen ajankohdasta. Kyseinen opetussuunnitelman osa tulee sellaisenaan käyttöön 1.8.2020 alkaen. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti tarkennetaan Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelmaa 2016 oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin osalta (liite 1).

Valmistelutyötä Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on tehty kevään 2020 aikana. Lahden perusopetuksen opetushenkilöstöä on osallistunut maaliskuussa 2020 Opetushallituksen järjestämään arviointia koskevaan

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 60

tilaisuuteen, jossa on saatu käsitystä uudistuneista arvioinnin linjauksista yhteistyössä opetushallituksen asiantuntijoiden kanssa. Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman muutoksia on valmisteltu Opetushallituksen tekemien linjausten mukaisesti maaliskuu-toukokuun aikana. Lahden ruotsinkielisessä perusopetuksessa tehtävistä arvioinnin muutoksista on kysytty mielipiteitä huoltajille ja koulun opetushenkilöstölle kohdennetulla kyselyllä. Lisäksi on kuultu Lahden ruotsinkielisen koulun oppilaskuntaa, vanhempainyhdistystä ja koulun opetushenkilöstöä pyytämällä Lahden ruotsinkielisen koulun rehtoria välittämään asianosaisille lausuntopyyntö 28.4.2020 (liite 2). Lausuntoja ruotsinkielisen opetussuunnitelman 2016 muutoksista ei saapunut. Täten Lahden ruotsinkielisen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on saatettu valmiiksi.

Opetushallituksen antaman 10.2.2020 määräyksen mukaisesti sivistyslautakunnalle esitetään, että Lahden ruotsinkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia otetaan käyttöön 1.8.2020 alkaen (liite 1).

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

perusopetuspalvelut, aluepäällikkö Mauno Väänänen, Lahden ruotsinkielinen koulu

Liitteenä

1. Förändringar i Lahtis läroplan för grundskolan 2016_Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen
2. Lausuntopyyntö Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia (lausuntopyyntö koskee myös Lahden ruotsinkielistä perusopetusta)

Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen

FÖRÄNDRINGAR I LAHTIS LÄROPLAN FÖR GRUNDSKOLAN
2016
LAHTIS STAD
1.8.2020

Innehåll

6. Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen	2
6.1. Bedömningens syften i den grundläggande utbildningen.....	2
6.1.1 Formativ bedömning	2
6.1.2 Summativ bedömning	3
6.2 Allmänna principer för bedömningen	4
6.3 Bedömning av lärande och kunnande.....	6
6.4 Bedömning av arbete	7
6.5 Bedömning av uppförande	7
6.6 Studiegången i den grundläggande utbildningen.....	8
6.6.1 Studiegången enligt årskurs	8
6.6.2 Studier enligt ett eget studieprogram	8
6.7 Gemensamma läroämnen och valfria ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret	9
6.8 Slutbedömning i den grundläggande utbildningen	10
6.8.1 Bildandet av slutvitsord	10
6.8.2 Slutbedömningen av en elev som omfattas av särskilt stöd	10
6.8.3 Gemensamma läroämnen som ska bedömas i slutbedömningen	11
6.8.4 Bedömning av lärokurserna i konst- och färdighetsämnena i slutbedömningen	11
6.8.5 Bedömning av valfria ämnen i slutbedömningen.....	12
6.8.6 Undervisning som betonar ett läroämne eller en särskild utbildningsuppgift och slutbedömning	12
6.9 Frånvaro och dess inverkan på bedömning.....	13
6.10 Ny bedömning och rättelse av bedömning	13
6.11 Betyg.....	13
6.11.1 Verbala omdömen och siffervitsord i betygen.....	13
6.11.2 Läsårsbetyg.....	14
6.11.3 Mellanbetyg.....	15
6.11.4 Skiljebetyg.....	16
6.11.5 Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen	16
6.12 Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen.....	19
6.13 Frågor som avgörs på lokal nivå	19

6. Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen

6.1. Bedömningens syften i den grundläggande utbildningen

Enligt lagen¹ och förordningen² om grundläggande utbildning har bedömningen av elevens lärande två syften som stödjer varandra. Syftet med bedömningen är att

- handleda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar för självvärdering (formativ bedömning).
- definiera i vilken mån eleven har uppnått målen som ställts upp för läroämnena (summativ bedömning).

Bedömningen i den grundläggande utbildningen fokuserar på lärandet, kunnandet, arbetet och uppförandet. Handledningen och sporrandet i studierna och utvecklingen av elevens färdigheter för självvärdering genomförs med hjälp av formativ bedömning. I vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena ska bedömas summativt.

Vid genomförandet av bedömningens syften ska de allmänna principerna för bedömningen följas. Skolorna ska ha enhetliga principer och förfaringssätt för bedömningen som blir konkreta i skolans bedömningskultur. Utbildningsanordnaren ska följa upp hur bedömningsprinciperna uppfylls i skolorna samt stödja utvecklingen av en enhetlig bedömningskultur.

Grundskolorna i Lahtis följer de gemensamma principerna och riktlinjerna för bedömning i enlighet med ÅRSKLOCKAN FÖR BEDÖMNING

Som stöd för bedömningen har utarbetats ett [material](#) som finns på nätsidorna för Lahtis läroplan för grundskolan.

Grundutbildning i Lahtis utvärderas vartannat år utgående från kvalitetskriterierna och vartannat år via en regional utvärderingsenkät. Kvalitetsutvärderingen ger mångsidig information om skolornas verksamhet och utvecklingsbehov medan den regionala utvärderingen samlar och analyserar responsen från kunderna.

6.1.1 Formativ bedömning

Syftet med den formativa bedömningen är att handleda eleven i framstegen i studierna i relation till de uppställda målen. Den formativa bedömningen hjälper eleven att förstå sitt eget lärande, uppfatta sina styrkor och utveckla sina arbetsfärdigheter i syfte att nå de mål som ställts upp för läroämnet. Den formativa bedömningen är en del av undervisningen.

Den formativa bedömningen är respons som stödjer och handleder lärandet. Responsen ska hjälpa eleven att förstå målen för läroämnet, att uppfatta sina egna framsteg i relation till de uppställda målen samt hur prestationerna kan förbättras i förhållande till de uppställda målen och kunskapskraven.

Självvärdering och kamratrespons är en del av den formativa bedömningen. Eleverna tränar under lärarens handledning på sina färdigheter i självvärdering och på att ge och ta emot kamratrespons. Dessa

---

¹ Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 22 § 1 mom.

² Förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) 10 § 2 mom.

färdigheter ska tränas som en del av studierna i alla läroämnen. Självvärderingen och kamratresponsen inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdöme som eleven ska få i läroämnet.

Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms. Under läsårets gång ska vårdnadshavarna informeras om elevens framsteg i studierna och om hens arbete och uppförande³.

Den formativa bedömningen ska alltid genomföras i syfte att uppnå målen för läroämnena som har ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och preciserats i den lokala läroplanen.

Den formativa bedömningen förutsätter ingen dokumentation.

Inom grundutbildningen i Lahtis hålls utvärderingssamtal med elev, vårdnadshavare och lärare i årskurserna 1, 2 och 6. I andra årskurser hålls årligen enskilda samtal där elev, vårdnadshavare och lärare ingår.

För elever med intensifierat och särskilt stöd kan dessa samtal hållas i samband med planering och uppföljning av elevens studieplan och IP.

Vårdnadshavarna informeras i samband om de principer och förfaranden som gäller vid bedömningen. Dessutom informeras vårdnadshavarna om elevbedömningen vid olika träffar under skolåret.

Elever och vårdnadshavare informeras om bedömningen i [nätmaterialet Lahtis läroplan i grundskolan](#)

6.1.2 Summativ bedömning

Syftet med den summativa bedömningen är att beskriva hur väl och i vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för läroämnena i den lokala läroplanen.

Den summativa bedömningen ska genomföras åtminstone i slutet av varje läsår och i slutet av den grundläggande utbildningen. Eleven och hens vårdnadshavare ska ändå även under läsårets gång informeras om elevens framsteg i studierna, och om elevens arbete och uppförande.⁴ I slutet av varje läsår ska eleven ges ett läsårsbetyg, för vilket en summativ bedömning ska göras av i vilken mån eleven under det ifrågavarande läsåret har uppnått målen i de läroämnen som ingår i elevens studieprogram. I läsårsbetyget ska även ingå en bedömning av uppförandet.⁵

Den summativa bedömningen ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats för varje årskurs i den lokala läroplanen. Bedömningen i slutet av läsåret är en summativ helhetsbedömning av hur eleven presterat under hela läsårets gång. Slutbedömningen ska fokusera på de mål som ställts upp för läroämnena när den grundläggande utbildningens lärokurs avslutas.

---

³ Förordningen om grundläggande utbildning 10 §

⁴ Förordningen om grundläggande utbildning 10 §

⁵ Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms.

Den summativa bedömningen genomförs av läraren som undervisat eleven, eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt.⁶

Läraren ska dokumentera de omdömen av elevens prov på kunnande som inverkar på den summativa bedömningen.

I grundutbildningen i Lahtis ges förutom läsårsbetyg även mellanbetyg i årskurserna 3-9. Utvärderingssamtalen i årskurserna 1-2 och 6 är också en del av läsårets mellanbedömning.

6.2 Allmänna principer för bedömningen

Följande principer för bedömningen ska följas i varje årskurs.

Bedömningen är jämlik

Bedömningen ska i samtliga årskurser grunda sig på likabehandling. Bedömningen som genomförs vid slutet av varje läsår i årskurserna 1–8 och vid slutbedömningen ska grunda sig på de mål som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats i den lokala läroplanen. Varje elev ska få veta vad som avses att hen ska lära sig och hur hans lärande och kunnande bedöms. Slutvitsorden ska bildas på lika grunder i hela landet.

Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet

Syftet med bedömningen är att hjälpa eleven att uppfatta hur hen framskrider i studierna. Detta förutsätter kommunikation mellan läraren och eleven och respons för att främja att eleven uppnår målen. Till genomförandet av bedömningen hör att eleverna ges möjlighet att vara delaktiga, att identifiera elevernas styrkor samt att uppmuntra eleverna.

För att genomföra bedömningen förutsätts samarbete både i skolan och mellan skolan och hemmet. Syftet med samarbetet är att klargöra principerna för och förfaringssätten vid bedömningen för vårdnadshavarna. Eleven och vårdnadshavaren ska få tillräckligt med information om elevens lärande, kunnande, arbete och uppförande.⁷ Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information om grunderna för bedömningen och hur de har tillämpats i bedömningen av eleven.⁸

Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig

Bedömningsförfarandena ska planeras som en logisk helhet och man ska försäkra sig om att principerna för bedömningen är enhetliga i skolan. Bedömningen ska genomföras både under läsårets gång och vid slutet

---

⁶ Förordningen om grundläggande utbildning 13 § 1 mom.

⁷ Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 1 mom.

⁸ Förordningen om grundläggande utbildning 13 § 2 mom.

av läsåret. Bedömningen ska endast fokusera på det som har ställts upp som mål i den lokala läroplanen. Läraren ska genomföra bedömningen utgående från prov på kunnande.

Elevernas prestationer ska inte jämföras med varandra. Bedömningen ska inte basera sig på elevernas person, temperament eller andra personliga egenskaper.

Den information som fåtts utgående från bedömningen hjälper läraren att anpassa sin undervisning till elevernas behov. Bedömningen är också ett viktigt verktyg för att identifiera elevens eventuella behov av stöd. Samarbetet mellan lärarna i skolgemenskapen är nödvändigt för att bedömningen ska kunna genomföras ändamålsenligt.

Bedömningen är mångsidig

Elevernas lärande, kunnande, arbete och uppförande ska bedömas mångsidigt.⁹ Den mångsidiga bedömningen ska grunda sig på prov på kunnande som samlats in på olika sätt. Läraren ska välja förfaringssätten för bedömningen så att de är ändamålsenliga med tanke på bedömningens syften och målen för läroämnet. Eleven ska ha möjligheter att på olika sätt som är ändamålsenliga med tanke på målen visa vad hen kan och har lärt sig. I valet av bedömningsmetoder ska man beakta att det med endast en bedömningsmetod inte är möjligt att bedöma hur eleven uppnått samtliga mål som ställts upp för läroämnena.

Bedömningen grundar sig på mål och kunskapskrav

Bedömningen av lärande, kunnande och arbete ska grunda sig på de mål för läroämnena som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats årskursvis i den lokala läroplanen. Bedömningen av uppförandet genomförs i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen.

I bedömningen av elevens kunnande ska de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen för läroämnena användas. Kunskapskraven har definierats för den bedömning som ska ges i slutet av de olika årskurserna och för slutbedömningen. Kunskapskraven är inte mål som ställts upp för eleverna, utan de beskriver vilken kunskapsnivå som krävs för olika vitsord.

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska prestationerna bedömas i relation till de gemensamma målen för den allmänna lärokursen och utifrån de ovan nämnda kunskapskraven.

Prestationer av elever som studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen ska i dessa läroämnen bedömas i relation till de individuella mål som fastställs i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). Ovan nämnda kunskapskrav används inte för att fastställa elevens kunskapsnivå. Lärokursen individualiseras först då eleven trots givet stöd inte verkar uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.

---

⁹ Lagen om grundläggande utbildning 22 § 1 mom.

Prestationer av en elev som deltar i undervisning som ordnas enligt verksamhetsområden ska bedömas i relation till de mål som ställts upp för respektive verksamhetsområde.

Om en elev studerat särskilt prioriterade områden i ett läroämne som definierats i planen för elevens lärande ska hans prestationer bedömas i relation till målen för den allmänna lärokursen utgående från de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar

Förfaringssätten vid bedömningen ska planeras och genomföras med beaktande av elevernas ålder och förutsättningar. Man ska ta i beaktande elevernas olika sätt att lära sig och arbeta samt se till att det inte finns hinder för dem att visa sitt kunnande.

I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid elevens hälsotillstånd och specialbehov. Behovet av stöd för lärande samt andra orsaker som inverkar på påvisande av kunnande ska beaktas i förfaringssätten vid bedömningen så, att eleven har möjlighet att med hjälp av specialarrangemang och alternativa metoder visa sitt kunnande.

I bedömningen av elever med invandrarbakgrund och elever med ett främmande språk som modersmål ska elevens kunskaper i undervisningsspråket och elevens språkkunskaper inom vetenskapsområdet i läroämnet som är mål för bedömningen beaktas.

6.3 Bedömning av lärande och kunnande

Bedömningen i den grundläggande utbildningen ska fokusera på elevens lärande och kunnande. Bedömningen av lärande anknyter till handledningen av lärprocessen och den respons som ska ges om den. Bedömningen av kunnande ska i sin tur fokusera på nivån av elevens kunskaper och färdigheter. Elevens lärande ska handledas och hans kunnande ska alltid bedömas i relation till de mål som ställts upp för de olika läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats för varje årskurs i den lokala läroplanen.

Vid bedömning av elevens kunnande ska de kunskapskrav användas som definierats i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen för den bedömning som ska ges i slutet av de olika årskurserna och vid slutbedömningen.

I vilken mån målen för mångsidig kompetens uppnås ska inte bedömas separat från läroämnet. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnena bedöms även målområdena för mångsidig kompetens.

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska prestationerna bedömas i relation till de gemensamma målen för den allmänna lärokursen utifrån de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Prestationer av elever som studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnena ska i dessa läroämnena bedömas i relation till de individuella mål som fastställts i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). De kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska inte användas för att fastställa elevens kunskapsnivå.

6.4 Bedömning av arbete

Bedömningen av arbetet är en del av bedömningen av läroämnet. Arbetet ska alltså inte bedömas separat från läroämnet. Bedömningen av arbetet grundar sig på målen för elevens arbetsfärdigheter som ingår i målen för läroämnena som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats årskursvis i den lokala läroplanen. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnet blir även arbetet bedömt.

Med arbetsfärdigheter avses färdigheter som eleven under tiden för den grundläggande utbildningen utvecklar i att arbeta självständigt och i grupp, att planera och utvärdera sitt eget arbete, att agera ansvarsfullt och försöka sitt bästa samt att agera konstruktivt i kommunikationssituationer.

Särskilda behov som berör elevens arbete ska om det behövs antecknas i planen för elevens lärande eller i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), så att de kan beaktas då bedömningen planeras och genomförs.

Målen för arbetet finns preciserade på [internetsidorna](#) för Lahtis läroplan för grundskolan (Perusopetuksen arvioinnin opas). Principerna för bedömningen av arbetet bör regelbundet beskrivas för elever och vårdnadshavare.

6.5 Bedömning av uppförande

Bedömningen av uppförandet ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen och hur väl eleven uppnått dem. Målen som ställts upp för uppförande ska grunda sig på skolans verksamhetssätt och ordningsstadga. Uppförandet ska bedömas som en egen helhet i betygen och det vitsord eller verbala omdöme som eleven fått inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdömet som ges i ett läroämne.

Särskilda behov som berör elevens uppförande ska om det behövs antecknas i planen för elevens lärande eller i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), så att de kan tas i beaktande när bedömningen av uppförandet planeras och genomförs.

Kriterierna för bedömningen av uppförandet finns preciserade på [internetsidorna](#) för Lahtis läroplan för grundskolan (Perusopetuksen arvioinnin opas). Principerna för bedömningen av uppförandet bör regelbundet beskrivas för elever och vårdnadshavare.

6.6 Studiegången i den grundläggande utbildningen

6.6.1 Studiegången enligt årskurs

En elev uppflyttas till följande årskurs om hen i de olika läroämnena som ingår i årskursens lärokurs har fått ett siffervitsord eller ett motsvarande verbalt omdöme som motsvarar åtminstone hjälpliga kunskaper och färdigheter.¹⁰

Eleven kan också uppflyttas till följande årskurs, även om hens prestationer skulle vara underkända i något läroämne, om man bedömer att hen kommer att klara av studierna i följande årskurs med godkänt resultat. En elev kan stanna kvar i årskursen, om elevens prestationer under läsåret trots stödåtgärder har underkänts i ett eller flera läroämnena som ingår i årskursens lärokurs.

Om det finns risk för att elevens hela prestation under läsåret underkäns i något läroämne, ska eleven och vårdnadshavaren informeras om saken under läsåret och man ska komma överens om åtgärder för att stödja lärandet. Innan beslut fattas om att en elev stannar kvar i årskursen ska eleven beredas möjlighet att, utan att delta i undervisningen, vid ett särskilt tillfälle visa prov på att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet i fråga.¹¹ Sådana tillfällen kan ordnas en eller flera gånger under läsåret eller efter läsårets slut på det sätt som bestäms i den lokala läroplanen. I det särskilda tillfället kan olika slags muntliga och skriftliga eller andra prestationer ingå för att eleven på bästa sätt ska kunna visa sitt kunnande.

Om tillfället ordnas efter läsårets slut, kan eleven i läsårsbetyget ges ett villkorligt beslut om kvarstannande. I beslutet ska anges vilka delar av årskursens lärokurs som förutsätter en godkänd prestation i ett särskilt tillfälle för att visa prov på kunnande för att eleven ska uppflyttas till följande årskurs.

En elev kan också stanna kvar i årskursen, trots att hen inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Eleven och hens vårdnadshavare ska i ett sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas.

Om en elev stannar kvar på klassen, förfaller elevens prestationer i ifrågavarande årskurs.¹²

I Lahtis ges möjlighet till särskilt tillfälle att visa prov på kunnande åtminstone två gånger, varav det ena tillfället är under arbetsdagen. Elev och vårdnadshavare måste informeras i tillräckligt god tid om eventuell kvarstanning på årskursen så att eleven har möjlighet att utföra särskilt prov på kunnande.

6.6.2 Studier enligt ett eget studieprogram

En elev kan studera över årskursgränserna enligt ett eget studieprogram, i stället för enligt en lärokurs som är indelad i årskurser. I den lokala läroplanen ska föreskrivas vilka studieenheter som ska avläggas med godkänt resultat för att kunna framskrida i studierna i läroämnet i fråga. En elev som studerar enligt ett

---

¹⁰ Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 1 mom.

¹¹ Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 1 och 2 mom.

¹² Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 2 mom.

eget studieprogram får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg över de studier som hen genomfört med godkänt resultat under läsåret i fråga och går efter det avslutade läsåret vidare i sina studier följande läsår.¹³

Genom studier enligt ett eget studieprogram kan man om det behövas undvika att eleven stannar kvar på klassen och på så sätt undvika att elevens alla prestationer under läsåret i fråga upphör att gälla. En elev som studerar enligt ett eget studieprogram kan stanna kvar på årskursen endast i det fall att den allmänna skolframgången är svag. En elev i årskurs nio räknas som elev i ifrågavarande årskurs ända tills hen avlagt hela den grundläggande utbildningens lärokurs och får ett avgångsbetyg eller avgår från skolan.¹⁴

Inom grundutbildningen i Lahtis görs en studieplan för elever inom allmänt och intensifierat stöd som skrivs in i elevens inlärningsplan och för elever med särskilt stöd planeras studiehelheter som skrivs in i elevens individuella inlärningsplan (IP).

6.7 Gemensamma läroämnen och valfria ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret

I den grundläggande utbildningen ska alla gemensamma läroämnen som ingår i elevens studieprogram bedömas separat i slutet av varje läsår.¹⁵ De gemensamma läroämnen som bedöms är modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, omgivningslära, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. I läsårsbetyget ska ett verbalt omdöme eller ett vitsord antecknas över i vilken mån eleven under läsåret har uppnått målen för läroämnena som ingår i elevens studieprogram.

Timmarna valfria konst- och färdighetsämnen är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnen. Det innebär att eleven får ett verbalt omdöme eller ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i alla årskurser som eleven studerar ämnena. I betygen ges inget separat verbalt omdöme eller vitsord över timmarna valfria konst- och färdighetsämnen som eleven erbjudits och avlagt.

Målen och innehållen för läroämnena i mångvetenskapliga lärområden och de prov på kunnande som visats i samband med studier i mångvetenskapliga lärområden ska beaktas då man bildar vitsord i respektive läroämne. Bedömningen i de enskilda läroämnena ska planeras och eleverna ska känna till bedömningen innan arbetet med ett lärområde påbörjas. För mångvetenskapliga lärområden ges inga separata verbala omdömen eller vitsord.

De valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsveckotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen "godkänd".

I årskurserna 1–3 ska de valfria ämnena som motsvarar timfördelningen i den grundläggande utbildningen bedömas antingen verbalt eller med siffror i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I årskurserna 4–9 ska siffervitsord ges för de valfria ämnen som omfattar minst två årsveckotimmar.

¹³ Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

¹⁴ Förordningen om grundläggande utbildning 11 § 3 mom.

¹⁵ Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 2 mom.

6.8 Slutbedömning i den grundläggande utbildningen

Syftet med slutbedömningen är att definiera hur väl och i vilken mån eleven i slutet av den grundläggande utbildningen har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Siffervitsordet eller det verbala omdömet som ska ges i slutbedömningen ska beskriva elevens kunskapsnivå i relation till målen för lärokursen i läroämnet och kunskapskraven för slutbedömningen. Avgångsbetyget ska i slutet av den grundläggande utbildningen ges åt en elev som har uppnått målen för hela den grundläggande utbildningens lärokurs på en nivå som motsvarar åtminstone vitsordet 5.

Slutbedömningen ska genomföras på basis av det kunnande som eleven har visat i årskurserna 7–9 i relation till målen för lärokursen i läroämnet, utgående från de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

6.8.1 Bildandet av slutvitsord

Bildandet av slutvitsord ska grunda sig på den kunskapsnivå som eleven visat i relation till målen för lärokursen i lärokursen och kunskapskraven för slutbedömningen. Då ett slutvitsord bildas ska man ta i beaktande alla mål som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för lärokursen i läroämnet och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Bedömningen av de mål för läroämnen i vilka eleven visat sitt kunnande i årskurserna 7 och 8 ska beaktas då slutbedömningen genomförs. Den nivå av kunnande som baserar sig på dessa mål ska bedömas utgående från kunskapskraven för slutbedömningen.

Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för läroämnet. Om en elev uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

Bedömningen av elevens arbete ska ingå i vitsordet som ges i ett läroämne i slutbedömningen.

6.8.2 Slutbedömningen av en elev som omfattas av särskilt stöd

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska hens prestationer bedömas i relation till målen för den allmänna lärokursen och utgående från kunskapskraven för slutbedömningen. Om eleven studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnen, ska elevens prestationer i läroämnena i fråga bedömas i relation till de individualiserade mål och innehåll som fastställts i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), inte i relation till kunskapskraven för slutbedömningen.

Vid bedömningen av läroämnen som studerats enligt individualiserade lärokurser kan verbalt omdöme användas i stället för siffervitsord också vid slutbedömningen. Lärokursen ska individualiseras först då eleven trots det givna stödet inte verkar uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.

Slutbedömningen för en elev som omfattas av förlängd läroplikt grundar sig antingen på den grundläggande utbildningens allmänna lärokurser i läroämnen eller på individualiserade lärokurser, beroende på vad som

bestämts i elevens beslut om särskilt stöd. Om studierna för en elev som omfattas av förlängd läroplikt genomförs i form av studiehelheter, ska bedömningen i betyget ändå ges per läroämne.

Om elevens studier har ordnats enligt verksamhetsområde, ska slutbedömningen basera sig på de mål som ställts upp i den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas och ett verbalt omdöme ska ges för varje verksamhetsområde.

Inom grundutbildningen i Lahtis bedöms individuella lärokurser med verbalt omdöme. Inom Lahtis grundutbildning antecknas på betyget som tilläggsuppgift att eleven har studerat ämnen som markerats med asterisk (*) enligt individuell lärokurs.

6.8.3 Gemensamma läroämnen som ska bedömas i slutbedömningen

I slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska följande gemensamma läroämnen bedömas med siffror: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Kunskapskraven för slutbedömningen definierar vilken kunskapsnivå som krävs i respektive läroämne för siffervitsorden 5, 7, 8 och 9.

I modersmål och litteratur kan eleven ha studerat enligt två olika för läroämnet fastställda lärokurser. Då ska de båda lärokurserna som eleven har avlagt i läroämnet modersmål och litteratur bedömas.

Om eleven har bytt lärokurs i modersmål och litteratur, det andra inhemska språket eller främmande språk, är det den lärokurs som eleven senast har studerat som ska bedömas i slutbedömningen. Samma sak gäller om eleven har bytt från ett åskådningsämne till ett annat eller från en lärokurs i ett åskådningsämne till en annan.

Om en elev i enlighet med ett beslut som avses i 18 § i lagen om grundläggande utbildning¹⁶ är helt befriad från studier i ett läroämne inom den grundläggande utbildningens lärokurs ska läroämnet i fråga inte bedömas. Det ska finnas särskilt vägande skäl för befrielse från studier i ett läroämne och beslutet ska övervägas individuellt för varje elev.

6.8.4 Bedömning av lärokurserna i konst- och färdighetsämnena i slutbedömningen

Konst- och färdighetsämnena som är gemensamma för alla elever är musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Den lokala timfördelningen och elevernas eventuella egna val inverkar på när en elev ges det vitsord i ett konst- och färdighetsämne som ska antecknas i avgångsbetyget.

Timmarna valfria konst- och färdighetsämnena är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnena. Det innebär att eleven får ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i avgångsbetyget. I avgångsbetyget ges inget separat vitsord över studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnena som eleven erbjudits och avlagt.

---

¹⁶ Lagen om grundläggande utbildning 18 § 1 mom.

Då slutvitsordet bildas ska de kunskapskrav för slutbedömningen som fastställts för dessa läroämnen i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas. Slutbedömningen ska genomföras i det skede då hela lärokursen i respektive konst- och färdighetsämne och även eventuella studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnena har avlagts. I avgångsbetyget ska omfattningen av den lärokurs som eleven avlagt antecknas för respektive konst- och färdighetsämne.

Inom grundutbildningen i Lahtis bedöms valfria konst- och färdighetsämnens påverkan på ämnets vitord i enlighet med bedömningskriterierna för respektive ämne.

6.8.5 Bedömning av valfria ämnen i slutbedömningen

De valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsveckotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen ”godkänd”. Det kunnande som visats i ett valfritt ämne som hör till ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med ett verbalt omdöme, kan höja slutvitsordet i läroämnet i fråga. Principen för att höja vitsordet ska skrivas ner i den lokala läroplanen.

Inom grundutbildningen i Lahtis bedöms valfria ämnens påverkan på ämnets vitord i enlighet med bedömningskriterierna för respektive ämne.

6.8.6 Undervisning som betonar ett läroämne eller en särskild utbildningsuppgift och slutbedömning

Om en skola betonar ett visst läroämne eller en läroämneshelhet i sin läroplan eller ordnar undervisning på två språk, är skolans mål för undervisningen i detta ämne eller språk i allmänhet högre än målen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. För likvärdighetens skull ska prestationerna för de elever som deltar i undervisning som betonar ett läroämne eller en läroämneshelhet eller som deltar i undervisning på två språk, i slutet av den grundläggande utbildningen bedömas i relation till målen för läroämnena. För att definiera kunskapsnivån ska kunskapskraven för slutbedömningen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas.

Om årsveckotimmar för valfria ämnen används till den betonade undervisningen ska bedömningen i fråga om dessa timmar genomföras i enlighet med principerna för bedömningen av valfria ämnen. I undervisning på två språk ska elevens kunskaper i målspråket eller språkbadsspråket som hen studerat bedömas utifrån målen och kunskapskraven för A-lärokursen i främmande språk eller det andra inhemska språket.

Tilläggsuppgifter om den betonade undervisningen och elevens prestationer kan vid behov ges i en separat bilaga till betyget.

Inom grundutbildningen i Lahtis antecknas på betyget som en tilläggsuppgift vilken betonad eller tvåspråkig undervisning eleven deltagit i.

6.9 Frånvaro och dess inverkan på bedömning

Eleven ska delta i undervisningen om hen inte tillfälligt beviljats befrielse från undervisningen på grund av sjukdom eller andra särskilda skäl.¹⁷ Studierna för och bedömningen av en elev kan delvis ordnas på annat sätt om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.¹⁸

Om eleven är olovligt frånvarande och inte deltar i undervisning, prov eller andra möjligheter som hen erbjudits för att visa prov på sitt kunnande och hen inte har godkända prestationer i relation till de mål som fastställts i den lokala läroplanen, kan eleven i läsårsbetyget få ett underkänt vitsord i läroämnet.

6.10 Ny bedömning och rättelse av bedömning

Möjligheten till ny bedömning och rättelse av bedömning berör slutbedömningen och beslut som gäller studiegång och kvarstanning. En begäran om ny bedömning ska göras av vårdnadshavaren och den ska tillställas skolan inom två månader efter att vårdnadshavaren tagit del av informationen. Skolans rektor och elevens lärare beslutar tillsammans om den nya bedömningen.¹⁹

6.11 Betyg

Betyg som ska användas i den grundläggande utbildningen:

1. läsårsbetyg
2. mellanbetyg
3. skiljebetyg
4. avgångsbetyg.

Utbildningsanordnaren beslutar om betygens utformning.

6.11.1 Verbala omdömen och siffervitsord i betygen

I läsårsbetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 1–3 ska verbalt omdöme eller siffervitsord användas i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. Om verbalt omdöme ges ska det framgå av betyget om elevens prestation är godkänd eller underkänd.

I läsårsbetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–8 ska siffervitsord ges. I avgångsbetyget och i ett eventuellt mellanbetyg i årskurs nio ska siffervitsord ges. Siffervitsordet kan kompletteras med ett beskrivande verbalt omdöme som ska ges som bilaga till betyget.

Bedömningen av uppförande ska ges med siffervitsord i läsårsbetyg och i eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–8. Om bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme i årskurserna 1–3 ska det

---

¹⁷ Lagen om grundläggande utbildning 35 §

¹⁸ Lagen om grundläggande utbildning 18 § 1 mom.

¹⁹ Förordningen om grundläggande utbildning 19 §

ges som bilaga till betyget. Också ett verbalt omdöme som kompletterar bedömningen av uppförande som ges med siffervitsord ska ges som bilaga till betyget. I tilläggsuppgifterna i betyget ska antecknas att bedömningen av uppförande ges som ett verbalt omdöme som bilaga till betyget.

Verbalt omdöme kan också, utom vid slutbedömningen, användas vid bedömningen av elever vars modersmål är något annat än undervisningsspråket.²⁰ I bedömningen av individualiserade lärokurs används verbalt omdöme eller siffervitsord i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I undervisning som ordnas enligt verksamhetsområde ska verbalt omdöme användas.

Inom grundutbildningen i Lahtis används verbala omdömen i årskurserna 1-3 och siffervitsord i årskurserna 4-9. I individuella lärokurs ges verbalt omdöme.

6.11.2 Läsårsbetyg

Eleven ska i varje årskurs få ett läsårsbetyg i slutet av läsåret, med undantag av årskurs nio då eleven får ett avgångsbetyg. I läsårsbetyget ska elevens studieprogram antecknas och för varje läroämne ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord som beskriver i vilken mån eleven under läsåret har uppnått de uppställda målen. Läsårsbetyget är ett beslut om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller stannar kvar på klassen.

Då bedömningen ges med siffror ska också bedömningsskalan anges i betyget.²¹

Verbalt omdöme kan användas i läsårsbetyget i årskurserna 1–3. Också av verbala omdömen ska framgå om eleven har avlagt läsårets studier i varje läroämne som ingår i hens studieprogram med godkänt resultat.

Ett siffervitsord för bedömning av uppförande ska antecknas i läsårsbetyg och eventuella mellanbetyg. Då bedömningen av uppförande ges med ett verbalt omdöme, ska det ges som bilaga till betyget.

Vitsordet eller det verbala omdömet i religion och livsåskådningskunskap ska i läsårsbetyget och eventuella mellanbetyg antecknas i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Den lärokurs i religion som eleven studerat ska inte antecknas i betyget. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska det verbala omdöme eller siffervitsord som eleven får antecknas i betyget om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuellt verbalt omdöme eller ett siffervitsord som eleven fått från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i betyget.

Om eleven har deltagit i undervisning på två språk ska målspråket eller språkbadsspråket antecknas i läsårsbetyget.

Om det i beslutet om särskilt stöd har fastställts att eleven studerar ett eller flera läroämnen enligt en individualiserad lärokurs, ska siffervitsordet eller det verbala omdömet förses med en asterisk (*). I punkten Tilläggsuppgifter i betyget ska antecknas att eleven har studerat dessa läroämnen enligt en individualiserad lärokurs.

---

²⁰ Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 4 mom.

²¹ Förordningen om grundläggande utbildning 10 § 3 mom.

I läsårsbetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- en bedömning av elevens uppförande
- den lärokurs eller de lärokurser eleven studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en anteckning om att eleven uppflyttas till följande årskurs eller eventuellt att eleven stannar kvar på klassen
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.

Inom grundutbildningen i Lahtis antecknas på läsårsbetyget som en tilläggsuppgift om eleven deltagit i betonad undervisning, tvåspråkig undervisning eller haft individuella lärokurser.

6.11.3 Mellanbetyg

Utbildningsanordnaren beslutar om mellanbetyg ska ges. Mellanbetyg ska ges enligt samma grunder som ett läsårsbetyg.

En elev i årskurs nio ska om det behövs ges ett separat mellanbetyg för ansökan till fortsatta studier.

I mellanbetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- underskrift av läraren som ansvarar för undervisningsgruppen eller av rektor
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en bedömning av elevens uppförande (med undantag av mellanbetyg i årskurs nio för ansökan till fortsatta studier)

- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.

Inom grundutbildningen i Lahtis antecknas på läsårsbetyget som en tilläggsuppgift om eleven deltagit i betonad undervisning, tvåspråkig undervisning eller haft individuella lärokurser.

6.11.4 Skiljebetyg

En elev som flyttar till en annan skola, avgår från skolan utan att ha inhämtat den grundläggande utbildningens hela lärokurs²² eller inte har fullgjort läroplikten inom tiden för sin läroplikt ska ges ett skiljebetyg. Till skiljebetyget ska bifogas den timfördelning som skolan följt och en utredning över eventuell betonad undervisning. Om eleven flyttar till en annan skola som upprätthålls av samma utbildningsanordnare, behöver inget separat skiljebetyg ges.

Ett skiljebetyg ska ges utgående från samma principer som ett läsårsbetyg. I skiljebetyget ska ingen bedömning av elevens uppförande antecknas.

I skiljebetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelsetid
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen
- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.

6.11.5 Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen

Avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen ska vid läsårets slut ges en elev i årskurs nio vars prestationer i relation till målen för lärokurserna i läroämnena är godkända i alla läroämnen som ingår i elevens studieprogram. Det innebär åtminstone vitsordet fem (5) eller det verbala omdömet "godkänd".

I avgångsbetyget ska antecknas

- betygets namn

²² Förordningen om grundläggande utbildning 12 § 1 mom.

- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens fullständiga namn och personbeteckning
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- bedömningen i de gemensamma läroämnena och i de valfria ämnen som ska bedömas ges med siffror (5–10) och med ord (hjälppliga–utmärkta)
- studiernas omfattning i årskurserna 7–9 i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har avlagt i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- en anteckning om att elevhandledning och praktisk arbetslivsorientering ingått i elevens studieprogram
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020
- en anteckning om att den grundläggande utbildningens lärokurs placeras på nivå två i den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser samt i den europeiska referensramen för examina.

Bedömning av elevens uppförande ska inte antecknas i avgångsbetyget.

Omfattningen av de gemensamma och valfria läroämnena som en elev avlägger i årskurserna 7–9 ska antecknas i avgångsbetyget som årsveckotimmar.

Om en elev har deltagit i undervisning på två språk ska målspråket eller språkbadsspråket antecknas i avgångsbetyget.

Vitsordet i religion och livsåskådningskunskap ska antecknas i avgångsbetyget i formen "religion/livsåskådningskunskap" utan att särskilja vilket av läroämnena eleven har studerat. Den lärokurs i religion som eleven studerat ska inte antecknas i avgångsbetyget. Om en elev får undervisning i sin egen religion, ska det siffervitsord som eleven får antecknas i avgångsbetyget, om undervisningen ges av den som ordnar den grundläggande utbildningen. Ett eventuella siffervitsord som eleven fått från undervisning som ges av något religiöst samfund ska inte antecknas i avgångsbetyget.

I avgångsbetyget ska inte det verbala omdöme eller siffervitsord antecknas som eleven eventuellt fått för studier i det egna modersmålet.

Om en elev studerat ett eller flera läroämnena enligt en individualiserad lärokurs, kan också slutbedömningen i dessa läroämnena vara verbal. I avgångsbetyget kan även sifferbedömning användas i dessa läroämnena. Såväl siffervitsordet som det verbala omdömet ska förses med en asterisk (*). I punkten Tilläggsuppgifter i betyget ska antecknas att eleven har studerat de läroämnena som är försedda med asterisk (*) enligt en individualiserad lärokurs.

Avgångsbetyget för en elev vars undervisning har ordnats enligt verksamhetsområde ska vara verbalt.

I avgångsbetyget ska vitsorden i de läroämnena som avlagts i en särskild examen som fullgjorts innan avgångsbetyget utfärdats antecknas.

Avgångsbetyget kan innehålla bilagor, till exempel en bedömning av elevens uppförande och en bilaga som innehåller verbalt omdöme om valfria ämnen som har omfattat mindre än två årsveckotimmar. Varje bilaga ska innehålla elevens identifikationsuppgifter. Avgångsbetygets bilagor ska inte omnämnas i avgångsbetyget.

För de valfria ämnen som utgör en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsveckotimmar ska ett siffervitsord antecknas i avgångsbetyget. Valfria ämnen som hänför sig till och fördjupar ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med siffror ska i avgångsbetyget antecknas under det gemensamma läroämnets namn med det valfria ämnets namn, antalet årsveckotimmar och det givna vitsordet. Alla sådana fördjupande valfria ämnen som hänför sig till ett gemensamt läroämne och som eleven har avlagt ska i avgångsbetyget antecknas direkt under läroämnet i fråga. För fördjupande valfria ämnen vars lärokurs understiger två årsveckotimmar och helheter som består av sådana lärokurser ska ett verbalt omdöme antecknas i avgångsbetyget. Under namnet på ett valfritt ämne som ska bedömas verbalt ska antecknas antalet årsveckotimmar och anteckningen "godkänd".

Valfria ämnen som inte hänför sig till ett gemensamt läroämne ska i avgångsbetyget antecknas under rubriken "tillämpade valfria ämnen". I betyget ska anges läroämnets namn, antalet årsveckotimmar och bedömningen antingen med siffervitsord eller med anteckningen "godkänd".

Om eleven byter ut ett valfritt ämne mot ett annat antingen i den egna skolan eller i samband med byte av skola, ska i avgångsbetyget antecknas namnet på båda de valfria ämnena. Ett valfritt ämne som inte har slutförts ska bedömas med siffror ifall eleven har hunnit avlägga minst två årsveckotimmar i ämnet i fråga. Om eleven har studerat ämnet mindre än två årsveckotimmar och studierna i ämnet inte slutförts ska antecknas "deltagit" vid det valfria ämnet. I betyget ska också antecknas antalet timmar som eleven har studerat i det valfria ämne som inte slutförts. Det nya valfria ämnet ska antingen bedömas med siffervitsord eller med anteckningen "godkänd", beroende på antalet avlagda årsveckotimmar.

Om elevens vårdnadshavare skriftligen anhåller om att ett språk som studeras som valfritt A2- eller B2-språk inte ska antecknas med siffervitsord i avgångsbetyget, ska vitsordet utelämnas och i betyget antecknas "godkänd". Det andra inhemska språket undervisas ändå som ett gemensamt läroämne och ett siffervitsord ska ges.

Skolan kan inte på basis av tilläggsprestationer i efterhand göra ändringar i vitsord som antecknats i ett avgångsbetyg som redan utfärdats. Eleven ska skaffa ett nytt separat betyg över eventuellt förbättrat kunnande. Ett nytt betyg kan fås antingen genom att visa kunnande i en särskild examen²³ eller genom att delta i den grundläggande utbildningens påbyggnadsundervisning eller i grundläggande utbildning för vuxna.

Inom grundutbildningen i Lahtis informeras vårdnadshavarna i god tid om elevens möjlighet att utelämnas vitsordet och på avgångsbetyget få anteckningen "godkänd" i studier i valfria A2- och B2-språk.

---

²³ Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

6.12 Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen

Den grundläggande utbildningens lärokurs eller en del av den kan avläggas genom en sådan särskild examen²⁴ som avses i lagen och förordningen om grundläggande utbildning. Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. En elev som deltar i en särskild examen ska visa att hans kunskaper och färdigheter motsvarar kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena enligt den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs.

De betyg som ska användas i särskild examen är:

1. Betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen
2. Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen
3. Betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen

Om en elev eller en annan person fullgör lärokursen i något läroämne inom den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnena kan antecknas i samma betyg. Om en elev eller en annan person endast delvis har fullgjort lärokursen i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen.

I betygen ska samma allmänna uppgifter antecknas som i avgångsbetyget. För de fullgjorda läroämnena ska läroämnets namn, lärokurs och vitsord antecknas.

Den läropliktiga ska fullgöra alla gemensamma läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Lahden perusopetuksessa oppimäärän tai sen osan voi suorittaa muun opetuksen yhteydessä. Järjestelystä sovitaan kussakin tapauksessa erikseen näytön vastaanottavan koulun kanssa.

6.13 Frågor som avgörs på lokal nivå

Riktlinjerna för bedömningen som definieras i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska överföras till den lokala läroplanen och följas som sådana. Också de nationella kriterierna för bedömningen i slutet av årskurs 6, såväl som kriterierna för slutbedömningen och principerna för bildandet av slutvitsord, ska överföras och följas som sådana från grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen till den lokala läroplanen.

Därtill ska utbildningsanordnaren i den lokala läroplanen precisera följande:

- samarbetet med vårdnadshavarna i anslutning till bedömning
- formerna för information om bedömning

---

²⁴ Lagen om grundläggande utbildning 38 §, förordningen om grundläggande utbildning 23 §

- bedömningen av uppförande och vilka mål bedömningen bygger på
- bedömning av valfria ämnen i den utsträckning utbildningsanordnaren erbjuder sådana
- principer och praxis om studiegången och om uppflyttning och kvarstanning
- principer för hur verbalt omdöme och siffervitsord ges i olika läroämnena och i bedömningen av uppförande
- slutbedömningen av valfria ämnen i den utsträckning utbildningsanordnaren erbjuder sådana
- mellanbetyg, om utbildningsanordnaren beslutar att utfärda sådana
- möjligheterna att avlägga särskild examen och tidpunkten för avläggande av examen.

Liite 2

28.4.2020

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset ja täydennykset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia

Arvoisa vastaanottaja,

pyydämme teiltä lausuntoa Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutoksista koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetushallitus on laatinut 10.2.2020 perusopetusta koskevan opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia. Opetuksen järjestäjän tulee laatia näiden perusteiden mukainen paikallinen opetussuunnitelma ottaen se käyttöön 1.8.2020.

Lahden perusopetus on laatinut Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia. Opetussuunnitelman muutokset koskevat arvioinnin linjauksia, jotka otetaan sellaisenaan käyttöön. Lahden perusopetuksen lisäykset ja paikallisesti tehtävät linjaukset on kirjoitettu **lihavoidulla tekstillä**.

Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia on tämän lausuntopyynnön liitteenä.

Lausunnon toimitusaika ja osoite

Pyydämme lausuntonne 12.5.2020 klo 09.00 mennessä sähköisesti osoitteeseen kirjaamo@lahti.fi tai postitse osoitteeseen Lahden kaupunki, kirjaamo, Harjukatu 31, PL 202, 15101 LAHTI. Sähköpostin aiheeksi tai kirjekuoreen tunnus ”Perusopetuksen opetussuunnitelma_arviointi”.

Lahden kaupungin perusopetuspalvelut

Johanna Saastamoinen
opetuksen palvelupäällikkö

Liite Lahden perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 muutokset koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia

Jakelu Lahden kaupungin peruskoulut ja näiden koulujen vanhempainyhdistykset ja oppilaskunnan hallitukset (rehtoreiden välittämänä)
Lahden kaupungin perusopetuksen opinto-ohjaajat
Lahden yhteiskoulu
Lahden Rudolf Steiner –koulu
Lahden seudun kristillinen koulu

Lahden perusopetus

Lukiokoulutus, Heikki Turunen
Koulutuskeskus Salpaus, Kaisu Nyman
Varhaiskasvatuspalvelut, Mika Harju
Lahden nuorisovaltuusto
Päijät-Hämeen seudullinen sivistystyö, Anjariitta Carlson
Lahden seudun vanhemmat ry
Lahden opettajien ammattiyhdistys

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 61

Varhaiskasvatuksen kesäajan toiminta 2020

D/2487/05.09.00.01/2019

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja

Päivähoitojohtaja Mika Harju, puh. 050 559 7901

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta päättää kesätoiminta-aikana (29.6.-31.7.2020) ottaa käyttöön jo aiemmin päätettyjen päiväkotien lisäksi Kanervan, Jalkarannan, Launeen ja Hennalan päiväkotien (eteläinen alue), Rakkokiven, Villähteen, Paavolan, Viherlaakson ja Villa Piiparin päiväkotien (itäinen alue) sekä Herrasmannin ja Kytölän päiväkotien (pohjoinen alue) tilat.

Perusteluosa

Sivistyslautakunta on 10.12.2019 §140 päättänyt varhaiskasvatuksen kesäajan toiminnasta 2020. Päätöksen mukaan varhaiskasvatuksen kesätoiminta-aika on 29.6.-31.7.2020, jolloin päivystävät Metsäkankaan, Kaarikadun ja Liipolan päiväkodit (eteläinen alue), Sipuran ja Kilpiäisten päiväkodit (pohjoinen alue) sekä Humpulan, Asemantaustan, Tenava-Tonttilan, Erstan ja Aurinkorinteen päiväkodit (itäinen alue). Päivystykseen tulee ilmoittautua 30.4.2020 mennessä ja paikka vahvistaa sitovasti 29.5.2020 mennessä. Mikäli lapsi ei tarvitse eikä käytä koko päivystysaikana varhaiskasvatuspaikkaa 29.5.2020 mennessä sitovasti ilmoitetun tilanteen mukaisesti, hänestä ei peritä maksua päivystyksen ajalta. Kesäaikana varhaiskasvatusta on järjestetty rajoitetusti päiväkodeissa ja se järjestetään alueellisesti keskitettynä. Yöhoito on tarkoitus keskittää Kaarikadun päiväkotiin. Perhepäivähoidossa olevien lasten kesäajan hoito järjestetään päiväkodeissa.

Päivystykseen on 30.4.2020 mennessä ilmoittautunut 1435 lasta. Huoltajat vahvistavat ilmoittautumisen 29.5.2020 mennessä ja muutoksia lapsimäärään saattaa tulla. Opetushallituksen ohjeistuksessa todetaan, että koronaepidemia tulee huomioida kesäajan suunnittelussa. Kesä- ja loma-aikojen suunnittelussa on tärkeää huomioida pienemmät lapsiryhmät ja se, ettei varhaiskasvatuksen toimipaikkoja yhdistellä liian suureksi kokonaisuudeksi.

Em. perusteella esitetään kesäaikana käytössä olevien tilojen määrän lisäämistä alueittain. Perhepäivähoidossa olevien lasten kesä-

2 (2)

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 61

---

ajan hoito on mahdollista järjestää auki olevissa päiväkotitiloissa lukuun ottamatta yhtä ryhmäperhepäiväkotia, jonka on tarkoitus päivystää myös kesäaikana.

Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimus
Toimenpiteet	Varhaiskasvatuspalvelut
Liitteenä	-

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 62

Lainmuutos yksityisen hoidon tuesta

D/1151/05.09.00.02/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Päivähoitojohtaja Mika Harju, puh. 050 559 7901

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Vastuualuejohtaja Lassi Kilponen

Sivistyslautakunta päättää, että yksityisen hoidon tuen kuntalisää maksetaan 1.8.2020 lukien seuraavasti edellyttäen, että lapsen hoitoaika on yli 25 tuntia viikossa:

	Päiväkotihoido	Perhepäivähoito
Alle 3-vuotias lapsi	520 euroa/kk	325 euroa/kk
Vähintään 3-vuotias lapsi	400 euroa/kk	225 euroa/kk

Lisäksi esiopetusikäisestä lapsesta maksettava kuntalisä on päiväkodissa 450 euroa/kk ja perhepäivähoidossa 112,50 euroa/kk.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta jo kokouksessa.

Perusteluosa Kelan ilmoituksen mukaan yksityisen hoidon tuki muuttuu elokuussa –perheen työ- tai opiskelutilanne ei vaikuta enää tuen määrään. Yksityiseen varhaiskasvatukseen osallistuvilla lapsilla on elokuun alusta alkaen oikeus täysimääräiseen yksityisen hoidon tuen hoitorahaan vanhempien tilanteesta riippumatta. Varhaiskasvatuslaki sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettu laki muuttuvat 1.8.2020. Lainmuutoksen johdosta lapsella on jälleen oikeus kokoaikaiseen subjektiiviseen varhaiskasvatukseen.

Muutos vaikuttaa Kelan maksamaan yksityisen hoidon tukeen. Elokuun alusta alkaen lapsi voi olla kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa riippumatta huoltajien perhevapaista, opinnoista tai työmarkkina- asemasta. Näin ollen perheen työ- tai opiskelutilanne ei enää vaikuta myöskään Kelan maksamaan yksityisen hoidon tukeen, eikä huoltajien tarvitse enää selvittää Kelalle lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuutta.

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 62

Yksityisen hoidon tuen hoitoraha on 173,95 e/kk kustakin yksityiseen varhaiskasvatukseen osallistuvasta lapsesta. Tulosidonnaista hoitolisää maksetaan enintään 146,29 e/kk lasta kohden. Osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen osallistuvalla esiopetusikäiseltä lapselta yksityisen hoidon tuen hoitoraha on 64 e/kk ja mahdollinen hoitolisän määrä puolet tavallisesta eli enintään 73,15 e/kk.

Hoitorahan ja hoitolisän lisäksi Lahti maksaa yksityisen hoidon tuen kuntalisää. Lainmuutoksen jälkeen perheen ei enää tarvitse selvittää lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuutta myöskään kuntalisää varten. Kuntalisäehdoista poistetaan ne ehdot, jotka koskevat lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuutta. Myös lapsen hoitoaikaa koskeva ehto muutetaan takaisin yli 25 tuntiin viikossa, kuten hoitoaika oli määritelty ennen edellistä lainmuutosta 2016. Tämä tarkoittaisi sitä, että jos hoitoaika ei ylitä 25 tuntia viikossa, kuntalisää ei makseta.

Kela tarkistaa yksityisen hoidon tuet 1.8.20 alkaen ja lähettää päätöksen niille asiakkaille, joiden tuen määrään lainmuutos vaikuttaa.

Sivistyslautakunta on hyväksynyt yksityisen hoidon tuen kuntalisän (10.05.2016 §113 ja 13.12.2016 §220).

Käytössä olevat tuet ovat liitteenä

(<https://www.lahti.fi/palvelut/varhaiskasvatus/yksityinen-varhaiskasvatus/yksityisen-hoidon-tuki>)

Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimus
Toimenpiteet	Varhaiskasvatuspalvelut
Liitteenä	-

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 63

Tiedoksi merkittävät asiat

D/7/07.01.03.00.02/2020

Asian valmistelija /
Lisätietojen antaja Valmistelusihteeri Tuula Seljas, puh. 050 383 6501

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Sivistysjohtaja Tiina Granqvist
Lautakunta merkitse asiat tiedoksi.

Perusteluosa Sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta 24.4. – 19.5.2020 (liitteenä).

Valtiovarainministeriö 7.5.2020:
Valtiovarainministeriön muutospäätös kunnan peruspalvelujen valti-
onosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetyk-
sen korvauksesta vuonna 2020
D/161/02.05.01.00.00/2020

Opetushallituksen tiedote 20.3.2020:
Koulujen kerhotoiminnan tukeminen ja kehittäminen 2020
D/729/02.05.01.00.01/2020

Päijät-Hämeen sivistystoimen ohjausryhmän pöytäkirja 8.4.2020
D/762/07.01.03.00.02/2020

Wellamo-opiston johtokunnan pöytäkirja 23.4.2020
D/16/00.02.03.00.00/2020

Asiakirjat ja viranhaltijapäätökset ovat nähtävänä luottamushenkilöi-
den extrassa.

Muutoksenhaku Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet -

Liitteenä Luettelo viranhaltijapäätöksistä

2 (2)

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 63

VIRANHALTIJAPÄÄTÖKSET

20.05.2020

Viranhaltija Nimike	Yksikkö	Valmistumispäivä
Aluepäällikkö	Sivistyksen palvelualue / Lasten ja nuorten kasvu	20.05.2020
0209/2020 Liipolan asukasyhdistyksen tilavuokrahakemus ajalle 25.8.2020-27.4.2021		
Aluepäällikkö	Sivistyksen palvelualue/ Lasten ja nuorten kasvun vastuualue	13.05.2020
0212/2020 Muutos pohjoisen alueen peruskoulujen lukuvuosisuunnitelmiin lv. 2019-2020		
Palvelupäällikkö	Sivistyksen palvelualue/Lasten ja nuorten kasvun vastuualue/Yhteiset palvelut	12.05.2020
0074/2020 Perusopetuksen iltapäivätoiminnan kuukausimaksu ajalla 1. - 31.5.2020		
Aluepäällikkö	Sivistyksen palvelualue/Lasten ja nuorten kasvun vastuualue	13.05.2020
0201/2020 Itäisen palvelualueen lukuvuosisuunnitelmien muutokset ajalla 14.- 30.5.2020 sekä riskien arvioinnin toteuttaminen		
Aluepäällikkö	Sivistyksen palvelualue/Lasten ja nuorten kasvun vastuualue	13.05.2020
0213/2020 Muutos eteläisen palvelualueen peruskoulujen lukuvuosisuunnitelmiin lv. 2019-2020		
Päivähoitojohtaja	Sivistyksen palvelualue/Varhaiskasvatuspalvelut	29.04.2020
0019/2020 Päivähoitojohtajan delegointipäätös		
Aluepäällikkö	Sivistystyksen palvelualue/Lasten ja nuorten kasvun vastuualue	13.05.2020
0211/2020 Ahtialan peruskoulun oppilaskuljetusten hankinta ajalle 14.5.2020 - 29.5.2020		
Palvelupäällikkö	Varhaiskasvatuspalvelut	08.05.2020
0049/2020 Tilavuokraus/Asemantaustan päiväkodin sali 12.5. - 30.6.2020		

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 64

Muut asiat

D/4/00.02.03.00.00/2020

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Sivistysjohtaja Tiina Granqvist
Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa Touhula-päiväkotien tilanne.
Sivistyslautakunta pitää talousarvioseminaarin 11.6.2020 klo 16.00.
Sivistyslautakunta pitää seminaarin 18.6.2020 klo 16.00, aiheena aluemallit.
Kesäkuun kokous ja seminaarit pidetään hybridikokouksina.

Muutoksenhaku Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteenä

1 (1)

Lahden kaupunki
Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä
26.05.2020 § 65

Sivistyslautakunnan tiedoksi merkittävät salassa pidettävät asiat

D/29/07.01.03.00.02/2020

Asia käsitellään salaisena perustuen lakiin viranomaistoiminnan julkisuudesta (621/1999)
24 § 1 mom. 23 kohta.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Liitetään pöytäkirjaan

Lahden kaupunki
Toimielin:
Sivistyslautakunta

Kunnallisasiat
Kokouspäivämäärä:
26.05.2020

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Pykälät: 55, 63, 64, 65
	Hallintolainkäyttölaki 5 § 1 mom. /muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet Pöytäkirjan §:n osalta muutoksenhakuoikeus on siten rajoitettu, että kunnallisen virkaehtosopimuslain 26 §:n mukaan viranhaltija ei saa valittamalla hakea muutosta viranomaisen päätökseen tai saattaa sitä oikaisuvaatimuksin tai hallintovalitusasiana käsiteltäväksi siltä osin kuin päätös koskee viranhaltijan palvelussuhteen ehtoja, jos hänellä tai viranhaltijayhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika	Kuntalain 89 §:n 1 mom. mukaan päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla, mikäli niistä voidaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus. Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.
	Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, ja sen yhteystiedot: Toimielin: Sivistyslautakunta Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti Käyntiosoite: Lahden Palvelutori, Lahti-Piste, Kauppakeskus Trio, 2. krs, Aleksanterinkatu 18 Puh.: (03) 814 2214 Sähköpostiosoite: kirjaamo@lahti.fi Aukioloaika: klo 9-18 Pykälät: 52, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62 Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valituksen tekoon oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Oikaisuvaatimusaika taloudellisiin ja tuotannollisiin perusteiden tehdystä irtisanomisesta koskevasta päätöksestä alkaa kuluu vasta irtisanomisajan päättymisestä.
Oikaisuvaatimuksen sisältö	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen sekä sen tekijä ja yhteystiedot.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomaisen ja vali-	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen
-------------------------------------	---

tusaika	hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.	
	<p>Valitusviranomaisen ja sen yhteystiedot</p> <p>Hämeenlinnan hallinto-oikeus www.oikeus.fi/hao/hameenlinna Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna 029 56 42200 Telekopio 029 56 42269 hameenlinna.hao(at)oikeus.fi <i>Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointi-palvelussa osoitteessa</i> https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät: 53, 54</p>	Valitusaika: 30 päivää
	<p>Valitusviranomaisen ja sen yhteystiedot:</p> <p>Hämeenlinnan hallinto-oikeus www.oikeus.fi/hao/hameenlinna Raatihuoneenkatu 1 13100 Hämeenlinna 029 56 42200 Telekopio 029 56 42269 hameenlinna.hao(at)oikeus.fi <i>Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointi-palvelussa osoitteessa</i> https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet</p> <p>Hallintovalitus, pykälät:</p>	Valitusaika: 30 päivää
	<p>Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnallisvalituksen tekoon oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</p>	
Valituskirjelmä	<p>Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan tai kirjelmän muun laatijan nimi ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.</p> <p>Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Asiamiehen on tarvittaessa esitettävä valtakirja (HLL 21 §).</p>	

Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.</p> <p>Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Tuomioistuinmaksut	<p>Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n mukaan peritään hallinto-oikeudessa ja markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksuja ja hakemusmaksuja korvauksena asian käsittelystä ja suoritetuista toimenpiteistä tuomioistuimissa 4 ja 5 §:n poikkeuksia lukuun ottamatta. Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta.</p>
Lisätiedot	<p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p> <p>Hankinta-asioita (pykälät) koskeva oikaisuohje ja valitusosoitus on pöytäkirjan erillisenä liitteenä.</p>